صبح صادق

۸-۹ پرونده
مبارزه مقدس
چرا باید در برابر استکبار ایستاد؟

دکتر فؤاد ایزدی در گفت‌وگو با صبح صادق

استکبارستیزی ضامن تأمین منافع ملی است

هفته‌نامه داخلی | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیستم | شماره ۹۱۹ | دوشنبه ۶ آبان ۱۳۹۸ | ۲۹ صفر ۱۴۴۱ | ۲۸ اکتبر ۲۰۱۹ | ۱۶ صفحه

۲ نگاه
هادی محمدی
فرار به جلوی سعودی‌ها

۱۴ نوآور
نوید کمالی
سقوط امپراتوری شایعات!

۱۵ پاسدار
علیرضا جلالیان
چهار نکته برای دانشگاه

واکاوی پیوستگی برجام و FATF از دید مقامات غربی

هشدار!

حق تحفظی وجود ندارد

FATF

۱۰ تاریخ
تولد یک حزب در خزان سیاست

۱۱ خرد
تضادهای بنیادین دولت مدرن!

۱۳ فرهنگ
تبلیغات یا تغییر سبک زندگی!

۱۵ پاسدار
دشمن به دنبال مدیریت اعتقادات است

۱۲ زندگی
نه همین برند زیباست نشان آدمیت!

سرمقاله

تقصیر نظام است!

فرهاد مهدوی
کارشناس رسانه

بهمن ماه سال گذشته بود که خبر محرمانه نامه هشت وزیر به رهبر معظم انقلاب از سوی نمایندگان و برخی وزرا ابتدا در محافل خصوصی، سپس در محافل عمومی مطرح شد. هنوز مسئولان دلخوش بودند که وعده‌های برجام زود نقد می‌شود؛ به همین دلیل نامه‌ای به رهبری نوشتند که با ملاحظه «مصلحت کشور»، به «مجمع تشخیص مصلحت» دستور فرمایند در تصویب دو خواست باقی‌مانده FATF (الحاق به کنوانسیون پالرمو و CFT) را تسریع کند. در این میان پرسشی مطرح بود که بارها صاحب‌نظران به آن پاسخ داده بودند؛ اما مسئولان دولت پاسخی برای آن نداشتند. پرسش این بود که چه تضمینی وجود دارد تحریم‌ها و محدودیت‌ها را پس از قبول همه این تعهدات بردارند؟ همان ایام ظریف در نشست علنی مجلس اعلام کرد: «نه بنده و نه آقای رئیس‌جمهور نمی‌توانیم تضمین بدهیم؛ با FATF» مشکلات حل خواهد شد!» چرا که نمی‌توانستند پاسخگوی آنچه از قبل گفته بودند که اعضای کری تضمین است، باشند.

اکنون از زمان نوشتن آن نامه محرمانه و موافقت نکردن رهبر معظم انقلاب یک سال می‌گذرد؛ اما آسحاق جهانگیری در یک سخنرانی عمومی توپ تصویب پالرمو را به زمین رهبری می‌اندازد و می‌گوید: «با توجه به تصویب لوایح FATF و CFT در جلسه سران سه قوه و تأیید رهبر معظم انقلاب، مجمع تشخیص مصلحت نظام هرچه سریع‌تر این لوایح را تصویب کند.»

چند اشتباه فاحش در میان این سخنان وجود دارد:

۱ـ جریان دولت هر کجا که به بن‌بست می‌رسد یا دستاورد خوبی به دست نمی‌آورد، برجسب نظام را بر کار خود می‌زند که این کار با تأیید نظام بوده است؛ مانند اینکه گفتند برجام تصمیم نظام و رهبری بود، یا اینکه دلار ۴۲۰۰ تومانی جهانگیری مورد تأیید همه ارکان نظام بود.

۲ـ دولت برای تصویب FATF آنقدر تعجیل دارد که نه تنها سخنان خیرخواهان داخلی را نمی‌شنود، بلکه سخنان مسئولان غربی را که می‌گویند باید از این تله علیه ایران استفاده کرد، ناشنیده می‌گیرند. چندی پیش «خوان زاراته» معاون سابق مدیریت مبارزه با تروریسم و جرایم مالی در وزارت خزانه‌داری آمریکا گفته بود: «برای قرار دادن ایران در تنگنا و سخت‌تر کردن شرایط برای این کشور، به حضور کامل FATF نیاز است.»

۳ـ آنها می‌خواهند آخرین پروژه را که مصوبه گروه ویژه اقدام مالی است، به نام نظام برجسب بزنند که دو رژیم ضد ایران حامی گروه‌های تروریستی مانند عربستان و رژیم صهیونیستی به‌عنوان ناظر آن انتخاب شده‌اند. فشار جریان دولتی برای تصویب FATF به عنوان مکمل برجام و دریافت امتیازات اقتصادی از کشورهای غربی در حالی است که آنها توانایی راه‌اندازی کانالی به نام «اینستکس» را نداشتند. بعد از اینستکس اکثریت قاطع اعضای مجمع مخالف FATF شدند.

البته مسئولان دولت نیز نباید از این وضعیت که برای پالرمو و FATF ایجاد شده است، به منظور تضعیف نهادها و ساختارهای کشور استفاده کنند، بلکه می‌توانند همین مخالفت‌ها را ناشی از رفتار نامناسب آمریکا و اروپا در برجام قلمداد کنند تا بتوانند در آینده امتیازات نقدتری را از آنها به دست آورند.

یادداشت

طبل‌های توخالی

بررسی ویژگی‌های شخصیتی رادیکال‌های سیاسی

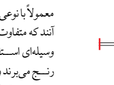

مهدی سعیدی
کارشناس سیاسی

خبر ارتباط «محمدحسین رستمی»، با روح‌الله زم، مدیر کانال آمدنیوز، بار دیگر اذهان عمومی پرونده عملکرد افراطیون در چهل سال اخیر را گشوده است؛ افرادی چون ابوالحسن بنی‌صدر، صادق قطب‌زاده، سیدمهدی هاشمی، حشمت‌الله طبرزدی، علی افشاری، اکبر گنجی و خیلی از چهره‌هایی متفاوت! که روزگاری بر طبل افراط‌گرایی زدند و در آخر، سر از آخور دشمنان این ملت در آوردند! هرچند رستمی کوچک‌تر از آن است که حتی با افراد اسم برده مقایسه شود.

چنین شخصیت‌هایی جاطلبی راه پیشرفت، به چشم آمدن و تبدیل شدن به سلبریتی سیاسی را در اتخاذ ادبیاتی رادیکال و پرخاشگرانه می‌یابند که معمولاً با نوعی شازگویی همراه است! این افراد نیازمند آنند که متفاوت باشند! و برای این متفاوت بودن از هر وسیله‌ای استفاده می‌کنند! از بیماری‌های شخصیتی رنج می‌برند و با نوعی «کیش شخصیت» همراه هستند. در تحلیل روانشناسانه چنین شخصیت‌هایی می‌توان به نکات زیر اشاره کرد:

۱ـ زیست این افراد در آشوب و جنجال نهفته است؛ بنابراین هر روز باید منتظر بود تا خبری جنجالی از آنها انتشار یابد و از اینکه چند روزی در صدر اخبار قرار گیرند لذت می‌برند!

۲ـ شگرد آنان است که محکم و متقن سخن گویند؛ به نحویی که گویا مو لای درز کلامشان نمی‌رود! و به این شکل با ایجاد اعتماد و البته انفعال مخاطب، درست و نادرست را به ذهن مخاطب منتقل کنند!

۳ـ از شیوه‌های جنگ روانی در سخنرانی‌های‌شان استفاده می‌کنند! و به عنوان نمونه می‌دانند که دروغ را هر چه بزرگ‌تر باشد باید با استحکام بیشتری بیان کرد!

۴ـ کاسبی‌شان با شعله‌ور کردن عواطف و احساسات رونق می‌گیرد؛ پس احساسات مخاطبان را هدف قرار می‌دهند تا عقول آنان را!

۵ـ غیر اخلاقی صحبت می‌کنند و از هتاکی و تخریب دیگران و افشاگری اسرار ابایی ندارند؛ به ویژه آنکه فرد مقابل رقیب سیاسی آنان باشد!

۶ـ صداقت در گفتارشان کمتر مشاهده می‌شود. بلوف می‌زنند و هر جا گیر بیفتند از دروغ‌گویی ابایی ندارد.

۷ـ خودرسند و مستغنی و خود را مجتهد می‌دانند و اهل مشورت و حرف‌شنوی نیستند و به حرف هیچ بزرگی گوش نمی‌دهند! در عمل نیز خودسرانه توهمات خود را معیار عمل قرار می‌دهند.

۸ـ اهل منولوگ‌اند تا دیالوگ! ترجیح می‌دهند یکسویه بگویند و بروند، بدون آنکه حاضر باشند سخن مخالف و منتقد را بشنوند! اگر در صحنه مناظره‌ای حضور می‌یابند، نه اینکه گوش شنوایی داشته باشند که می‌خواهند از فرصت مطرح شدن و به چشم آمدن استفاده کنند!

۹ـ توانایی‌های کلامی و گاه علمی، آنان را چنان غره کرده است که همواره دست بالا می‌گیرند و از تواضع و خشوع در برابر دیگران فاصله گرفته‌اند. در این میان از لـه کردن رقیب یا طرف بحث و گفت‌وگو لـذت می‌برند و گمـان دارند که صـرف پیروزی در مشاجرات، موجب اثبات ادعا یا اقناع افکار عمومی نیز می‌شود!

۱۰ـ از دور بـزرگ می‌نمایانند! امـا هر چه به آنها نزدیک می‌شـوی، معلوم می‌شود که کوچک‌تر از آنند که ادعا می‌کنند!

۱۱ـ ادعـای انقلابی‌گـری دارنـد! امـا از خط انقلابی‌گری و اعتـدال‌ورزی فاصلـه می‌گیرند و در مسـیر تبعیت از ولی نیز دچار انحراف شده و خود را انقلابی‌تر از امام زمان می‌یابند! و در نهایت در برابر ولی خدامی‌ایستند!

۱۲ـ علی‌رغم آنکه خود را خیلی زرنگ می‌دانند، کیش شـخصیت و اعتماد به نفس بیمارگونه‌شان کار دست‌شان داده و خیلی زود فریب می‌خورند و بازیچه دست سـرویس‌های اطلاعاتی بیگانه شده و سر آخر دچار انحطاط می‌شـوند و در برابر ملت و منافع ملی می‌ایستند!

ذکاوت سیاسی یا فقدان استقلال مالی ریاض

فرار به جلوی سعودی‌ها

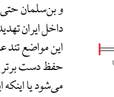

هادی محمدی
تحلیلگر ارشد بین‌المللی

از سـال ۲۰۰۳ میلادی کـه آمریکا، عـراق را به اشـغال خود درآورد، لحن سـعودی برای اتهام علیه ایران، شـدیدتر و به تدریج موضوعات گسترده‌تری را شامل شده است. «سعود الفیصل» وزیر خارجه اسبق سـعودی که بیش از بیست سال عهده‌دار این سند بود، آشـکارا و پنهان، آمریکا را بـرای حمله ایران تحریک می‌کرد. همین رویکرد را اکنون، «ترکی الفیصل» رئیس اسبق استخبارات سعودی که معمار مناسبات آشکار با صهیونیست‌هاست، ادامه می‌دهد. ترکی الفیصل با بیان اینکه ایران دنبال سیطره بر جهان است و همه افکارش را بیان نمی‌کند، چهره‌ای مبهم و ترسناک از ایران رواج می‌دهد. در همین راسـتا، عادل‌الجبیر که پس از پسـت وزارت خارجه اکنون وزیر مشاور سعودی است، وظیفه طرح اتهام مسـتمر علیه ایران را با یک ضربان ثابت به عهـده دارد. وی ایران را حامی تروریسـم، مداخله‌گر در کشـورهای عربی، در تلاش برای کسـب و توسعه سـلاح‌های کشتار جمعی و موشـک‌های بالستیک و ترویج‌دهنـده هرج و مرج و آشـوب در منطقه معرفی می‌کند.

عادل‌الجبیر در آخرین تهدید تلویحی که چند روز قبل صورت گرفت، اعلام کرد حمله به آرامکو به وسیله سـلاح‌های ایرانی صورت گرفته و اجـازه تکرار آن را نخواهد داد!

این رویکرد سیاست خارجی و رسـانه‌ای در دوره پادشاهی سلمان و پسرش شدت بیشتری به خود گرفته و بن‌سلمان حتی به شکل آشـکار به کشیدن جنگ به داخل ایران تهدید کرده است. حال پرسش این است که این مواضع تند علیه ایران، از مبدأ ذکاوت سیاسی برای حفظ دست برتر در منـاسـبات و مذاکره با ایران اتخاذ می‌شود یا اینکه این مواضع اتهامی علیه ایران حاکی از اقتدار و استقلال سیاسی سعودی نیست و اساساً سعودی اراده و اجازه عادی‌سازی روابط با ایران را نداشته و برای بهانه‌سازی، قرار به جلو می‌کند تا تنش‌زدایی و مناسبات سالم با ایران شکل نگیرد؟

بدیهـی اسـت کـه در هـر گفت‌وگو خـارج از غوغاسـالاری رسـانه‌ای، سـعودی متهم درجه اول تروریسـم وهابـی در جهان اسـت که بـا حاکمیت دیکتاتوری نامحدود، فجیع‌تریـن رخدادهای جنایت ضد بشـری را به خود اختصـاص داده و رد پای علنی این رژیم در تمامی بی‌ثباتی‌های غرب آسـیا، شـمال آفریقا، شـبه قاره و قفقاز و حتی بالکان به دلایل زیادی برای اثبات نیاز ندارد و این رژیم از طریق یک مسـابقه تسـلیحاتی، در واقع خرید انبوه سـلاح‌های پیشرفته، صنایع تسـلیحاتی آمریکا را جان می‌بخشد و مجری کامـل برنامه‌های جنگ‌افروزی در کشـورهای منطقه اسـت و در جایگاهی توهمـی و طلب‌کارانه، خود را قیم کشورهای عربی و اسـلامی می‌داند؛ از این‌رو این ابعاد نکوهش شده در سیاسـت خارجی سعودی، که بارها از زبان حامیان آمریکایی و غربی آن ابراز شـده، ابراز ذکاوت دیپلماتیک نیسـت. از سوی دیگر، عربستان سعودی در قیاس با یک یا دو دهه گذشته در عرصه‌های منطقه‌ای و جهانی بسیار ضعیف شده و فرسایش یافته و اکنون پس از شکسـت‌های متعدد در عراق، سوریه، لبنـان و فلسـطین، در باتلاق یمـن در مرحله تهدید موجودیتی قرار گرفته و بدیهی است که باید برای نجات خود، تقلایی نشـان دهد و از جنجال تبلیغاتی فاصله بگیرد. همه شـواهد و اسناد تاریخی از امروز، گواه یک حقیقت تلخ است که بنیانگذاری این رژیم در یک پروژه استعماری از سوی انگلیس با مبنای حمایت از سیطره وهابیان بر جزیره العرب در ازای همراهی آنان در اشغال فلسطین از سوی صهیونیسم، تأمین ارزان یا مجانی نفت برای غرب و همراهی با سیاست‌های استعماری و غربی از سـوی این رژیم پادشاهی اسـت و امروز در ادبیات توهین‌آمیز و آشکار ترامپ، حمایت نسبه از پادشاهی سـعودی از سـوی نظامیان آمریکا، موکول به پذیرش همه هزینه‌ها و باج‌دهی‌های مکرر و تحمل توهین‌های تحقیرآمیز ترامپ اسـت، با اینکه مقامات دیپلماتیک ایران بارها در گذشـته و اکنـون از زبان دکتر ظریف از آمادگی برای سـفر بـه ریاض و مذاکـرات دوجانبه و عادی‌سازی روابط سخن گفته‌اند، این ریاض و مقامات آن بوده‌انـد که از پذیرش این حسـن نیت ایرانی ظفره رفته‌اند. نکته مهم دیگر بـه مقطع زمانی ماه‌های اخیر مرتبط اسـت که سعودی متعهد به موفق‌سازی سیاست ترامپ برای صفر کردن صادرات نفت ایران شده و فراتر از تولید اضافی بر سهمیه اوپک، در اقدامات ضد امنیت آبراهی و ضد کشتی‌های ایران نیز به نظامیان آمریکایی خدمت‌رسـانی می‌کنند و در آخرین مورد که به کشتی سایتی در دریای سـرخ حمله موشکی صورت گرفته اسـت، خدمات فنی و رادار و الکترونیک و اطلاعات دریایی ارائه کرده‌اند تا رژیم صهیونیسـتی امکان ناامن کردن مسـیرهای کشتی‌های نفتی ایران را مهیا کند؛ از این‌رو از زبان مقامات ایرانی تأکید شده است، عاملان این اقدام تروریسـتی، مجازات خواهند شد و عربستان با وجود اینکه از طریق واسطه‌های گوناگون به دنبال فتح باب مذاکره با ایران است، برای اینکه در قبال حمله به کشتی سایتی در دریای سرخ است خالی نباشد، اتهام به ایران را که سلاح‌های حمله به آرامکو ایرانی هستند، چاشنی مواضع خود کرده است تا در سیاست مجازات ایران، دچار شـوک امنیتی، اقتصادی و نفتی جدیدی نشـده، از اینکه ایـن رژیم و حتی حامیـان آمریکایی سرافکنده قدرت بازدارنده ایران نشوند، فرار به جلو را بهترین تاکتیک طلب‌کارانه می‌دانند تا هم تنبیه نشوند و هم ناچار به ورود بـه گفت‌وگو و مذاکره دیپلماتیک نباشد. در چنین شرایطی جریان‌های لیبرال و غربزده که کمترین غیرت و شناخت را از تحولات خارجی دارند، بدون توجه به شـاخص‌های بدیهـی و مقدماتی برای تنش‌زدایی، مشوق امتیازدهی به این رژیم هستند. این در حالی است که عناوین مطالبه‌گری سیاسی سعودی و اتهامات مطرح شـده، دقیقاً همان عناوین برچاه‌های آمریکایی و غربی است و دستور کار هرگونه مذاکره را، راهبرد ترامپ برای تسـلیم کردن ایران می‌دانند. رژیم سعودی در حالی که به دنبال میانجی‌های متعدد است تا از خشم ایران در امان بماند، همزمان در عراق و لبنان، به شکل فعال به عنوان تأمین‌کننده هزینه کامل مالی و موج رسانه‌ای و فضای مجازی ضد ایرانی و ضد مقاومت در آبراهی و ضد کشتی‌های ایران نیز به نظامیان آمریکایی خدمت‌رسـانی می‌کنند و در آخرین مورد که به کشتی سایتی در دریای سـرخ حمله موشکی صورت گرفته اسـت، خدمات فنی و رادار و الکترونیک و اطلاعات دریایی ارائه کرده‌اند تا رژیم صهیونیسـتی امکان ناامن کردن مسـیرهای کشتی‌های نفتی ایران را مهیا کند؛ از این‌رو از زبان مقامات ایرانی تأکید شده است، عاملان این اقدام تروریستی، مجازات خواهند شد و عربستان با وجود اینکه از طریق واسطه‌های گوناگون به دنبال فتح باب مذاکره با ایران است، برای اینکه در قبال حمله به کشتی سایتی در دریای سرخ است خالی نباشد، اتهام به ایران را که سلاح‌های حمله به آرامکو ایرانی هستند، چاشنی مواضع خود کرده است تا در سیاست مجازات ایران، دچار شـوک امنیتی، اقتصادی و نفتی جدیدی نشـده، از اینکه ایـن رژیم و حتی حامیـان آمریکایی سرافکنده قدرت بازدارنده ایران نشوند، فرار به جلو را بهترین تاکتیک طلب‌کارانه می‌دانند تا هم تنبیه نشوند و هم ناچار به ورود بـه گفت‌وگو و مذاکره دیپلماتیک نباشد. در چنین شرایطی جریان‌های لیبرال و غربزده که کمترین غیرت و شناخت را از تحولات خارجی دارند، بدون توجه به شـاخص‌های بدیهـی و مقدماتی برای تنش‌زدایی، مشوق امتیازدهی به این رژیم هستند. این در حالی است که عناوین مطالبه‌گری سیاسی سعودی و اتهامات مطرح شـده، دقیقاً همان عناوین برچاه‌های آمریکایی و غربی است و دستور کار هرگونه مذاکره را، راهبرد ترامپ برای تسـلیم کردن ایران می‌دانند. رژیم سعودی در حالی که به دنبال میانجی‌های متعدد است تا از خشم ایران در امان بماند، همزمان در عراق و لبنان، به شکل فعال به عنوان تأمین‌کننده هزینه کامل مالی و موج رسانه‌ای و فضای مجازی ضد ایرانی و ضد مقاومت در آبراهی و ضد کشتی‌های ایران نیز به نظامیان آمریکایی خدمت‌رسـانی می‌کنند و در آخرین مورد که به کشتی سایتی در دریای سـرخ حمله موشکی صورت گرفته اسـت، خدمات فنی و رادار و الکترونیک و اطلاعات دریایی ارائه کرده‌اند تا رژیم صهیونیسـتی امکان ناامن کردن مسـیرهای کشتی‌های نفتی ایران را مهیا کند؛ از این‌رو از زبان مقامات ایرانی تأکید شده است، عاملان این اقدام تروریستی، مجازات خواهند شد و عربستان با وجود اینکه از طریق واسطه‌های گوناگون به دنبال فتح باب مذاکره با ایران است، برای اینکه در قبال حمله به

جدیدترین تعریف شرایط مذاکره!

«حسین واله» دیپلمات پیشین کشورمان در مصاحبه با روزنامه «ایران» گفت: «تاکتیک ظریـف در تفکیک ترامپ از «تیم بی» مؤثر افتاد.

اخراج بولتون که دشمن نشـانه‌دار و سابقه‌دار ایران است، از کاخ سفید پیامی تلویحی به ایران بود. اعلام موضع ترامپ در باب اینکه تنها هدف او جلوگیری از ساخت سلاح اتمی در ایران است، عقب‌نشینی بود. ایرانی‌ها هم قبول کرده بودند اگر ترامپ برجام را محترم بشمارد در موضوع‌های دیگر مذاکره کنند.» این دیپلمات پیشین در ادامه گفت: «ازمینه برای تفاهم وجود دارد؛ اما کار بسیار سختی است.»

هدف اروپا رضایت آمریکاست!

«عبدالناصر همتـی» در گفت‌وگو با «المانیتو» را از موفقیت بانک مرکزی ایـران در افزایش ۴۰ درصدی ارزش ریال از زمان آغاز سیاست فشار حداکثری آمریکا علیه ایران خبر داد. رئیس کل بانک مرکزی همچنین درباره اینستکس گفت: «من به این نتیجه رسیده‌ام که موضوع، اینستکس و مکانیزمش نیست. موضوع این اسـت که اروپایی‌ها به دنبال تأییدیه آمریکا هسـتند.» وی درباره سرنوشت بسته پیشنهادی ۱۵ میلیارد دلاری که از سوی فرانسه و برخی دیگر کشورها برای بازگرداندن ایران به توافق جامع هسته‌ای پیشنهاد شده بود، گفت: «نتیجه‌بخش بودن این بسته به اروپایی‌ها و آمریکا بستگی دارد.»

تضمین نمی‌دهیم مشکلات حل شود!

«مهدی پازوکی» مشاور سازمان برنامه و بودجه در مصاحبه با روزنامه «آرمان» گفت: «کسـی ادعا نمی‌کند که با قبول لوایح FATF اقتصاد ایران یک شـبه به توسـعه دسـت می‌یابد و همه مشـکلات از بین می‌رود؛ بلکه FATF تنها یک وسـیله برای دسـتیابی به تجارت جهانی اسـت که وابسته به سـایر برنامه‌ها و سیاسـت‌ها می‌تواند موفق شـود یا شکسـت بخـورد. پس تضمینی برای آن وجود ندارد این در حالی اسـت که رسـانه‌ها جریان اصلاحـات و حامی دولـت مـدام از FATF به عنوان نسـخه حل مشـکلات اقتصادی و برون‌رفـت از تحریم‌ها یاد می‌کنند!»

برجام ۲

بازی جدید انتخاباتی اصلاح‌طلبان

حسین عبداللهی‌فر
کارشناس سیاسی

طـرح راهبـرد تحریم و مشـارکت مشـروط در انتخابـات مشـکل اصلاح‌طلبان بـرای توجیه ناکارآمدی‌شـان را حل نکرد. این روزها با انداختن مشـکلات به گردن شـورای نگهبان، شهردار اسبق تهـران، حلقه اطـراف رئیس‌جمهور و... بـه ارائه راهکارهایی می‌پردازنـد که از جمله آنها می‌توان به اتلاف نداشتن با اعتدالگرایان، عبور از عارف و طرح برجام ۲ برای حل مشکلات کشور اشاره کرد.

«شـکوری راد»، دبیرکل حزب اتحاد ملت، در نشست مطبوعاتی حزب متبوعش از اتلاف نداشتن جریان اصلاحات با اعتدالگرایان سـخن گفت و در مورد کنارگیری عارف از فهرست اصلاح‌طلبان بیان کرد: «من مسـتقیماً از آقای عـارف چنین چیزی را نشنیده‌ام! ولی شـنیده‌هایی وجود دارد که براساس همان شنیده‌ها چنین مباحثی مطرح می‌شود. چندی پیش هم بنده میزبان ایشـان بـودم و خانم منصوری هم که از سـوی حزب ما عضو هیئت‌رئیسه شورای عالی هسـتند جلسه نزدیکی با آقای عارف دارند؛ اما مستقیماً چنین چیزی شنیده نشده است؛ اما برداشت این است که عارف سرلیست اصلاح‌طلبان نمی‌شود و خیلی دور از این خبر نیست. وی افزود: وقتی هنوز لیستی نداریم طبیعتاً سرلیستی هم نمی‌توانیم داشته باشـیم و نمی‌دانیم کدام یـک از گزینه‌های ما باقی می‌مانند.»

پرسشی که شـکوری راد به آن پاسخ نداد درباره علل عبور اصلاح‌طلبان از عارف و امثال وی است که در واقع به ناکارآمدی فراکسیون اصلاحات در مجلس و پاسخگو نبودن به مشکلات مردم باز می‌گردد؛ اما پرسـش اساسی‌تر این است که آیا این اقدام می‌تواند توجیه‌کننده ناکارآمدی یک جریان سیاسی باشد که شورای شهر را در اختیار دارد، هم حامی اصلی دولت وقت بوده و هم در مجلس فراکسـیونی قوی دارد.

از همین رو، شکوری راد در این گفت‌وگو تلاش کـرد در هر سـه زمینه به توجیـه ناکارآمدی جریان متبوعش بپـردازد. وی در مـورد ناکارآمدی دولت، اشـکال را متوجه حلقه پیرامون رئیس‌جمهور کرد و گفت: «ما هم از سازوکاری که در دولت است راضی نیستیم و بارها این اعتقاد را گفته‌ایم. حلقه‌ای که دور و بر آقای روحانی وجود دارد، خیلی بسته است و برای تبادل‌نظر مشارکت‌جویی نمی‌کند و تعامل ما با دولت در همین حد اقطاری‌های سالانه است.»

وی در مورد نقش معـاون اول رئیس‌جمهور نیز که از اصلاح‌طلبان است، اظهار داشت: «ما به آقای جهانگیری توصیه کرده بودیم که بهتر است در دولت باقی نماند؛ اما باز ترجیح داد که باقی بماند؛ چرا که فکر می‌کرد همین مقـدار که کمک می‌کند، مؤثر و مفید است که البته مؤثر و مفید هم بوده، نه اینکه نبوده؛ اما مطالبات اصلاح‌طلبان را برآورده نمی‌کرد. تصمیم آقای جهانگیری برای بودن در دولت تصمیم شخصی ایشان بوده نه تصمیم اصلاح‌طلبان و ایشان براساس مجموعه ذهنیتی که خودشان داشتند، تشخیص دادند در دولت بمانند و همکاری‌شـان با دولت به همین شکلی که هست ادامه داشته باشد.»

وی در مورد مجلس اشـکال را متوجه شـورای نگهبان کـرد و با رد نظارت اسـتصوابی و ادعای دو مرحله‌ای‌شـدن انتخابات گفت: «در تهـران افرادی انتخاب شـدند که از سـبد تأیید صلاحیت‌ها قابل انتخاب بودند. شـرایط در تهران به نسـبت بهتر بود تا بتوانیم لیسـت انتخاب کنیم؛ اما در شهرسـتان‌ها متأسفانه این‌گونه نبود و بعضاً افرادی انتخاب شدند که بدوآنمی‌توانستند در لیست باشند. در انتخابات مجلس اتلاف دقیقه نودی شکل گرفت که اصلاح‌طلبان هم از آن راضی نبودند؛ اما مصلحت بود.»

شـکوری‌راد با بیان اینکه ما نظارت اسـتصوابی شورای نگهبان را قبول نداریم و فکر می‌کنیم شورای نگهبان به مردم جفا می‌کند، گفت: «آن‌قدر شـورای نگهبان از حد خودش فراتر رفته که انتخابات عملاً دو مرحله‌ای شده است.»

در مورد شـورای شـهر نیز که هیچ بهانه‌ای مثل حلقه پیرامونی و شورای نگهبان وجود نداشت، اظهار داشت: «ارزیابی من از عملکرد شورای شهر عملکرد موفقی است. دوره پنجم شورای تهران مقارن شده با وضعیت فعلی اقتصادی کشور و عملکرد دولت. این شورا شـورای موفقی است و کسانی که به خصوص در آن عضو هسـتند کارنامه موفقی داشتند؛ اما اگر انتخاب شـهردار را بگوییم بله مشکلاتی پیش آمد. انتخاب اول انتخاب مثبتی بود که به خاطر فشارهای بیرونی و اشـتباه فـردی خود او مشـکل پیدا کرد. انتخاب دوم هم فرد شایسـته‌ای بود؛ اما مجالی پیدا نشد برای خدماتش و شهردار سوم هم رو به جلو در حال حرکت است. به هر حال اینها میراث‌دار ۱۲ سال شـهرداری قالیباف هستند. سـه دوره شورای شهر داشتیم و اصلاً کسی از عملکرد آنها خبری نداشت؛ چون فضای پرسشگری وجود نداشت امروز این فضا وجود دارد.»

عجیب‌ترین بخش اظهارات دبیرکل حزب اتحاد ملت آنجا بـود که در توجیه عملکـرد دولت وعده برجـام ۲ را به هواداران جریانش داد و گفت: «به هر حال دولت درصدد اسـت که مشکلات بین‌المللی را برطرف کند و به نفع مردم باشـد. شاید ما بتوانیم با سازوکارهایی که وجود دارد در همین دولت شاهد برجام ۲ باشیم که اگر برجام ۲ به دست بیاید، ممکن است بسیاری از موانع را از پیش پای دولت بردارد و تحرکاتی را شاهد باشیم.»

وی در پاسخ به این پرسش که منظورتان از برجام ۲ توافقات بین‌المللی اسـت یا داخلی، گفت: «نه، منظور ما از برجام ۲ توافق بین‌المللی دولت با دیگر کشورهاست.»

در نتیجـه توجه ویـژه آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای به مسـئله علـم و پژوهش بخش مهمی از دستاوردهای انقلاب اسلامی در گام اول انقـلاب، به حوزه علـم و فناوری اختصـاص دارد و پیشـرفت‌های نظامی، صنعتـی و تولیدی کشـور نیـز محصول توانمندی‌های علمی حاصل شده به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی است؛ ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب اسـلامی به آن اشاره دارد و می‌فرمایند: دانش، آمنکارترین وسیله عزت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانایی، توانایی است. دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دویسـت ساله فراهم کند و با وجود تهدیسـتی در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی، با تحمیل سـبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانـده از کاروان علم، اختیار سیاست و اقتصاد آنها را به دست گیرد. ... اکنون نزدیک به دو دهه اسـت که رستاخیز علمی در کشور آغاز شـده و با سرعتی که برای ناظـران جهانـی غافلگیرکننده بود، یعنی یازده برابر شـتاب رشد متوسط علم در جهان، به‌پیش رفته است. دستاوردهای دانش و فنـاوری ما در این مـدت که ما را به رتبه شـانزدهم در میان بیش از دویست کشور جهان رسـانید، مایه شگفتی ناظران جهانی شد و در برخی از رشته‌های حساس و نوپدید به رتبه‌های نخستین ارتقاء داد، در حالی اتفاق افتاده که کشـور دچار تحریم مالی و تحریم علمی بوده است.

با وجـود عقب‌افتادگی‌های علمی قبل از انقلاب اسـلامی که نتیجه نگاه و نگرش وابسته و غرب‌زده پهلوی بود کشور مجبور بـه واردات نیروی انسـانی متخصص در حوزه‌های مختلف نظامی و پزشـکی شده بـود، اکنون چهل سـال پـس از انقلاب اسلامی علی‌رغم همه دشمنی‌ها، تحریم‌ها، کارشـکنی و... در حوزه‌هـای علمـی و دانش‌بنیان سرآمد کشورهای منطقه هستیم و می‌توانیـم در آینده قله‌های جهانی را فتح کنیم. پیشرفت در نانو، هسته‌ای، سلول‌های بنیادین، حوزه فضایی و... تنها بخشـی از دسـتاوردهای علمی اسـت که در شرایط سخت تحریمی به دست آمده است و رهبر معظم انقلاب(مدظله‌العالی) انتظار دارند در گام دوم انقلاب اسـلامی نیز مورد توجه قرار گیرد.

اما به هر حال گام اول انقلاب اسـلامی با تمام ضعف‌هـا و قوت‌هـا، موفقیت‌ها و شکسـت‌ها، کامیابی‌هـا و ناکامی‌هـا و... توانسـته اسـت نه تنها در حوزه علم و پژوهـش بلکـه در دیگر حوزه‌هـا نیز به بخش زیادی از دستاوردها دست یابد که با بخشی از انتظارات انقلاب اسلامی تطابق دارد. اما رسـیدن به همه اهـداف انقلاب اسـلامی گامی دیگر و محکم‌تر نیاز دارد که در شـماره‌های آتی به تشریح و تبیین آن می‌پردازیم.

گام دوم

علم و پژوهش در گام اول انقلاب اسلامی

حسن خدادی
پژوهشگر مسائل سیاسی

برخلاف رویکردهای بنیادگرا و سلفی، در فقه شـیعه با رویکرد اصیل از دین مبین اسـلام توجه خاصی به علم و دانش شده و هیچ‌گاه توجه به این حوزه معرفتی در تقابل با وحی و شـرع مقدس قرار نگرفته است. از جمله اندیشـمندان مهم شیعه در عصر معاصر رهبر معظم انقلاب(مدظله‌العالی) است که همواره توجه به علم و پژوهش را در اولویت اندیشه‌های خود قرار داده و در چهار دهه اخیر، به عنوان گام اول انقلاب اسلامی نیز ایـن اهتمام و توجه به علـم و دانش از مهم‌ترین اقدامات جمهوری اسلامی ایران بوده است.

در نتیجـه توجه ویـژه آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای به مسـئله علـم و پژوهش بخش مهمی از دستاوردهای انقلاب اسلامی در گام اول انقـلاب، به حوزه علـم و فناوری اختصـاص دارد و پیشـرفت‌های نظامی، صنعتـی و تولیدی کشـور نیـز محصول توانمندی‌های علمی حاصل شده به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی است؛ ایشان در بیانیه گام دوم انقلاب اسـلامی به آن اشاره دارد و می‌فرمایند: دانش، آمنکارترین وسیله عزت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانایی، توانایی است. دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دویسـت ساله فراهم کند و با وجود تهدیسـتی در بنیان‌های اخلاقی و اعتقادی، با تحمیل سـبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانـده از کاروان علم، اختیار سیاست و اقتصاد آنها را به دست گیرد. ... اکنون نزدیک به دو دهه اسـت که رستاخیز علمی در کشور آغاز شـده و با سرعتی که برای ناظـران جهانـی غافلگیرکننده بود، یعنی یازده برابر شـتاب رشد متوسط علم در جهان، به‌پیش رفته است. دستاوردهای دانش و فنـاوری ما در این مـدت که ما را به رتبه شـانزدهم در میان بیش از دویست کشور جهان رسـانید، مایه شگفتی ناظران جهانی شد و در برخی از رشته‌های حساس و نوپدید به رتبه‌های نخستین ارتقاء داد، در حالی اتفاق افتاده که کشـور دچار تحریم مالی و تحریم علمی بوده است.

با وجـود عقب‌افتادگی‌های علمی قبل از انقلاب اسـلامی که نتیجه نگاه و نگرش وابسته و غرب‌زده پهلوی بود کشور مجبور بـه واردات نیروی انسـانی متخصص در حوزه‌های مختلف نظامی و پزشـکی شده بـود، اکنون چهل سـال پـس از انقلاب اسلامی علی‌رغم همه دشمنی‌ها، تحریم‌ها، کارشـکنی و... در حوزه‌هـای علمـی و دانش‌بنیان سرآمد کشورهای منطقه هستیم و می‌توانیـم در آینده قله‌های جهانی را فتح کنیم. پیشرفت در نانو، هسته‌ای، سلول‌های بنیادین، حوزه فضایی و... تنها بخشـی از دسـتاوردهای علمی اسـت که در شرایط سخت تحریمی به دست آمده است و رهبر معظم انقلاب(مدظله‌العالی) انتظار دارند در گام دوم انقلاب اسـلامی نیز مورد توجه قرار گیرد.

اما به هر حال گام اول انقلاب اسـلامی با تمام ضعف‌هـا و قوت‌هـا، موفقیت‌ها و شکسـت‌ها، کامیابی‌هـا و ناکامی‌هـا و... توانسـته اسـت نه تنها در حوزه علم و پژوهـش بلکـه در دیگر حوزه‌هـا نیز به بخش زیادی از دستاوردها دست یابد که با بخشی از انتظارات انقلاب اسلامی تطابق دارد. اما رسـیدن به همه اهـداف انقلاب اسـلامی گامی دیگ

تحلیل

بازیگری سطرنجی ترکیه

اکبر معصومی
کارشناس مسائل بین الملل

واکاوی سند امنیت ملی ترکیه نشان می‌دهد سیاست تنش‌زدایی با همسایگان به عنوان اصلی راهبردی مد نظر ترک‌ها قرار گرفته است؛ اما حمله ترکیه به شمال سوریه اگرچه به بهانه تأمین امنیت ملی ترکیه با عنوان «چشمه صلح» صورت گرفت، سبب واکنش‌های متعددی در مجامع بین‌المللی شد که بیشتر عکس‌العمل‌ها از نوع محکوم کردن اقدام ترکیه بود. در یک طرف کشورهای اروپایی در سیاستی دوگانه که برای تضعیف دولت مرکزی سوریه همواره تلاش می‌کنند، این‌بار به بهانه ترس از به خطر افتادن امنیت خود به این موضوع معترض شدند. در طرف دیگر کشورهایی مانند جمهوری اسلامی ایران، روسیه و برخی دیگر از کشورها با درک دغدغه ترکیه مبنی بر تهدید امنیت ملی خود از سوی گروه‌های تروریستی حاکم در شمال سوریه، از روش ترکیه در مبارزه با تروریست‌ها انتقاد کردند؛ اما همواره اعلام شد که ترکیه می‌تواند از طریق دولت مرکزی سوریه به نگرانی‌های خود در شمال سوریه پایان دهد؛ بنابراین پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، با دعوت از رجب طیب اردغان به کشورش، توافقنامه‌ای با ترکیه مبنی بر توقف حمله این کشور به خاک سوریه امضا می‌کند. در خصوص رفتار اخیر ترکیه سه نکته اساسی وجود دارد که به اختصار بیان می‌شود:

۱ـ طبق متن توافق ترکیه و روسیه درباره شمال سوریه، تمامیت ارضی سوریه مورد موافقت دو طرف قرار گرفته و در عین حال باید امنیت ترکیه نیز از طرف شمال سوریه مورد موافقت قرار گیرد. در این زمینه بر اساس توافق آدانا که در سال ۱۹۹۸ از سوی ترکیه و سوریه مورد موافقت قرار گرفته بود، ترکیه می‌تواند تا عمق ۵ کیلومتری در مناطق شمالی سوریه عملیات انجام دهد و دولت روسیه اجرای توافق آدانا را در شرایط فعلی تسهیل خواهد کرد. از سوی دیگر ترکیه اعلام کرد عملیات چشمه صلح را به طور کامل متوقف کرده و دیگر عملیات در شمال سوریه اجرا نخواهد شد؛ موضوعی که مورد استقبال جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت.

۲ـ ترکیه پیش از توافق با روسیه، توافقی با آمریکایی‌ها کرده بود؛ اما به دلیل اعتماد نداشتن به آمریکا، آنکارا به روسیه گرایش یافت؛ موضوعی که علاوه بر حواشی آن، نشان داد ترک‌ها به عنوان بازیگر اصلی با دو کشور روسیه و آمریکا که منافع متضادی در سوریه دارند، که در نوع خود می‌تواند ترکیه را به منزله بازیگر اصلی در میان این دو کشور جا بیندازد.

۳ـ باید دانست که ترکیه به چه میزان از اهدافش در حمله به شمال سوریه رسیده است. با واکای رفتار ترکیه و با در نظر گرفتن رفتارهای گذشته این کشور، به نظر می‌رسد ترکیه دو هدف عمده کوتاه‌مدت و بلندمدت دارد. در هدف کوتاه‌مدت به دنبال دفاع از مرزها و ایجاد سپر امنیتی در مرز خود با سوریه است و در هدف بلند به دنبال اسکان آوارگان در بخشی از شمال سوریه در نزدیکی مرزهای خود با هدف تغییر در بافت جمعیتی آن منطقه است.

واکاوی پیوستگی برجام و FATF از دید مقامات غربی

هشدار! حق تحفظی وجود ندارد

حنیف غفاری
کارشناس روابط بین‌الملل

اظهارات اخیر «اسحاق جهانگیری»، معاون اول رئیس‌جمهور در مورد تصویب لوایح CFT و پالرمو در جلسه مشترک سران سه قوه و تأیید آن از سوی رهبر معظم انقلاب، مولد مباحث تازه‌ای در حوزه سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است. مجمع تشخیص مصلحت نظام، دفتر رئیس قوه قضائیه و هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی، ادعای معاون اول رئیس‌جمهور را تکذیب و تأکید کردند که رهبر معظم انقلاب توصیه‌ای دال بر پذیرش لوایح مذکور به مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت نظام نداشته‌اند. به راستی طرح غیرواقعی و جنجال‌ساز بررسی و تصویب لوایح CFT و پالرمو از سوی دولت چه معنا و مفهومی دارد؟ پرسش مهم‌تر اینکه آیا این لوایح می‌توانند تأمین‌کننده واقعی منافع جمهوری اسلامی ایران در حوزه «مبارزه با تروریسم مالی و پولشویی» آن هم در سطح جهانی باشد؟ آیا تهدید دوره تعلیق ایران از فهرست سیاه که برای سومین بار رخ داد، دیگر تکرار نخواهد شد؟

آغاز ماجرا

ماجرا دوباره از زمانی آغاز شد که «گروه ویژه اقدام مالی» برای مبارزه با جرایم مالی، برای آخرین بار مهلت ایران را برای تصویب کامل قوانین مربوط به مبارزه با «تأمین مالی تروریسم» تمدید کرد. این گروه تأکید کرده است که اگر ایران تا بهمن ماه سال جاری (فوریه سال ۲۰۲۰) موافقت خود را با تصویب و پذیرش کنوانسیون‌های پالرمو و CFT اعلام نکند، بار دیگر محدودیت‌های تعیین شده از سوی گروه ویژه اقدام مالی علیه کشورمان وضع خواهد شد. کنوانسیون پالرمو یکی از پیمان‌نامه‌های مورد حمایت سازمان ملل است که به ظاهر برای مبارزه با قاچاق انسان و تولید غیرقانونی و قاچاق اسلحه و مهمات تصویب شده است. کنوانسیون «مقابله با تأمین مالی تروریسم» یا «CFT» نیز یکی دیگر از پیمان‌نامه‌های سازمان ملل است که اعضا را ملزم می‌کند با نظارت بر مبادلات بانکی، از تأمین مالی گروه‌های «تروریستی» جلوگیری کنند.

استناد نادرست!

مقامات دولتی کشورمان همچنان اصرار دارند که می‌توان با توجه به برخی دغدغه‌ها و ملاحظات، که از آن با عنوان حق تحفظ (Reservation) یاد می‌شود، کلیت لوایح چهارگانه FATF را پذیرش کرد. با این حال، چنین استدلالی در عمل صحیح به نظر نمی‌رسد! به منظور اثبات این موضوع، در ابتدا مروری بر تحفظات و ملاحظات مجلس شورای اسلامی در قبال تصویب کنوانسیون و لایحه پالرمو خواهیم داشت. دولت و مجلس شورای اسلامی به این موارد استناد داده و اعلام کرده‌اند پذیرش کنوانسیون پالرمو مشروط به این موارد است. این شروط عبارتند از:

ـ جمهوری اسلامی ایران مفاد کنوانسیون حاضر از جمله مواد ۲، ۳، ۵، ۱۰ و ۲۳ را بر اساس قوانین و مقررات داخلی خود، به ویژه اصول قانون اساسی تفسیر کرده و اجرا خواهد کرد.

ـ جمهوری اسلامی ایران خود را ملزم به ترتیبات بند ۲ ماده ۳۵ این کنوانسیون در مورد ارجاع هرگونه اختلاف ناشی از تفسیر یا اجرای مفاد کنوانسیون که با مذاکره حل و فصل نشود، به داوری یا دیوان بین‌المللی دادگستری نمی‌داند. ارجاع اختلافی به داوری یا دیوان بین‌المللی دادگستری در مورد جمهوری اسلامی ایران تنها با رعایت مفاد اصل ۱۳۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ممکن است.

ـ جمهوری اسلامی ایران در مورد مبنا قراردادن مواد ۱۵، ۱۶ و ۱۸ کنوانسیون درباره همکاری در زمینه استرداد یا معاضدت قضایی، حسب مورد تصمیم‌گیری خواهد کرد.

ـ از نظر جمهوری اسلامی ایران، این کنوانسیون خدشه‌ای به حق مشروع و پذیرفته شده ملت‌ها یا گروه‌های تحت سلطه استعمار و اشغال خارجی برای مبارزه با تجاوز و اشغالگری و اعمال حق تعیین سرنوشت وارد نخواهد کرد.

ـ پذیرش این کنوانسیون به معنای شناسایی رژیم اشغالگر صهیونیستی نخواهد بود.

همچنین در تبصره مجلس شورای اسلامی آمده است مرجع مرکزی موضوع بند ۱۳، ماده ۱۸ کنوانسیون از سوی هیئت وزیران تعیین می‌شود.

گروه ویژه مالی و حق تحفظ ایران

چنانچه مقامات ارشد گروه مالی ویژه در پاریس اعلام کرده‌اند، پذیرای حق تحفظ مطرح شده از سوی جمهوری اسلامی ایران در ازای پذیرش پالرمو و دیگر لوایح FATF نیستند. به عبارت بهتر، با وجود شروط و تبصره‌ای که در این مورد از سوی مجلس شورای اسلامی اعلام‌شده است، تحفظ جمهوری اسلامی ایران در قبال کنوانسیون پالرمو نمی‌تواند با عنوان یک «حق» مورد شناسایی و تفسیر دیگر اعضای کنوانسیون قرار گیرد. مطابق حقوق معاهدات، حق تحفظ یک کشور در قبال یک معاهده در صورتی پذیرفته است که با هدف و اصالت آن معاهده تقابل و تضاد نداشته نباشد. با این حال، همان گونه که اظهار شد، چنین قاعده‌ای در مورد کنوانسیون پالرمو صادق نیست. در این باره ما در بسیاری از موارد با تصمیم‌هایی مواجه خواهیم شد که از سوی بازیگرانی خاص، مانند ایالات متحده آمریکا، فرانسه و انگلیس (به عنوان سه حامی عملی تروریسم) گرفته می‌شود. بدیهی است در این صورت، جمهوری اسلامی ایران نمی‌تواند برای پیروی نکردن از تصمیم‌هایی که تحت فشار این بازیگران و همراهی کشورهای دیگر گرفته می‌شود، به «حق تحفظ» خود استناد کند؛ از این رو حق تحفظ ایران در عمل نمی‌تواند برای کشورمان و در مقابله با خواسته‌های غیر قابل قبول و مغایر با اصول و راهبردهای سیاست خارجی کشورمان راهگشا باشد.

بی‌پاسخ ماندن پرسش اصلی

بدون شک «تروریسم» واژه‌ای کاربردی و دال مرکزی و مفهومی در قبال لوایح چهارگانه محسوب می‌شود. اکنون پرسش اصلی این است که در گروه مالی ویژه، «تروریسم» از سوی چه بازیگران و کشورهایی تفسیر می‌شود؟ برای نمونه کنوانسیون پالرمو ۴۱ ماده دارد و هدف اعلامی آن، قطع منابع و پشتوانه‌های مالی گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی است. در متن این کنوانسیون آمده است:

«کشورهای عضو موظفند حساب‌های بانکی گروه‌های تروریستی را مسدود کرده و مراکز، افراد و سازمان‌های پشتیبانی‌کننده آنها را شناسایی و در راستای مقابله اقتصادی با آنها اقدام نمایند.»

با توجه به فرانت و برداشت‌های متفاوت کشورها و بازیگران بین‌المللی از مقوله تروریسم، مصداق‌یابی گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی چگونه امکان‌پذیر است؟ بدون شک این مصداق‌یابی را بازیگر اصلی صورت می‌دهند که در گروه ویژه مالی بیشترین نفوذ و قدرت را دارند. آمریکا، انگلیس و فرانسه به عنوان سه عضو دائمی و دارای حق وتو در شورای امنیت سازمان ملل متحد، در این مورد از قدرت مانور زیادی برخوردار هستند. نباید فراموش کرد که عبارت «مقابله با تروریسم»، عبارتی تفسیرپذیر محسوب می‌شود و مطابق کنوانسیون پالرمو، تفسیر آن گاهی در دست بازیگرانی است که خود از اصلی‌ترین حامیان تروریسم در نظام بین‌الملل به شمار می‌آیند؛ برای نمونه ایالات متحده آمریکا و برخی بازیگران اروپایی، همواره از «حزب‌الله لبنان»، «حماس در فلسطین» و حتی «حشد الشعبی» و «عصائب اهل حق» در عراق به عنوان گروه‌های تروریستی یاد می‌کنند. در مقابل، شاهد حمایت‌های مستقیم و غیر مستقیم کشورهایی مانند آمریکا و فرانسه از گروه‌های تروریستی و خطرناک مانند «داعش»، «جبهه النصره» و... هستیم؛ بنابراین اصلی‌ترین معضل لوایح چهارگانه مربوط به نوع نگاه تفسیرکنندگان تروریسم و حاکمیت غرب بر گروه ویژه مالی است.

دلیل اصرار اروپا بر FATF

ترونیکای اروپایی طی سال‌های اخیر، اصرار ویژه‌ای بر تصویب لوایح چهارگانه از سوی جمهوری اسلامی ایران دارد. این مسئله طی ماه‌های اخیر به نقطه اوج خود رسیده است. آنچه مسلم است، انگلیس، آلمان و فرانسه سعی دارند با گره زدن موضوعاتی مانند «راه‌اندازی عملی اینستکس» و «تحقق طرح مشترک فرانسه-آمریکا در برجام» به تصویب لوایح چهارگانه در ایران، در عمل پروسه «مهار دوسویه ایران» را هدایت و مدیریت کنند. اعطای آخرین مهلت به ایران از سوی گروه مالی ویژه و متقابلاً اصرار اروپا مبنی بر لزوم تصویب FATF (به عنوان پیش‌شرطی برای هر گونه اقدام غرب به منظور حفظ برجام) نشان می‌دهد واشنگتن و شرکای اروپایی آن میان دو مقوله برجام و لوایح چهارگانه، ارتباط مستقیم و هدفمندی را برقرار کرده‌اند. بی‌شک، راه مواجهه با این رویکرد نپذیرفتن این بازی خطرناک از سوی کاخ سفید و شرکای اروپایی آن خواهد بود. در این مورد لازم است پیام‌های محکم و آشکاری از سوی دستگاه دیپلماسی و سیاست خارجی کشورمان خطاب به فرانسه و دیگر بازیگران اروپایی مخابره شود.

اتهام‌زنی‌های آمریکا به ایران

«پتریک.ام.شهان» وزیر دفاع آمریکا گفته است: «به تقویت عربستان از طریق ارائه هواپیماها، سامانه‌های پدافند موشکی و هوایی و دیگر تجهیزات دفاعی بیشتر ادامه می‌دهیم. به متحدان خود در اروپا توصیه می‌کنیم مسیر ما را ادامه داده و آنها هم برای ایجاد بازدارندگی در برابر ستیزجویی ایران حمایت خود را ارائه کنند. ایران به فعالیت‌های خود در خاورمیانه ادامه می‌دهد. حمله اخیر به تأسیسات نفتی «آرامکو» عربستان سعودی نمونه‌ای از این اقدامات است. ایران تهدیدی مداوم برای شرکای ما در آن منطقه به شمار می‌آید.» دونلد ترمپ آمریکا با ایجاد سیاست ایران‌هراسی همواره در پی ناامنی منطقه هستند تا از تجهیز کشورهای وابسته منافع مادی خود را تأمین کنند.

وحشت و ترس در سرزمین‌های اشغالی

رادیو رژیم صهیونیستی در اعتراف به اقدامات خرابکاری خود در منطقه این‌طور خبر داده است: «ارتش این رژیم از اقدام تلافی‌جویانه ایران در پی حملات اخیر علیه خود به مواضع مقاومت در عراق و سوریه بیمناک بوده و سطح هشدار خود را بالا برده است.» به گفته کارشناسان رژیم صهیونیستی، استفاده از موشک‌های کروز نقطه‌زن و رادارگریز، یکی از گزینه‌های اصلی ایران خواهد بود. «ترس صهیونیست‌ها از آنجا ناشی می‌شود که مقاومت سیاست صبر استراتژیک را به سیاست پاسخ‌دهی فعال در مقابل اقدامات تروریستی رژیم صهیونیستی تغییر داده است که نمونه آن را در اقدام قاطع حزب‌الله لبنان مشاهده کردیم.»

دیدار محرمانه در مجارستان

ویگاه «البحرین الیوم» افشا کرد شاه بحرین در جریان سفر ماه آوریل خود به مجارستان، با نتانیاهو دیداری محرمانه داشت که به منزله بخشی از مقدمات برگزاری کارگروه منامه به عنوان گام نخست اجرای «معامله قرن» به شمار می‌آید.

«حمد بن عیسی آل خلیفه» در این دیدار، ضمن ابراز خوشحالی از ملاقات با نتانیاهو، گفت، روابط با رژیم صهیونیستی فراتر از چارچوب دیپلماتیک است و آنها به «ایجاد ائتلاف در زمینه‌های مختلف سیاسی، امنیتی و سیاسی علیه ایران به عنوان دشمن مشترک» علاقه‌مند هستند.

ثبات‌بخشی سیدمقاومت

جایگاه و نفوذ مردمی حزب الله در لبنان

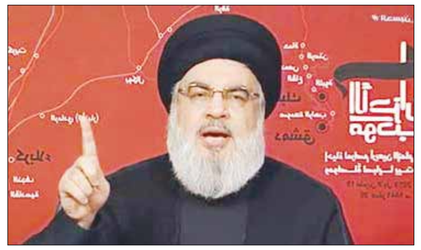

محمدحسن سجادی
دکتری مطالعات منطقه‌ای

بحران اقتصادی لبنان که ریشه در مشکلات اقتصادی و فساد اداری داشت، با افزایش مالیات از سوی دولت به بحران امنیتی و سیاسی تبدیل شد. در حقیقت دولت لبنان با ۸۶ میلیارد دلار بدهی یکی از مقروض‌ترین دولت‌های جهان در مقایسه با حجم اقتصاد کشور است. حجم این بدهی یک و نیم برابر کل تولید ناخالص سالیانه لبنان است که توازن نداشتن اقتصاد این کشور را نشان می‌دهد. مجموع بحران‌های انباشتی در این کشور موجب شد تا گمانه‌زنی‌ها در مورد آینده لبنان افزایش پیدا کند و میدان «ریاض الصلح» به کانون اعتراضات مردمی علیه نارسایی دولت در مدیریت اقتصاد تبدیل شود. دولت لبنان برای تأمین منابع مالی خود در ۲۰۲۰ با چالش‌هایی روبه‌رو بوده است و به دنبال آن بوده تا برای بتزین، تنباکو و نرم‌افزارهای ارتباطی از جمله «واتس اپ» مالیات بیشتری وضع کند. اعتراضات اخیر بزرگ‌ترین اعتراضات پس از ۲۰۱۱ در لبنان بوده است که مدیریت آن را برای دولت حریری دشوار می‌کرد؛ اما نکته متمایز کننده این بحران صرف نظر از تحلیل ریشه‌ها و چگونگی تحولات، سخنرانی سیدحسن نصرالله بود که توانست نقش مهمی در کاهش تنش لبنان ایفا کند. در واقع سخنان سیدحسن نصرالله در مورد ثبات در لبنان را می‌توان به نوعی نقطه عطف در این تحولات دانست. در این مورد می‌توان چند نکته را یادآور شد که برداشتی از ژرف‌نگری وی درباره این تحولات است:

۱ حمایت از دولت کنونی و دعوت به مسئولیت‌پذیری سایر احزاب: بخشی از سخنان سیدحسن نصرالله که تا حدود زیادی موجب فراغ بال دولت مستقر برای تمرکز بر حل مسئله شد، به موضوع حمایت از دولت کنونی مرتبط می‌شود. نصرالله در سخنان خود بر آن بود که از باید دولت کنونی حمایت کرد؛ چرا که در غیر این صورت برای روی کار آمدن دولت جدید زمان زیادی صرف خواهد شد. علاوه بر این نشان داد که سایر احزاب به‌جای اعتراض صرف باید نقش خود را در حل بحران بپذیرند. قطع امید از تکنوکرات‌های تحصیل کرده غربی نیز موضوع دیگری بود که در سخنان وی بازتاب داشت.

۲ قاطعیت در عین همکاری: سخنان سیدحسن به این امر اشاره داشت که اعتراضات با تحریک حزب‌الله نبوده؛ چرا که حزب‌الله به دنبال ثبات در لبنان است؛ در حالی که این توان در حزب‌الله به مراتب بیشتر از سایر احزاب بوده است و در صورت نیاز می‌تواند حتی تا یک سال نیز به اعتراضات خود ادامه دهد. این بحث هم همکاری و هم تعیین حد و مرزها را برای دولت حریری نشان می‌دهد.

۳ حمایت از طبقات فرودست اجتماعی: سیدحسن نصرالله دروافع خط قرمز خود در مقابله با دولت را افزایش فشار بر طبقات فرودست با وضع مالیات بیشتر می‌داند. وی ضمن اعلان حمایت از دولت عنوان کرد در صورتی حزب‌الله وارد عرصه می‌شود که طبقات پایین بیش از پیش با فشار مواجه شدند. وی به دنبال این بود که اعلام کند سیاست‌های اقتصادی باید استطاعت مالی مخاطبان را نیز در نظر داشته باشد.

۴ موقعیت‌شناسی سیدحسن نصرالله: وی در سخنان خود نشان داد توجه زیادی به تحولات منطقه دارد؛ به صورتی که در پی ناآرامی‌های منطقه‌ای می‌داند ثبات در لبنان مهم‌ترین عنصر برای حل بحران خواهد بود. در تفکر وی در صورتی که لبنان نیز دچار بحران شود، برنده این بحران رژیم صهیونیستی خواهد بود. بر این اساس عنوان کرد که «هرگز اجازه غرق شدن کشور را نمی‌دهیم. ما برای دفاع از کشور شهید و مجروح داده‌ایم. اجازه نمی‌دهیم که تکه پاره‌اش کنند و اگر مسئولان شجاعت و اراده لازم را داشته باشند می‌توانند گام‌های بلندی بردارند.»

توافق شکننده

چشم انداز قرارداد موقت واشنگتن و آنکارا

محمدرضا فرهادی
تحلیلگر ارشد مسائل منطقه

«آمریکا» و «ترکیه» بر سر توقف موقت عملیات ترکیه در شمال سوریه به توافق دست پیدا کردند. طرفین پس از مذاکرات به توافقی ۱۳ بندی رسیدند که تأکید آنها بر قطعنامه ۲۲۵۴ شورای امنیت، تشکیل منطقه امن، توقف عملیات چشمه صلح با عقب‌نشینی کردها از مناطق شمالی و عدم تحریم ترکیه بود. توافق صورت گرفته از چند بُعد اهمیت دارد:

۱ـ ترکیه با این توافق به همان منطقه امن مدنظر خود، که حدود دو ماه پیش با آمریکا درباره آن به توافق رسیده بود، دست پیدا کرد. براساس توافق بین آمریکا و ترکیه این منطقه امن در عمق ۳۲ کیلومتری از شمال سوریه و بدون حضور نیروهای کرد است که در توافق موقت نیز پذیرفته شده است.

۲ـ ترکیه از طریق این توافق موقت توانسته است نیروهای کرد را خلع سلاح کند. این خلع سلاح در زمینه تجهیزات و جنگ‌افزارهای سنگین است. جالب است که آمریکا باید این تجهیزات را از کُردها که خود به آنها واگذار کرده، دریافت کند.

۳ـ ترکیه در زمینه تغییر بافت جمعیتی شمال سوریه نیز به هدف خود رسیده است. هنگامی‌که به‌منطقه امن اشاره شده، یعنی کُردها نباید در این نوار مرزی حضور داشته باشند و افراد دیگری در آنجا اسکان داده خواهند شد.

۴ـ بر اساس توافق صورت‌گرفته، بازنده اصلی کُردها هستند. از یک طرف ترکیه توانست آنها را تا عمق ۳۲ کیلومتری عقب براند و از سوی دیگر تجهیزات خود را در ازای آتش‌بس واگذار کنند.

گفتنی است، توافق صورت گرفته که یک توافق دو طرفه و بدون هیچ‌گونه اجماعی از میان دیگر بازیگران است، با مخالفت‌هایی در میان سایر بازیگران، همچون روسیه، ایران و سوریه روبه‌رو شده است. دلایل مخالفت این بازیگران در موارد زیر است:

ـ این بازیگران به خوبی می‌دانند که آمریکا براساس رویکرد هرج و مرج خلاق وضعیت را به گونه‌ای پیش خواهد برد که عملاً هیچ توافقی صورت عملی به خود نگیرد. در نتیجه بازیگران را همواره بر سر اصول بنیادین دچار چالش و درگیری می‌کند.

ـ رویکرد آمریکا مبتنی بر حضور غیرمستقیم در شمال سوریه در لایه‌های نیابتی از گروه‌ها تا بازیگرانی همچون ترکیه است. زمانی که واشنگتن با طرح منطقه امن ترکیه بر اساس توافق موجود موافقت می‌کند، به معنای آن است که حضور خود را در این منطقه تضمین کرده است.

ـ روسیه و ایران معتقدند، حضور ترکیه در مناطق شمالی تداوم خواهد داشت و با توجه به نزدیکی روابط ترکیه با آمریکا، این حضور به منزله حضور مستقیم آمریکا در این مناطق است. تا به امروز کردها این حضور را رسمیت داده بودند و امروز ترکیه آن را بر عهده گرفته است.

درباره دورنمای توافق باید گفت، بنابر دلایل زیر این توافق شکننده است:

ـ ترکیه بنابر توافق «آدانا» با دولت سوریه باید تا عمق ۵ کیلومتری و در صورت تهدید مستقیم از سوی تروریست‌ها وارد عمل می‌شد. اکنون ترکیه نه تنها این توافق را زیبا گذاشته، بلکه تا عمق ۳۲ کیلومتری با دولت آمریکا به توافق رسیده است.

ـ چون این توافق سر پایه یک اجماع دوگانه به منصه ظهور رسیده، پس هر بازیگری به جز آمریکا و ترکیه می‌تواند با آن مخالفت کند. این مخالفت سبب شکنندگی توافق و شروع درگیری‌ها در مناطق شمالی خواهد شد.

۳ـ توافق را نباید صرفاً از نگاه نظامی دید. این توافق یک نکته پنهان سیاسی دارد که آن را تا حدود زیادی ناپایدار خواهد کرد و آن، نبود توافق کامل بر مسئله منطقه امن است که بعید است آمریکا و ترکیه بر اساس یک روند سیاسی بتوانند به آن دست پیدا کنند. نکته پنهان نظامی هم شروطی همچون تحویل سلاح‌های سنگین از سوی کردهاست که ترکیه با این عمل در کام دوم به دنبال خلع سلاح کامل کُردهاست.

یادداشت

ترامپ و «لینچ شدن»

عمار اسماعیلی
کارشناس رسانه

با بالا گرفتن بحث استیضاح ترامپ در آمریکا، وی پس از آنکه تهدید کرده بود در صورت استیضاح شدن، جنگ داخلی آمریکا را فرا خواهد گرفت، اکنون تکنیک مظلوم‌نمایی را پیش گرفته است.

ترامپ در توئیت خود نوشت: «پس اگر روزی یک دموکرات رئیس‌جمهور بشود و جمهوری‌خواهان صاحب اکثریت در مجلس باشند، می‌توانند رئیس‌جمهور این کشور را بدون رعایت حقوق او استیضاح کنند. همه جمهوری‌خواهان پادشان باشد که امروز شاهد چه جریانی هستند. این مجازات بدون محاکمه [رئیس‌جمهور] (لینچ کردن) است؛ اما ما پیروز خواهیم شد.»

ترامپ در توئیت خود از واژه لینچ شدن (Lynching) استفاده کرد. این واژه به کشتار و اعدام سیاه‌پوستان آمریکا اشاره می‌کند که بدون برگزاری دادگاه به دار آویخته می‌شدند.

واژه لینچ‌کردن قتل بدون محاکمه یک مظنون، به عملی اشاره می‌کند که معمولاً گروهی از خلافکاران با آویزان کردن فرد از درخت یا پل یا مشابه آن انجام می‌دهند که این کار در تاریخ آمریکا به دلیل ارتباط مستقیمش با جریان برده‌داری و نژادپرستی بسیار برجسته است.

ترامپ در این توئیت علاوه بر اینکه دوباره بیسوادی خود را در آمریکا بر سر زبان‌ها انداخت، به جنایات هولناک این کشور در حق سیاه‌پوستان و سیاست تبعیض نژادی در آمریکا اشاره کرد که آن دولتی که پرچمدار دموکراسی و حقوق بشر در آمریکاست، چه جنایت هولناکی را در مورد سیاه‌پوستان آمریکا مرتکب شده است.

شاید بسیاری از سیاه‌پوستان آمریکا از این جنایات هولناک اطلاعی ندارند و نمی‌دانند واژه لینچ چگونه وارد واژگان انگلیسی شده است. ورود این واژه به داستان مری تونر برمی‌گردد. وی و همسرش، هز در ایالت جورجیا زندگی می‌کردند. هز در سال ۱۹۱۸ متهم شد مالک مزرعه‌ای را که در آن کار می‌کرد به قتل رسانده است. مری دخالت شوهرش در قتل را رد کرد؛ اما هیچ دادگاهی در این پرونده برگزار نشد و هز اعدام شد. سپس کسانی که هز را اعدام کرده بودند به سراغ زن او، مری رفتند و او را از پلی در جورجیا آویزان کردند. سپس روی او بنزین ریختند و او را آتش زدند و در حالی که او هنوز جان داشت با چاقو شکمش را دریدند و جنین نیمه جان وی را زیر دست و پا له کردند. از آن به بعد واژه لینچ به فرهنگ واژگان کشوری اضافه شد که مهد دموکراسی به حساب می‌آید.

طبق آمارهای مؤسسه انجمن ملی پیشرفت رنگین‌پوستان در آمریکا (NAACP) بین سال‌های ۱۸۸۲ تا ۱۹۶۸ بیش از ۴۷۰۰ نفر با این روش به قتل رسیدند. از میان این افراد سه چهارم زن، مرد و کودک سیاه‌پوست هستند. تعداد بی‌شماری از برده‌ها نیز قبل از اینکه دستگیر شوند، به این شکل ذبح شدند.

رسانه‌های آمریکایی، سیاستمداران هر دو جناح و بسیاری دیگر بلافاصله پس از اظهارات ترامپ واکنش نشان دادند. یکی از استادان دانشگاه جورج تان در واکنش به این اظهارات رئیس‌جمهور آمریکا گفت که توصیف او اوج «بیسوادی‌اش» را نشان می‌دهد.

ترامپ با استفاده از این واژه دوباره خشم سیاستمداران و رسانه‌های آمریکا در هر دو جناح را برانگیخت و دروغ آمریکا را در مسائل حقوق دم خروس مهد دموکراسی را توئیت ترامپ بالا زد.

رصد

نشانه های افول ایالات متحده

اوضاع نظامی ضعیف عربستان

رأی‌الیوم: عربستان سعودی از اوضاع نظامی ضعیف در برابر ایران رنج می‌برد و برای دفاع از خود به ایالات متحده متوسل می‌شود. بودجه نظامی عربستان بیش از یک سوم بودجه نظامی همه دولت‌های عربی است، یعنی مبلغی معادل ۷۰ میلیارد دلار. اما مشخص نیست که ریاض این مبلغ هنگفت را چگونه صرف می‌کند که توان مقابله با دولتی، مانند ایران را ندارد که بودجه نظامی آن حدود ۱۱ میلیارد دلار است. در طول سه سال اخیر، عربستان حدود ۲۰۰ میلیارد دلار را به خرید سلاح اختصاص داد؛ در حالی که ایران تنها ۳۰ میلیارد دلار در این راستا هزینه کرده است.

بشار اسد، برنده اصلی

دیلی میل: برنده اصلی تصمیم ترامپ برای خارج کردن نیروهای آمریکایی از سوریه «بشار اسد» است. رئیس‌جمهور سوریه «بزرگ‌ترین ذی‌نفع» است و بی‌تردید او برنده این جنگ داخلی است. با این حال، تا همین اواخر مسئله‌ای که در کنترل کامل او قرار نگرفته بود، اراضی شمالی سوریه بود که در دست کردها قرار داشت، اما دیگر این‌گونه نیست.

اتلاف‌های استراتژیک

آنالاتیک: تردیدی وجود ندارد که تهران بر روی تشکیل ائتلاف‌های استراتژیک بلندمدت در منطقه تمرکز کرده است. این در حالی است که آمریکا بیشتر یک رویکرد معامله‌ای را در منطقه دنبال کرده و با پایان هر مأموریت شرکای خود را به حال خود رها می‌کند. در واقع، راهبرد ایرانی‌ها پس از پایان جنگ شامل تبدیل نیروهای نیابتی خود به بازیگران سیاسی قدرتمند در کشورهای منطقه است. این در حالی است که آمریکا متحدان محلی خود را بر پایه نیاز برای شکست دادن یک دشمن مشترک انتخاب می‌کند. شاید شبه‌نظامیان متحد آمریکا توانایی پاکسازی گروه‌های تروریستی از قلمرو منطقه را داشته باشند اما از پتانسیل لازم برای دفاع و اداره کردن این مناطق برخوردار نیستند.

زمان حساس

گاردین: خروج نیروهای آمریکایی از سوریه، خیانت به کردها که متحد غرب بودند و پیشروی‌های بعدی نیروهای روسی، ایرانی و سوری را می‌توان «یک زمان حساس و مهم» هم برای خاورمیانه و هم برای نفوذ جهانی آمریکا توصیف کرد. تحولات اخیر سوریه از پایان رهبری منطقه‌ای ایالات متحده و حتی پایان سلطه جهانی آمریکا خبر داده است. برخی ناظران نیز تحولات سوریه را نشانه‌ای دال بر انزوای بیشتر آمریکا و بازگشایی مسیر به سمت یک نظم جهانی جایگزین شکل گرفته از سوی قدرت‌های جهانی نوظهور، به ویژه چین دانسته‌اند.

ترامپ دروغگو

واشنگتن‌پست: دونالد ترامپ به شیوه‌های گوناگون رفتار تهاجمی‌تر و غیرمنطقی‌تری نسبت به رفتاری که به عنوان کاندیدای انتخابات ریاست‌جمهوری نشان داد، داشته است. اکنون او دروغگویی خود را ثابت کرده و هر چیزی را که فکر کند مخاطبان سخنرانی‌هایش دوست دارند بشنوند، به زبان می‌آورد. «گلن کسلر» و دیگر دست‌اندرکاران بررسی حقایق در واشنگتن‌پست تا کنون بیش از ۱۳ هزار مورد دروغ و فریب بیان شده از سوی ترامپ را برشمرده‌اند.

غیرقابل درک‌ترین سیاستمدار

فارن افرز: «رجب طیب اردوغان» غیر قابل درک‌ترین سیاستمداری است که در تاریخ ۹۶ ساله ترکیه ظهور کرده است. او جامعه را دو قطبی کرده؛ اما محبوب است، مستبد است و در عین حال رفتاری پدرانه دارد، محاسبه‌گر است و در عین حال برنامه ندارد. ایدئولوژی اردوغان هر چند سال یک بار تغییر می‌کند و به نظر می‌رسد که نقشه راه خود را نیز در میانه مسیر تنظیم می‌کند.

مدل بانکداری جدیدی در راه است

مجید افشانی
کارشناس اقتصادی

آنها مدعی هستند هزار بار سریع‌تر از بانک‌های معمولی به شما وام می‌دهند و هیچ شعبه فیزیکی هم ندارند. «مای بنک» یا همان «بانک من» یک وام‌دهنده چینی آنلاین متعلق به گروه علی بابا است که به کمک فناوری، اعطای وام را ارزان‌تر و سریع‌تر انجام می‌دهد. وام‌گیرندگان با چند کلیک در تلفن همراهشان در صورت تأیید به صورت آنی وام خود را دریافت می‌کنند. طی سال‌های اخیر چین به بزرگ‌ترین بازار پرداخت الکترونیکی در جهان تبدیل شده است.

«هوانگ هانسو» مدیرعامل سابق این بانک در سال ۲۰۱۷ رشد دو رقمی در تمامی شاخص‌ها را در انتظار این بانک دانست. در سال جاری میلادی، آنها به دنبال جذب سرمایه ۶ میلیارد یوآنی بودند تا در مجموع به رقم ۲۴ میلیارد یوان معادل با ۳/۳۷ میلیارد دلار دست یابند. این بانک چهار سال پیش به صورت خصوصی و با ۳۰۰ کارمند که نیمی از آنها نیروی فنی بودند تأسیس شد. آنها با شعار اعطای وام در کمتر از سه دقیقه با استفاده از فناوری و بدون دخالت نیروی انسانی کار خود را شروع کردند.

در این بانک، تأیید وام یک کسب‌وکار کوچک تنها ۳ یوآن هزینه دارد؛ در حالی که همین کار در یک بانک سنتی حداقل ۲۰۰۰ یوآن خرج بر می‌دارد. به گفته آقای هانو زیرساخت فنی این بانک کاملاً چینی است و با تأمین مالی چینی تناسب دارد. اگر از شرکت‌های بزرگ آمریکایی مثل آی‌بی‌ام، دل یا اوراکل برای زیرساخت استفاده می‌شد هزینه‌ها در طولانی مدت به شدت افزایش می‌یافت.

۳۰ درصد از «مای بنک» به گروه خدمات مالی «آنت» که وابسته به علی بابا است تعلق دارد. علی بابا و انت این بانک آنلاین را با استفاده از فناوری محاسبه ابری راه‌اندازی کردند و در آن از هوش مصنوعی، تحلیل کلان داده (بیگ دیتا) و فناوری شناسایی چهره برای وام دادن بهره می‌برند.

تا ماه جولای سال جاری میلادی، مای بنک به بیش از ۱۶ میلیون کسب‌وکار کوچک خدمات ارائه کرده است. آنها هم در نظر دارند بین ۷۰ تا ۱۰۰ میلیون کسب‌وکاری را که با نظام سنتی بانکی کار می‌کنند، تحت خدمات خود قرار دهند. طبق اعلام مؤسسه ملی تأمین مالی و توسعه چین، دو سوم از ۸۰ میلیون کسب‌وکار کوچک چینی در سال ۲۰۱۸ دسترسی به وام نداشته‌اند. در چین ۶۰ درصد رشد اقتصادی در بخش غیردولتی که عمدتاً همین کسب‌وکارهای کوچک هستند، اتفاق می‌افتد و ۸۰ درصد نیروی کار را نیز آنها به خود اختصاص می‌دهند. بنگاه‌های کوچک اقتصادی در حالی بار اصلی رشد اقتصادی را به دوش می‌کشند که معمولاً کار کردن بانک‌ها با آنها بسیار سخت و پر ریسک است. مشتریانی که در نظام سنتی با مشکل تأمین وثیقه مواجه بودند، می‌توانند از این بانک وام دریافت کنند. این وام‌های به ظاهر نامطمئن که کسب و کارهای کوچک را در برگرفته‌اند، سود بیشتری را در مقایسه با وام‌های بانک‌های سنتی به شرکت‌های بزرگ عاید «مای بنک» کرده است. این اختلاف سود ناشی از ریسک بالاتر وام دادن به فعالان اقتصادی خرد است. آقای ژینگ، معاون اجرایی بانک می‌گوید: «این بانک برای ثروتمندان نیست، بلکه برای افراد معمولی است.» علی بابا اعلام کرده است که هدف این بانک ارائه راهکارهای مالی خلاقانه برای کسب‌وکارهای بسیار کوچک چه در مناطق شهری و چه در روستاهای دور افتاده است.

برای نمونه یک فروشنده خرده پای اسکوتر در چین ابراز کرد تا قبل از این، هیچ بانکی به او وام نمی‌داد؛ اما با استفاده از برنامه «مای بنک» کسب و کارش متحول شده است. وی سالانه ۱/۲ میلیون یوآن اسکوتر می‌فروشد. از زمانی که به «مای بنک» اجازه دسترسی به تراکنش‌های مالی مغازه‌اش را داده است، هر زمان که به نقدینگی کوتاه‌مدت نیاز دارد مشکلش برطرف می‌شود.

مدل‌های ارزیابی ریسک بر اساس تحلیل کلان داده به مای بنک کمک کرده است تا بتواند نرخ عدم بازپرداخت وام‌ها را به ۱ درصد برساند؛ موفقیتی که «مای بنک» را با اختلاف، بالاتر از سایر رقبا در این شاخص قرار می‌دهد. در این ساختار بیش از ۳ هزار متغیر ارزیابی و تحلیل می‌شوند. کمک این بانک به اقتصاد مردمی و کسب‌وکارهای کوچک، آن را از فشارهای دولتی نیز در امان نگه داشته است. بر اساس آخرین اطلاعات منتشره بانک، مبلغ وام‌های این مجموعه به طور میانگین ۲۶ هزار یوآن بوده است. تا پایان سال ۲۰۱۸، رقم ۶۷۰ میلیون یوآن سود خالص و ۶/۲۸ میلیارد یوآن درآمد کسب کرده‌اند. میزان وام پرداختی ۲ تریلیون یوآن، معادل ۲۹۰ میلیارد دلار تا به امروز اعلام شده است.

یکی از چالش‌های این شرکت، نداشتن شعبه فیزیکی برای اخذ سپرده به صورت مستقیم است؛ به همین سبب تأمین مالی از بازار داخلی بانکی چین صورت می‌پذیرد. به سبب نوآورانه بودن این نظام بانکداری، هنوز تحت قانونگذاری برای تنظیم مسئولیت ساختاری مانند نظام سنتی بانکداری قرار نگرفته است. نسبت کفایت سرمایه یکی از نسبت‌های سنجش سلامت عملکرد و ثبات مالی مؤسسات مالی و بانک‌هاست. این شاخص برای «مای بنک» در پایان سال ۲۰۱۸، رقم ۱۲/۱ درصد ثبت شده است که از رعایت استاندارد بالاتر از ۱۰/۵ درصد، مطابق قوانین کشور چین حکایت دارد. همچنین این نوع بانکداری رویکرد قضایی بهتری نسبت به مسئله حریم شخصی دارد.

«مای بنک» تنها وام دهنده آنلاین چینی نیست. «وی بنک» نیز دیگر بانک خصوصی چینی است که به صورت مشابه فعالیت می‌کند. به تازگی برخی بانک‌های دولتی بزرگ نیز به این روش‌ها روی آوردند. بانک عمران چین که دومین وام‌دهنده در کشور چین است، به تازگی برنامه‌ای روی تلفن‌های همراه عرضه کرده که می‌تواند ظرف ۲ دقیقه تا سقف ۵ میلیون یوآن وام بدهد. این بانک بزرگ دولتی در سال جاری، ۵۱ درصد بیشتر به کسب‌وکارهای کوچک وام اعطا کرده است. نرخ سود یک ساله این وام‌ها ۵/۳ درصد بوده است. متوسط سود وام بانکی در چین ۴/۳۵ درصد است که به گفته معاون بانک عمران استفاده از کلان داده نه تنها سود بیشتری را نصیب آنها کرده، بلکه از نرخ بالای عدم بازپرداخت نیز به شدت کاسته است.

الگوبرداری برای بومی‌سازی در کشورمان

مشکلات نظام بانکداری کشور ما و رقم بالای معوقات بانکی آن هم در اختیار عده‌ای محدود، بر کسی پوشیده نیست. از طرفی بر اساس اسناد بالادستی نظام، توانمندسازی و تأمین مالی کسب‌وکارهای کوچک و مردم عادی در دستور کار قرار دارد. مشکل عمده مردم با نظام بانکی در مسئله دریافت تسهیلات، ناتوانی در تأمین وثائق است. جوانی را در نظر بگیرید که در مغازه‌ای اجاره‌ای مشغول کسب‌وکار اصولی است؛ اما توان ارائه وثیقه ملکی را ندارد. طبیعتاً پاسخ نظام بانکی فعلی ما به درخواست تسهیلات وی منفی خواهد بود؛ اما اگر زیرساخت لازم برای دریافت اطلاعات کسب‌وکار وی فراهم شود و این اطلاعات از سوی فناوری هوش مصنوعی تحلیل شود می‌توان تا سقف معینی برای بازپرداخت وام به او اعتماد کرد. در این مدل از وی اطلاعات زیادی در مقایسه با مراجعه به بانک دریافت می‌شود و همچنین تحلیل این اطلاعات در طول بازپرداخت بدهی نیز به صورت مستمر ادامه خواهد داشت؛ بنابراین تحت مدل جدید توانمندسازی عموم مردم به جای ثروتمندان در اقتصاد تحقق می‌یابد. اجرای این مدل توضیحات فنی بیشتری را می‌طلبد که از حوصله عموم خارج است و برای کارشناسان امر مفید فایده خواهد بود.

منهای نفت

دیپلماسی اقتصادی

در حوزه مسائل اقتصادی «استفاده از ظرفیت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی» اهمیت بسیاری دارد. این مهم که در بند دوازدهم از ابلاغ‌سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مطرح شده است، موجب افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور در مقابل تکانه‌ها و فشارهای اقتصادی بیگانه می‌شود. با وجود سازمان‌های اقتصادی گوناگون در جهان، فضای مناسبی برای همکاری و ارتباط دوجانبه و چندجانبه ایجاد می‌شود که در توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با این کشورها به‌ویژه همسایگان آثار مطلوب و نتیجه‌بخشی دارد. جمهوری اسلامی ایران که در حوزه جغرافیایی در نقطه استراتژیک جهان قرار دارد، چشم اقتصادی کشورهای گوناگون را به ظرفیت‌های بی‌نظیر اقتصادی خود جلب کرده؛ از این رو لازم است هرچه بیشتر نسبت به این ظرفیت‌ها آگاهی لازم را کسب کرده و آنان را برای جذب سرمایه‌های خارجی و ورود ارزهای بین‌المللی به داخل کشور و همچنین محکم کردن پایه‌های اقتصاد کشور ارائه کنیم.

شاخص

فروپاشی هژمونی دلار

بسیاری از اقتصاددانان جهان معتقدند، با وجود آنکه، «محدود شدن بانک‌های مرکزی در تعیین سیاست‌های پولی»، «ضرورت همکاری و مذاکره دولت‌ها در تغییر بنیادین نظام پولی جهان»، «ذخایر دلاری عظیم بسیاری از کشورهای جهان» و «سازمان‌های جهانی مبتنی بر نظام پولی کنونی» مانع تغییر نظام پولی جهان هستند؛ اما با توجه به بدون پشتوانه بودن نظام پولی حاکم باید منتظر فروپاشی ناگهانی نظام دلاری باشیم؛ کشورهای جهان مجبور خواهند بود برای تعیین یک نظام پولی جدید و پایدار با یکدیگر مذاکره کنند. در آن زمان کشوری که منابع طبیعی بیشتری ذخیره کرده و طلای بیشتری داشته باشد، دست برتر را در تعیین نظام پولی جدید خواهد داشت.

افزوده

سازمان خصوصی‌سازی

سازمان خصوصی‌سازی ایران، شرکت سهامی دولتی و دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و زیرمجموعه وزارت امور اقتصادی و دارایی است. هر فردی که به ریاست این سازمان برسد همزمان به عنوان معاونت وزیر اقتصاد، دبیری هیئت واگذاری و عضو شورای عالی سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی فعال خواهد شد. با ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون اجرای سیاست‌های یاد شده در تیر ماه سال ۱۳۸۷ از جانب رهبر معظم انقلاب وظایف و اختیارات این سازمان دچار تغییر و تحول اساسی شد. اعمال نمایندگی وزارت امور اقتصادی و دارایی در امر واگذاری‌ها، عرضه هر گونه سهام، سهم‌الشرکه، حق تقدم ناشی از سهام و حقوق مالکانه متعلق به دولت و شرکت‌های دولتی، اجرای طرح توزیع سهام عدالت به منظور افزایش ثروت و ایجاد درآمد دائمی برای خانوار نیازمند با حفظ و تکریم شخصیت انسانی آنان و متکی به خود کردن خانوار نیازمند، انجام وظایف دبیرخانه‌ای هیئت واگذاری و سایر امور مرتبط با امر واگذاری سهام از اهم وظایف آن است.

آن‌روی سکه

اهمیت بورس

جایگاه بازار سرمایه در اقتصاد کشور

روح‌الله صنعتکار
هادی سیاسی

فعالیت **بازار سهام** می‌تواند اقتصاد کشور را به روش‌های گوناگون تحت تأثیر قرار دهد. اگر سهام کاهش یابد، هزینه‌ها متوقف می‌شود، مصرف‌کنندگان اعتماد به نفس خود را از دست می‌دهند و **وضعیت مالی** جامعه شروع به شکست می‌کند. برعکس، اگر سهام افزایش یابد، اعتماد به نفس گسترش می‌یابد و هزینه‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها افزایش می‌یابد.

این روزها با توجه به کاهش ارزش پول ملی کشور مشاهده می‌شود که سرمایه‌گذاران نسبت به گذشته بیشتر در بازارهای مالی فعالیت می‌کنند و معتقدند در راستای حفظ ارزش پول ملی چنین فرایندی صورت می‌پذیرد.

به عقیده کارشناسان بورس، جدای از افزایش قیمت دلار که به طور مستقیم رشد فروش صنایع صادراتی را تحت تأثیر قرار داده و به نوعی ارزش جایگزینی کلیت شرکت‌ها را با افزایش همراه کرده است، تقویت قیمت‌های جهانی، همانند افزایش قیمت نفت، سرب، روی، مس، سنگ آهن، فولاد و... نیز تأثیر بسزایی در صعود پارامترهای بورس کشور دارند. بر اساس این، در صورت کانالیزه کردن نقدینگی به سمت بورس با راهبرد تقویت‌بخش مولد اقتصادی می‌توان به نوعی از کاهش ارزش پول ملی جلوگیری کرد. افزون بر این، خرید سهام شرکت‌هایی که اثر کمتری از تحریم می‌پذیرند؛ از جمله نکات مهم در امر سرمایه‌گذاری تالار شیشه‌ای حافظ محسوب می‌شود.

باید به این نکته اشاره کرد که بورس اوراق بهادار یک نهاد محوری در **بازار سرمایه** به شمار می‌آید که با جذب پس‌اندازها، نقدینگی را برای سرمایه‌گذاری فراهم می‌کند و به کاهش خطرهای سرمایه‌گذاری، ارائه شفافیت برای سرمایه‌گذاری و تشویق کارآفرینی کمک می‌کند. توسعه اقتصادی مستلزم تعهد به سرمایه‌گذاری درازمدت است که **بورس اوراق بهادار** سرمایه‌های طولانی‌مدت برای بخش‌های اصلی اقتصاد، از جمله **کسب‌وکارو** دولت را فراهم می‌کند.

سرمایه‌گذاری در بورس اهمیت بسیار زیادی در سامانه‌های اقتصادی دارد و به عبارتی یکی از پارامترهایی است که میزان سنجش سلامت یا بیماری اقتصادی کشورها را مشخص می‌کند. یکی از مهم‌ترین مباحثی که در اقتصاد جهان بررسی می‌شود، استفاده از سرمایه‌های راکد برای توسعه اقتصادی هر کشور است که بورس می‌تواند در این زمینه نقش اساسی ایفا کند.

به عبارتی، اگر همه تلاش کنند بورس جذابیت لازم را پیدا کند و نقدینگی که با حرکت به سمت دلار سبب بی‌ارزش شدن ریال می‌شود، وارد بورس کشور شود، به طور قطع می‌توان مانع کاهش ارزش پول شد. با توجه به اینکه در وضعیت فعلی، بازار سهام مزیت بیشتری در مقایسه با دیگر بازارها دارد، بنابراین خرید سهام و سرمایه‌گذاری در این بازار همچنان به جامعه سهام‌داری توصیه می‌شود. سپرده بانکی ۲۰ درصدی مطلوب سرمایه‌گذاران نیست. از طرفی، خرید سکه، طلا و دلار به دلیل نگهداری فیزیکی و خرید و فروش آن با مشواری همراه است؛ اما بورس جدای از این موضوع که از افزایش قیمت دلار در قیمت سهام شرکت‌ها منتفع می‌شود، فرایند فروش در این بازار به راحتی صورت خواهد پذیرفت.

در وضعیت فعلی با رویکرد سال گذشته بانک مرکزی، بورس مقداری توانسته جای خود را بهتر از گذشته بازیابد و به افزایش ارزش پولی و نیز اشتغال‌زایی کمک کند.

آیه

دستیابی به قدرت

محمد عینی‌زاده‌موحد
دکتری تفسیر تطبیقی قرآن

پیش از این اشاره کردیم که روش اصلی انبیا در دستیابی به اهداف دین، روش فردی صرف مانند منبر و موعظه نیست، بلکه روشی کلان و جامع است که ساختن جامعه و سیستم‌های مختلف مورد نیاز زندگی جمعی را شامل می‌شود.

این جامعه‌سازی در وهله اول در ایجاد سیستم‌های کلان و خرد نمود می‌یابد. برای ایجاد نظام در عرصه‌های خرد و کلان، گریزی از داشتن قدرت نیست؛ از این‌رو، هدف نخست انبیا برای ساختن جامعه آرمانی، به دست آوردن «قدرت» است.

در دیدگاه تفسیری مقام معظم رهبری، تلاش و مبارزه برای دستیابی به قدرت، چیزی است که همه انبیا برای آن تلاش کرده و در این راه هرگز سستی و ناتوانی نکرده‌اند. ایشان با تمسک به آیه شریفه ۱۴۶ سوره آل‌عمران به این تلاش و مجاهده بزرگ انبیا اشاره می‌کنند و نشان می‌دهند راه انبیا، صرف موعظه و نصیحت و انذار و تبشیر نبوده و با زیاده‌خواهان و مانعان راه خدا با زبان قتال و قدرت سخن می‌گفتند: چه بسیار پیامبرانی که مردان الهی فراوانی به همراه آنان جنگ کردند؛ آنها هیچ‌گاه در برابر آنچه در راه خدا به آنان می‌رسید، سست و ناتوان نشدند (و تن به تسلیم ندادند) و خداوند استقامت‌کنندگان را دوست دارد. (آل‌عمران/ ۱۴۶)

ایشان خطاب به کارگزاران نظام اسلامی می‌فرمایند: «وظیفه اصلی همه انبیا و ائمه و اولیا این بوده است که مردم را به همین وظایف آشنا کنند؛ چه در دورانی که می‌توانستند قدرت را کسب کنند ـ بگویند بروید مجاهدت کنید و قدرت را به دست آورید و این‌گونه اداره کنید ـ چه آن وقتی که نمی‌شد قدرت را به دست بیاورند. همه هم تلاش و مبارزه کرده‌اند؛ «و کَأَیِّن مِن نبی قاتَلَ مَعَهُ رِبِّیونَ کثیرٌ» جنگ و مبارزه سیاسی و معارضه با دشمنان، چیزی نیست که اول بار در اسلام آمده باشد؛ نه. در زمان پیغمبران گذشته انبیای بزرگ الهی، از زمان ابراهیم به این طرف هم بوده است. (۱۳۷۹/۹/۱۲)

مقام معظم رهبری در بیان مبنای قرآنی و تفسیری این دیدگاه، به آیاتی از سوره حج استناد کرده و اقامه نماز، پرداخت زکات، امر به معروف و نهی از منکر را از امور نظام‌ساز معرفی می‌کنند. در این سوره، از کسانی یاد می‌شود که مظلوم و مورد حمله واقع شده‌اند؛ به همین جهت خدا به ایشان اذن دفاع داده است: «به کسانی که به جنگ بر سرشان تاخت آورده‌اند و مورد ستم قرار گرفته‌اند، رخصت داده شد و خدا بر پیروز گردانیدنشان توانا است. همان‌هایی که از شهر خود به ناحق اخراج شدند، به این خاطر که می‌گفتند: پروردگار ما الله است. اگر خداوند بعضی از مردم را به توسط بعضی دیگر دفع نمی‌کرد، دیرها و صومعه‌ها و کنیسه‌ها و کلیساها و مساجدی که نام خدا در آن زیاد برده می‌شود ویران می‌شد.» (حج/ ۴۰ـ۳۹) در آیه بعد خدای متعال این انسان‌ها را این‌گونه معرفی می‌کند که اگر آنان را در زمین قدرت و تمکن دهیم، نماز را برپا می‌دارند و زکات می‌پردازند و مردم را به کارهای پسندیده وا می‌دارند و از کارهای زشت بازمی‌دارند. (حج/۴۱)

منبر

ویژگی‌های منحصر به فرد پیامبر اسلام(ص)

گفتاری از حجت‌الاسلام والمسلمین محسن قرائتی

پیامبر اسلام(ص) پیغمبری است که نام و نشانش در تورات و انجیل آمده است: «مَکْتُوباً عِنْدَهُمْ فِی التَّوْراةِ وَ الْإِنْجیلِ» (اعراف/۱۵۷)، پیغمبری که آخرین پیغمبر است: «خاتَمَ النَّبِیِّینَ» (احزاب/۴۰)، پیغمبری که به معراج رفت: «أَسْری بِعَبْدِهِ» (اسرا/۱)، پیغمبری که خدا به او می‌گوید: «فَضَّلْ اللَّهِ عَلَیْکَ عَظیماً» (نساء/ ۱۱۳) فضل خدا نسبت به تو بزرگ است. این کلمه را برای پیغمبرهای دیگر نگفته است. پیغمبری که خدا به او می‌گوید: «وَ إِنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظیمٍ» (قلم/۴) درباره هیچ پیغمبری این تعبیر را نکرده است. تنها پیغمبری است که می‌گوید: «ثُمَّ دَنا فَتَدَلی، فَکانَ قابَ قَوْسَینِ أَوْ أَدْنی» (نجم/۸ و ۹) نزدیک‌ترین مقام قرب را به خداوند دارد.

تنها پیغمبری است که خدا به او می‌گوید: «وَ رَفَعْنا لَکَ ذِکْرَکَ» (شرح/۴). تنها پیغمبری است که خداوند می‌گوید: مکتب تو کره زمین را فرا خواهد گرفت. خداوند سه مرتبه در قرآن سفارش کرده فرمود: اسلام کره زمین را خواهد گرفت. اسلام کره زمین را خواهد گرفت. اسلام کره زمین را خواهد گرفت.

تنها پیغمبری است که خداوند و فرشته‌ها همواره بر او صلوات می‌فرستند: «إِنَّ اللَّهَ وَ مَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ» (احزاب/۵۶)

تنها پیغمبری است که همه وجودش معصوم است. چشم پیغمبر معصوم است: «ما زاغَ الْبَصَرُ» (نجم/ ۱۷)، زبان ایشان معصوم است: «وَ ما یَنْطِقُ عَنِ الْهَوی» (نجم/۳)، قلب پیغمبر معصوم است: «ما کَذَبَ الْفُؤادُ ما رَأی» (نجم/۱۱)، تنها پیغمبری است که عصّو عصوش در قرآن آمده است: «وَجْهَکَ»، «أَقِمْ وَجْهَکَ» (یونس/۱۰۵). صورت: «أَلَمْ نَشْرَحْ لَکَ صَدْرَکَ» (شرح/۱). سینه تو: «الَّذی أَنْقَضَ ظَهْرَکَ» (شرح/۳). کمر تو: «وَ لا تَجْعَلْ یَدَکَ» (اسرا/۲۹). دست تو: «لا تُمَدَّنَّ عَیْنَیْکَ» (حجر/۸۸). چشم‌های تو: «بِلِسانِکَ» (مریم/۹۷). زبان تو: «عُنُقِکَ» (اسرا/۲۹). گردن تو: «ایْابَکَ» (مدثر/۴۲). لباس تو: «فَرَبِّکَ» (محمد/۱۳). «تِساءَکَ»، «بَناتِکَ» (احزاب/۵۹) کل هستی را خدا یک «رب» خرجش کرده است. «بِرَبِّ الْمَشارِقِ وَ الْمَغارِبِ» (معارج/۴۰) به شخص پیغمبر که می‌رسد، بیش از ۲۴۰ بار می‌گوید: «رَبُّکَ» کل مشارق و مغارب یک رب دارد. «بِرَبِّ الْمَشارِقِ وَ الْمَغارِبِ» ولی به شخص پیغمبر بیش از ۲۴۰ بار می‌گوید: «رَبُّکَ». من پروردگار تو هستم. تنها پیغمبری است که می‌گوید: «إِنَّا فَتَحْنا لَکَ فَتْحاً مُبِیناً.» (فتح/۱)

سلوک

امام رضا(ع) غریب توس

دسیسه‌چینی مأمون برای فریب شیعیان

سیدحسین خاتمی خوانساری
کارشناس علوم اسلامی

درباره نحوه شهادت امام رضا(ع) اختلاف‌نظرهایی وجود دارد؛ اما قول مشهور علمای شیعه و تعداد زیادی از علمای اهل سنت این است که امام(ع) به دست «مأمون» خلیفه عباسی مسموم شد و به شهادت رسید. مأمون قدرتمندترین خلیفه‌ای بود که تا آن زمان بر مسلمانان تسلط پیدا کرد و بدون اغراق می‌توان گفت در حیله‌گری همتایی نداشت.

روش مأمون برعکس خلفای قبلی دسیسه‌چینی، گمراهی اذهان و فریب مردم بود. او با جمع کردن دانشمندان گرد هم و راه‌اندازی سنت ترجمه کوشش کرد علم و علمایی در برابر ائمه اطهار(ع) عَلَم کند و سعی کرد با راه‌اندازی مناظره‌های متعدد امام رضا(ع) و امام جواد(ع) را به شکست علمی بکشاند تا مسلمانان را در امامت اهل بیت(ع) دچار تردید کند.

البته همه دانشمندان مسلمان و غیر مسلمان جهان که به توس دعوت شدند، در تمام مناظرات‌شان با این دو امام عزیز شکست خوردند و آشکارا به قدرت علمی ایشان اعتراف کردند، در حالی‌که مأمون ناامید نمی‌شد و به این طرح خود برای کوچک کردن مقام و منزلت اهل بیت(ع) ادامه می‌داد.

مأمون پس از به قدرت رسیدن، در راستای محدود کردن امام رضا(ع) و قطع کردن ارتباط ایشان با شیعیان، مأمورانی به سمت مدینه فرستاد تا ایشان را از مدینه به توس بیاورد. شیخ صدوق از «معول سجستانی» نقل کرده است: «زمانی که برای بردن امام رضا(ع) به خراسان پیکی به مدینه آمد، من در آنجا بودم. امام به منظور وداع از رسول خدا(ص) وارد حرم شد، او را دیدم که چندین بار از حرم بیرون می‌آمد و دوباره به سوی مدفن پیغمبر(ص) بازمی‌گشت و با صدای بلند گریه می‌کرد. من به امام نزدیک شده و سلام کردم و علّت این موضوع را از آن حضرت جویا شدم. ایشان در جواب فرمودند: من از جوار جدّم بیرون رفته و در غربت از دنیا خواهم رفت.» «عیون اخبارالرضا، ص ۲۱۸»؛ همچنین از «حسن‌بن‌علی وشّا» نقل شده است که امام به او فرمودند: «موقعی که می‌خواستند مرا از مدینه بیرون ببرند، افراد خانواده‌ام را جمع کرده و دستور دادم برای من گریه کنند تا گریه آنها را بشنوم. سپس در میان آنها دوازده هزار دینار تقسیم کرده و گفتم من دیگر به سوی شما باز نخواهم گشت.» «همان، ج ۱، ص ۱۶۹». تمامی منابع تاریخی می‌گویند امام رضا(ع) به اکراه و اجبار به سمت توس برده شد و حتی مقام ولایت‌عهدی را به اجبار پذیرفت.

زمانی که هارون زنده بود، به کرات از او خواستند امام(ع) را از سر راه بردارد؛ ولی او نتوانست این کار را انجام دهد. مأمون در زمان خلافتش بنا داشت این کار را غیر مستقیم انجام دهد؛ از ترور شخصیتی امام(ع) گرفته تا ایجاد وضعیتی برای به شهادت رسیدن امام(ع) به دست افرادی دیگر و همچنین با نسبت دادن اتهامات کذب مانند ادعای الوهیت امام(ع) و... .

مأمون وقتی از استقبال چشمگیر مردم در طول مسیر و از کرامات و حتی معجزات متعدد و بیان حدیث شریف «سلسله‌الذهب» اطلاع یافت، محدودیت‌هایش را بیشتر کرد و حتی دستور داد ایشان را چند روزی در سرخس زندانی کنند تا بین مردم این شایعه را مطرح کند که امام(ع) ادعای الوهیت کرده است(همان، ج ۲، ص ۱۸۳)؛ اما در آخر مجبور شد خود، امام را مسموم کند و به شهادت برساند.

این در حالی است که برخی علمای اهل سنت معتقدند مأمون، امام رضا(ع) را مسموم نکرده است و برای این گفته خود دلایلی هم ذکر می‌کنند؛ مانند ازدواج دخترش با امام جواد(ع)، اذعان به برتری امام رضا(ع) در برابر علما و ناراحتی‌اش پس از درگذشت امام رضا(ع) و...! ابن‌جوزی می‌گوید: «وقتی عباسیان دیدند خلافت از دست آنها خارج شده (به واسطه ولایت‌عهدی) و به دست علویان افتاده، امام رضا(ع) را مسموم کردند.»

همچنین طبری می‌نویسد: «مأمون نامه‌ای به بنی‌عباس در بغداد نوشت و مرگ علی‌بن‌موسی(ع) را به آنان اعلام کرد و از آنان خواست که به اطاعت او درآیند؛ زیرا دشمنی آنان با او جز با بیعت وی با علی‌بن‌موسی(ع) نبوده است.»

حتی برخی مورخان اهل سنت گفته‌اند، علی‌بن‌موسی‌الرضا(ع) به مرگ طبیعی از دنیا رفته است. این اقوال صحیح نیست؛ زیرا اسناد و شواهد متعدد و متقنی علیه آن وجود دارد. در مقابل روایاتی مستند از امام رضا(ع) وارد شده است که حضرت شهادت خود را پیش‌گویی کرده و عامل این جنایت را مأمون دانسته است. امام رضا(ع) به «هرثمه‌بن‌اعین» می‌گوید: «موقع مرگ من فرا رسیده است. ابن طاغی (مأمون) تصمیم گرفته مرا مسموم کند...»؛ روایتی را شیخ مفید از «محمدبن‌جهم» ذکر کرده که می‌گوید:

«حضرت رضا(ع) انگور دوست می‌داشت. پس قدری انگور برای حضرت تهیه کرد، در حبه‌های آن به مدت چند روز سوزن‌های زهرآلود زد. سپس آن سوزن‌ها را کشیده و نزد آن بزرگوار آورد... آن حضرت از آن انگورهای زهرآلود بخورد و سبب شهادت ایشان شد»؛ روایتی نیز از «ایاصلت هروی» نقل شده که می‌گوید: «مأمون، امام رضا(ع) را فراخواند و آن حضرت را مجبور کرد از انگور بخورد. آن حضرت به واسطه آن انگور مسموم شد و به شهادت رسید.» آنچه مسلم است، مأمون قصد داشت با حیله‌های متعدد در به شهادت رساندن امام رضا(ع) ردی از خود باقی نگذارد و شیعیان را گمراه کند.

مکتب

دق‌الباب مساجد، سنت یا بدعت؟

بدعت عملی است که در دین وجود ندارد؛ ولی به نام دین وارد شده است. در چند سال اخیر، رفتاری از سوی برخی مردم صورت می‌گیرد که جنبه بدعت دارد و آن دق‌الباب هفت مسجد در شب اول ماه ربیع‌الاول و بشارت دادن پایان ماه صفر به پیامبر خدا(ص) و درخواست صله و برآورده شدن حاجت از حضرت زهرا(س) به واسطه این عمل است. مشهور است ماه صفر ماه نحسی است و پایان این نحوست سبب شادمانی است. به ظاهر پشتوانه این عمل حدیثی از رسول خدا(ص) است که می‌فرمایند: «من بشّرنی بخروج آذار فهو من اهل الجنه؛ هر کسی که مژده تمام شدن ماه آذار(صفر) را به من بدهد از اهل بهشت است.» اما در متن کامل این حدیث آمده است که پیامبر(ص) می‌خواستند در مسجد قبا جناب اباذر را به مردم معرفی کنند؛ پس فرمودند: هر کسی که از درب مسجد وارد شود، اهل بهشت است. عده‌ای از مسجد خارج شدند تا وارد شوند و مصداق بیان پیامبر(ص) قرار گیرند؛ اما ایشان که از نیت این افراد خبر داشتند فرمودند: «آنکه من را به پایان ماه مطلع کند، اهل بهشت است.» جناب اباذر همراه با همان عده وارد شدند. پیامبر(ص) پرسیدند در کدام یک از ماه‌های رومی به سر می‌بریم؟ جناب اباذر عرض کرد یا رسول‌الله(ص) در پایان ماه آذار هستیم. پیامبر(ص) فرمودند: «می‌دانم، فقط می‌خواستم جایگاه تو را به قوم بشناسانم و...» (معانی الأخبار، ص ۲۰۵)؛ پس در اصل بشارت دادن پایان ماه، که اکنون صورت می‌گیرد، محصول برداشتی اشتباه از یک حدیث است و دلیل روایی ندارد. ضمن آنکه خداوند هیچ روزی را نحس نیافریده، بلکه انسان‌ها با رفتارشان نحوست یا پریشانی را بر روزها مترتب می‌کنند. آنچه در مورد ماه صفر هم مشهور است به دلیل مصیبت‌ها و جفا و ظلم‌هایی است که حکام جور بر خاندان اهل بیت(علیهم‌السلام) وارد آورده‌اند.

حکمت

چرا وضو واجب شد؟

«گروهی از یهود خدمت پیامبر خدا(ص) رسیده و مسائلی چند را از حضرت پرسیدند. از جمله گفتند: یا محمد(ص) برای ما بگو این چهار عضو برای چه باید شسته شود یا اینکه از تمیزترین مواضع بدن به شمار می‌آید؟ پیامبر(ص) فرمود: شیطان آدم را وسوسه کرد، آدم به درختی که از آن نهی شده بود نزدیک شد، وقتی به آن نگریست آبرویش رفت، سپس ایستاد و به طرف درخت رفت، این نخستین گامی بود که به طرف گناه برداشته شد، سپس دست برد و از میوه درخت برگرفت و خورد، در این هنگام، زیور و پوشش خود را از دست داد، دست بر سر گذاشت و گریست، و چون خداوند توبه او را پذیرفت، بر او و فرزندانش واجب کرد که همین اعضا را بشویند، پس خداوند به او فرمان داد که چون به آن درخت نگریسته روی خویش را بشوید و چون با دو دست تناول کرده آن دو را نیز تا آرنج شست‌وشو دهد و چون دست بر سر گذاشت، فرمان به مسح سر داد و نیز امر به مسح دو پا فرمود، زیرا پا آنها به سوی گناه رفته است.

البته اهل سنت و شیعه در شستن دست و مسح سر و پا با یکدیگر اختلاف دارند. منشأ اختلاف ایشان در آیه مبارکه ۶ سوره مائده ریشه دارد که می‌فرماید: «یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِذا قُمْتُمْ إِلَی الصَّلاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَکُمْ وَ أَیْدِیَکُمْ إِلَی الْمَرافِقِ وَ امْسَحُوا بِرُؤُسِکُمْ وَ أَرْجُلَکُمْ إِلَی الْکَعْبَیْنِ»؛ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، هرگاه به نماز ایستادید، صورت‌ها و دست‌های‌تان را تا آرنج بشویید. اهل بیت(ع) می‌فرمایند؛ دست‌ها از آرنج تا نوک انگشتان شسته شود و سنت همین است. ایشان «الی» را «تا» معنا فرمودند که صرفاً به بیان محدوده وضو اشاره کرده است. پس وقتی آیه می‌گوید دست‌ها را تا مرفق بشوی

مبارزه مقدس

چرا باید در برابر استکبار ایستاد؟

پیش درآمد

تیرهای در ترکش استکبار تمام شده!

موضوعات فراوانی در دایره مباحث استکبارستیزی مطرح است که می‌توان به عنوان طلیعه این پرونده به آنها اشاره کرد؛ اما به نظر می‌رسد بدون هرگونه مقدمه‌چینی و حاشیه رفتن، طرح چند پرسش کلیدی در این زمینه و ارائه پاسخ‌های کوتاه از میان بیانات رهبر معظم انقلاب، بیش از هر تحلیل و تفسیر دیگری می‌تواند راهگشا باشد:

قدرت‌های استکباری اساساً چه می‌خواهند؟

«می‌خواهند این کشور در اختیار دولتی باشد، در اختیار نظامی باشد که مثل موم در دست آنها باشد؛ مثل بعضی از کشورهای منطقه. این کشورها نفت دارند، زیاد هم دارند، اما مثل موم در دست آمریکایی‌هایند؛ ایندفر تولید کنید، چَشم؛ ایندفر قیمت بگذارید، چَشم؛ به اینجا بفروشید، به اینجا نفروشید، چَشم.»

اصلاً مبارزه با استکبار به چه معناست؟

«یعنی در درجه اول زیر بار این زورگویی نرفتن؛ معنای استکبارستیزی یک چیز پیچ وخم‌دار پیچیده‌ای نیست؛ استکبارستیزی یعنی یک ملتی زیر بار مداخله‌جویی و تحمیل قدرت استکبارگر یا انسان مستکبر یا دولت مستکبر نرود؛ این معنای استکبارستیزی است.»

دستگاه استکبار فقط ایالات متحده آمریکاست؟

«دستگاه استکبار فقط ایالات متحده آمریکا نیست، یا فلان رئیس‌جمهور و فلان دولت آمریکا یا فلان کشور اروپایی نیست؛ دستگاه استکبار یک شبکه عظیم‌تری است که شامل اینهاست؛ شبکه صهیونیستی هست، شبکه تجار اساسی بین‌المللی هست، مراکز پولی عظیم دنیا هست؛ اینها هستند که مسائل سیاسی دنیا را دارند طراحی می‌کنند؛ دولت‌ها را اینها می‌آورند، اینها می‌برند.»

امروز مهم‌ترین دغدغه و فعالیت نظام استکبار چیست؟

«امروز، همه وسایل ارتباطی را به کار گرفتند؛ وسائل سیاسی را به کار گرفتند؛ وسائل فرهنگی را به کار گرفتند؛ وسائل اقتصادی را به کار گرفتند، برای اینکه تحریم‌ها در حق ایران کهنه نشود و وسط راه از کار نیفتد. دولت آمریکا یک مأمور عالی‌رتبه اقتصادی و پولی خودش را مخصوصاً مأمور این کار کرده که این همین‌طور وظیفه‌اش این است که کمیته‌هایی را هدایت کند، به این طرف و آن طرف دنیا مسافرت کند، با سران و رهبران کشورها تماس بگیرد و دائم کشورهای دیگر را علیه ایران وادار کنند. این بیش فعالی نظام استکبار و جبهه مقابل نظام اسلامی، امروز به نظر من بازرزین حوادث است.»

در حال حاضر اوضاع نظام استکبار چگونه است و چه آینده‌ای برای آنها قابل تصور است؟

«تیرهای موجود در ترکش استکبار علیه شما مردم تمام شده. هرچه می‌توانستند ضربه زدند؛ هرچه داشتند و به عقل‌شان رسیده، فعالیت کردند؛ این تیرهای آخر است. باید بایستید؛ باید به توفیق الهی، به فضل الهی، اراده و عزم خود را به رخ دشمن بکشید تا بفهمد که در مقابل این ملت نمی‌تواند مقاومت کند.»

در تضاد مذاکره با مستکبر!

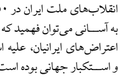

فاطمه امیری
کارشناس روابط بین‌الملل

با نگاهی به جنبش‌ها، خیزش‌ها و انقلاب‌های ملت ایران در ۱۵۰ سال گذشته، به آسانی می‌توان فهمید که یک مسیر پیکان اعتراض‌های ایرانیان، علیه استعمار خارجی و استکبار جهانی بوده است. جنبش تنباکو، جنبش ملی شدن صنعت نفت، قیام ۱۵ خرداد و در نهایت انقلاب شکوهمند اسلامی یا به تنهایی علیه منافع استعمار و نفوذ بیگانگان رخ داده است، مانند جنبش تنباکو و نهضت ملی شدن صنعت نفت، یا همانند انقلاب اسلامی در کنار مبارزه با استبداد داخلی، نفوذ بیگانگان و استکبار خارجی را نیز هدف گرفته است؛ به همین دلیل استکبارستیزی در گفتمان انقلاب اسلامی یک مؤلفه و عنصر مستقل شده و همه تحولات پس از انقلاب اسلامی در سطح داخلی، منطقه‌ای و جهانی را متأثر کرده است. استکبارستیزی مؤلفه‌ای مهم در کلیت و روح قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است که در سیاست‌ها و خط مشی‌های نظام ظاهر شده است. با حذف استکبارستیزی از گفتمان اسلام‌گرایی و بیداری اسلامی معاصر، این گفتمان دال مرکزی خود را از دست خواهد داد.

اکنون این پرسش مطرح است که اگر استکبارستیزی چنین جایگاهی در انقلاب اسلامی و در نتیجه در سیاست‌ها و رویکردهای جمهوری اسلامی ایران دارد، جای مذاکره و تعامل با دنیا در کجای این مقوله می‌گنجد؟ آیا میان استکبارستیزی و مذاکره و تعامل با دنیا و به ویژه قدرت‌های استکباری نسبتی وجود دارد؟

در پاسخ این پرسش توجه به چند نکته ضروری است:

۱ ابتدا باید مفهوم استکبار و استکبارستیزی را روشن کرد. استکبار قدرت سلطه‌طلب و برتری جویی و به عبارت دقیق‌تر «آن قدرتی است که اظهار بزرگی کند و آنچه را که از آن او نیست و برای او روا نیست ابراز دارد.» قدرتی که از موضع برتر با دیگر ملت‌ها و دولت‌ها تعامل کند و در پی هماهنگ‌سازی سیاست‌های دیگر دولت‌ها با منافع خود باشد. منظور از استکبارستیزی مقاومت در برابر چنین قدرت و قدرت‌هایی است که هدف آنها سلطه بر دیگران و بهره‌کشی از آنها و در یک کلام تحقیر و تخفیف دیگر ملت‌ها با ادبیات ارباب-رعیتی و کدخدا محوری است. در قرن ۱۹ قدرت‌های استعماری مانند بریتانیای کبیر، روس تزار، اتریش و... مصادیق استکبار جهانی بودند. در نیمه دوم قرن ۲۰، آمریکا به عنوان سر دسته نظام سرمایه‌داری و اتحاد جماهیر شوروی به نمایندگی از جهان کمونیست و مارکسیست، دو ابر قدرت استکباری بودند. در دنیای امروز، با تجزیه و تضعیف قدرت‌های استعماری اروپایی و فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، ایالات متحده آمریکا مصداق کامل قدرت استکباری است.

۲ در عرف دیپلماسی و روابط بین‌الملل، مذاکره به معنای گفت‌وگو میان دو یا چند طرف برای رسیدن به هدف مشترک، رفع اختلاف یا رسیدن به درک مشترک است. مذاکره ابزاری برای حل اختلاف دولت‌های قانونی و عضو جامعه بین‌المللی است. یکی از شروط مذاکره این است که دو طرف با اختیار وارد فرایند مذاکره شوند.

۳ در رابطه میان یک دولت معقول با یک قدرت استکباری، باید توجه کرد در حالی که قدرت استکباری اساساً برای طرف مقابل حقوقی متصور نیست، از موضع برتر وارد مذاکره، گفت‌وگو و تعامل خواهد شد و این با مفهوم مذاکره در تضاد است. وقتی که یکی از طرف‌های مذاکره، قدرت مستکبری باشد که از موضع برتر وارد مذاکره می‌شود، طرف دوم را با اجبار وارد فرایند مذاکره خواهد کرد که این امر نیز با روح مذاکره در تضاد است.

۴ در تعامل ایران و آمریکا باید تکلیف تعاریف استکبار و استکبارستیزی از مذاکره مشخص شود. اگر استکبارستیزی از مبانی سیاست خارجی جمهوری اسلامی هست که هست- و اگر آمریکا نمود عینی قدرت استکباری هست که هست- و اگر معنای مذاکره چانه زنی و رد و بدل کردن امتیاز باشد؛ پس مذاکره مستقیم و غیرمستقیم چه در موضوع هسته‌ای و چه در غیر هسته‌ای با این کشور معنای مذاکره نمی‌دهد.

۵ اولاً امریکا از موضع برتر و با ابزار فشار و تهدید و تحریم، ایران را به اجبار به پای مذاکره می‌خواند. دوم اینکه به عنوان پیش شرط مذاکره، حقوق اولیه طرف مقابل (ایران) را به رسمیت نمی‌شناسد؛ بنابراین مذاکره در چنین بستری از هیچ منطقی پیروی نمی‌کند؛ مگر اینکه مذاکره پوشش و ابزار فریب باشد که این فریب هم می‌تواند از سوی قدرت استکباری صورت گیرد و هم رویکرد طرف دوم باشد.

۶ در نگاه آمریکایی‌ها، هدف از مذاکره و طرح آن، فشار به ایران برای تضعیف گفتمان جهانی انقلاب اسلامی و راهبرد منطقه‌ای و سیاست خارجی جمهوری اسلامی است که اختلاف‌افکنی داخلی، فریب افکار عمومی و به طور کلی ضربه زدن به منافع ایران را دنبال می‌کند؛ بنابراین مذاکره در نگاه طرف آمریکایی، نه تنها هدف یا وسیله برای حل اختلاف دو طرف نیست، بلکه در راهبرد آمریکایی‌ها به ویژه دولت ترامپ، آن‌گونه که بارها به زبان آورده است هدف تغییر رفتار نظام جمهوری اسلامی به طور کلی است و مذاکره تنها ابزار فشار و تهدید است. مذاکره یکی از ابزارهای تقابل با ایران است نه راهی برای حل اختلاف و تعارض با آن.

۷ در طرف جمهوری اسلامی نیز سخن از مذاکره نقض غرض است. نمی‌توان هم استکبارستیزی را در مبانی رفتاری جمهوری اسلامی درج کرد و هم از مذاکره با قدرت استکباری سخن گفت. اگر در میان مقامات، مسئولان یا سیاستمداران ایرانی کسی با وجود تصریح به التزام عملی به مبانی نظام جمهوری اسلامی از مذاکره با آمریکا سخن بگوید، باید به هدف و نیت آن مشکوک بود. این موضع‌گیری نیز می‌تواند ابزار فریب باشد که این بار این فریب نه به سمت طرف خارجی، بلکه به سمت افکار عمومی داخلی طراحی می‌شود و مذاکره می‌تواند پوششی برای امتیازدهی و وادادگی باشد. مذاکره از این منظر، برنامه اقدام کسانی است که با مقوله استکبارستیزی از منبا مسئله دارند. اگر چنین است این حق مردم است که با اغراض و نیات واقعی مدافعان مذاکره و تعامل با آمریکا آشنا شوند و پرده از چهره دروغین و ادعای متناقض استکبارستیزی و طرفداری از مذاکره برافکنده شود.

استکبارستیزی ضامن تأمین منافع ملی است

دکتر فؤاد ایزدی
در گفت‌وگو با صبح صادق

زهره حسینی
خبرنگار

۱۳ آبان ماه هر سال مصادف با سه رویداد مهم تاریخی کشور است که نتیجه همه آنها رسیدن به استقلال است؛ به همین دلیل این روز به عنوان روز مبارزه با استکبار نام‌گذاری شده است. برای مبارزه با استکبار جهانی باید برخلاف رسم و رسوم استکبار جهانی حرکت کرد و راه استقلال را پیش گرفت. ایران اسلامی طی ۴۰ سال مبارزه با استکبار هزینه‌های بسیاری را پرداخت کرده؛ اما در مقابل به پیشرفت‌های چشمگیری دست یافته است؛ البته در این میان عده کمی در کشور ساز ناسازگاری می‌نوازند و فکر می‌کنند اگر این ایستادگی نباشد زندگی و پیشرفت بهتری دارند. به همین منظور با دکتر فؤاد ایزدی، کارشناس مسائل بین‌الملل گفت‌وگو کردیم که در ادامه می‌خوانید:

برخی‌ها معتقد هستند که در مقابل ایستادگی و استکبارستیزی چیزی جز جنگ، تحریم و فشار اقتصادی عایدمان نشده است، نظر شما در این زمینه چیست؟

استکبار یکی از مفاهیم قرآنی است و مقاومت و مبارزه در مقابل آن در اسلام توصیه شده است. اگر باور دینی وجود نداشته باشد و پیگیر مفاهیم دینی مبارزه با استکبار نباشیم، مبارزه با آن همیشه توصیه نمی‌شود؛ چرا که مبارزه با استکبار هزینه دارد و گاهی این هزینه زیاد است و باید آن را پرداخت کرد. برخی اوقات بعضی کشورها مانند ژاپن منافع مشترکی با دولت‌های استکباری دارند. ژاپن کشوری با منابع طبیعی ضعیف است که اقتصاد آن بر اساس صادرات است. دولت ژاپن دولت استکباری نیست و معمولاً در فهرست کشورهای استعماری قرار ندارد؛ اما رابطه خوبی با دولت‌های استکباری دارد که همین رابطه در برخی مقاطع به آن کمک کرده است. یکی از سیاست‌های آمریکا در چند سال گذشته این است که قیمت نفت را در دنیا با ابزارهایی مثل فشار به کشورهای تولیدکننده نفت مدیریت کند که این موضوع به نفع ژاپن هم است؛ چرا که ژاپن نفت ندارد و از این جهت میان آمریکا و ژاپن اشتراک منافع وجود دارد و این کشور باید طوری رفتار کند که طرف آمریکایی ناراحت نشود و روابط اقتصادی در ازمدت و ادامه دار داشته باشند؛ بنابراین مبارزه نکردن با آمریکا می‌تواند برای ژاپن قابل توجیه باشد.

اگر بخواهیم نگاه غیردینی به موضوع استکبارستیزی داشته باشیم، زمانی مبارزه با استکبار معنا پیدا می‌کند که در راستای منافع ملی کشور باشد و این طور تشخیص داده شود که اگر ایران مبارزه با استکبار داشته باشد، کشور بهتری می‌شود. با توجه به ارزیابی‌ها، مبارزه با استکبار برای کشور ما منافع دارد و به این معنا نیست که اگر آمریکایی‌ها تحریم‌ها را برداردند و از سیاست‌های قبلی خود توبه کنند، ما بگوییم همچنان می‌خواهیم با شما مبارزه کنیم. تا زمانی که سیاست خارجی فعلی آمریکا وجود دارد، که این سیاست از حدود ۴۰ سال پیش بوده و خیلی به جمهوری اسلامی هم ربطی ندارد، مبارزه با استکبار در راستای منافع ملی ماست و کشور ما مانند ژاپن نیست؛ چرا که شرایط ما با آنها فرق دارد. به دلیل همین متفاوت بودن ما با کشورهای دیگر آمریکایی‌ها نسبت به کشور ما دغدغه و سیاست خصمانه دارند.

تفاوت کشور ما با کشورهای دیگر این است که ما رتبه یک منابع نفت و گاز در جهان را داریم که این یک شاخص است. شاخص‌های بعدی این است که در همسایگی رژیم صهیونیستی قرار داریم و کشوری مسلمان هستیم. همچنین مساحت بزرگ، جمعیت زیاد و با سواد داریم که همه این تفاوت‌های ما با کشورها دیگر، دلیل توجه آمریکا به این کشور است. در نتیجه به دلیل این شاخصه‌ها برای آمریکایی‌ها مهم است که چه کسی در ایران حکومت می‌کند؛ چرا که ایران واقع در منطقه مهمی است و آمریکایی‌ها ایران را با این جمعیت، منابع و وسعت در بهترین حالت اگر دشمن ندانند، رقیب خود می‌دانند و به دنبال کنترل حکومت ایران هستند.

به چه دلیل آمریکا و کشورهای مستکبر به دنبال کنترل ایران هستند؟

زیرا می‌خواهند منابع کشور ما و در نتیجه پیشرفت ما را مدیریت کنند. اگر کشوری با ظرفیت منابع و نیروی انسانی قوی باشیم و چیزهایی داشته باشیم که آمریکایی‌ها ندارند، تلاش می‌کنند حکومت در ایران را مدیریت کنند تلاشی که با هدف مدیریت پیشرفت صورت می‌گیرد. در واقع اگر کاری به ایران نداشته باشند، پیشرفت سریع‌تر اتفاق می‌افتد. در بهترین حالت ایران را رقیب خود می‌دانند و انسان‌هایی هستند که تقوا ندارند به دنبال بیرون کردن رقیب از صحنه هستند؛ از این جهت رمز پیشرفت ایران در واقف بودن مردم و مسئولان به نکات ذکر شده است؛ یعنی باید بدانیم اگر بخواهیم پیشرفت کنیم برخی کشورها که تعدادشان کم است، دشمن ما هستند و مقابل ما ایستاده‌اند؛ بنابراین برخی کشورها مثل ژاپن یا کره جنوبی هستند و برخی کشورها هم مثل ایران، روسیه و چین منابع طبیعی خوب، وسعت و جمعیت مناسب دارند. آمریکا این کشورها را رقیب می‌داند.

با توضیحات داده شده و دلایل استکبارستیزی، مقابله با استکبار چه فایده‌ای برای مردم داشته است؟

واقعیت این است که کشورهایی مانند روسیه و ایران چاره‌ای جز مقاومت نداشته و انتخاب دومی هم ندارند؛ عده‌ای می‌خواهند مثل زمان قبل از انقلاب باشیم که تحریم نبودیم؛ اما محدودیت داشتیم و کارهایی که قرار بود در ایران انجام شود باید مورد تأیید آمریکا می‌بود. آن زمان بدون نیاز به تحریم، کشور را محدود می‌کردند. کشورهایی مثل ما به دلیل ویژگی‌های جغرافیایی و منابع باید بدانند که دشمنانی جدی دارند که ذیل اصطلاح استکبار تعریف می‌شوند و باید بدانند که برای پیشرفت طرحی داشته باشند و با آنها مقابله کنند. در این میان ما چاره‌ای جز مقاومت نداریم؛ زیرا دغدغه منافع ملی داریم و زمانی این منافع تحکیم می‌شوند که بتوانیم از آنها به درستی برای خود استفاده کنیم؛ برای مثال در کشور عراق ۱۶ سال است که صدام سرنگون شده؛ اما این کشور همچنان وضعیت خوبی ندارد و آنها نیز مثل ما شاخص‌های جغرافیایی و منابع را دارند و انتظار داشتیم که پس از صدام وضعیت بهتری داشته باشند؛ اما کشورهای مستکبر آنها را مدیریت می‌کنند تا محدود شوند؛ در حالی که موفق به دست‌یابی به تمام اهداف خود نشده‌اند و دولت عراق تا حدی توانسته استقلال خود را حفظ کند؛ اما محدودیت‌ها کم نیست؛ در حالی که عراق رسماً تحریم نیست به دلیل حضور پررنگ آمریکا محدودیت‌هایی را تحمل می‌کند؛ اما ایران بسیار آبادتر از عراق است؛ در صورتی که جمعیت آن از ما کمتر است و فروش نفت بیشتری دارد؛ بنابراین این ذهنیت که سازش با آمریکایی‌ها منجربه بهبود اقتصاد کشور می‌شود، مخالف این ماجراست؛ زیرا اگر با آنها سازش کنیم و در ایران حضور بیابند، قطعاً همین پیشرفت‌های ذیل جمهوری اسلامی را متوقف و محدودیت ایجاد می‌کنند؛ البته درک این موضوع برای بسیاری سخت است و کشوری مثل ژاپن را می‌بینند و می‌گویند با آمریکایی‌ها سازش کنیم تا مثل آنها پیشرفت کنیم. از این جهت مسیر پیشرفت کشور باید بومی و ایرانی باشد و یکی از شاخصه‌های اصلی مسیر پیشرفت، مبارزه با استکبار است.

در صورت دست کشیدن از مقابله با استکبار و سازش، باید چه هزینه‌هایی را پرداخت کنیم؟

در حال حاضر در شرایط تحریم و فشار هستیم و می‌خواهیم که این سیاست برداشته شود. زمانی این مسئله رخ می‌دهد که سیاست‌گذار احساس کند سیاست او جواب نداده است؛ بنابراین تا زمانی که در این کشور جمهوری اسلامی وجود دارد، آمریکایی‌ها باید نتیجه بگیرند که نمی‌توانند ایران را با تحریم محدود یا تسلیم کنند؛ آنها اگر به این باور برسند نتیجه تحریم این است که ایران از دستورات آنها تبعیت می‌کند و هر زمان که از آنها تبعیت نکنیم، از تحریم استفاده می‌کنند؛ اما باید به این نتیجه برسند که ابزار تحریم جواب نمی‌دهد و سیاست ایران عوض نمی‌شود؛ در حالی که ایران سیاست مقابله با استکبار را دارد و نشان داده است که هم می‌توان با استکبار مبارزه کرد و هم اینکه از منافع ملی حمایت و پیشرفت کرد. اگر حکومت دیگری در ایران باشد، تحریم نخواهد بود؛ اما محدودیت دارد. تجربه نشان داده محدودیت‌هایی که آمریکایی‌ها یا حضور در سیستم سیاسی کشور اعمال می‌کنند، معمولاً بیشتر جواب می‌دهد تا محدودیت‌هایی که از طریق تحریم اعمال می‌کنند.

در بحث سازش باید به این نکته اشاره کرد که آمریکایی‌ها کشورهای دنیا را به چهار گروه تقسیم کرده‌اند: گروه یک کشورهایی هستند که منابع طبیعی و موقعیت جغرافیایی خوبی ندارند؛ بنابراین آمریکایی‌ها نسبت به اینکه چه کسی در آن کشورها حکومت کند، خیلی دغدغه ندارند. گروه دوم منابع طبیعی و موقعیت جغرافیایی خوبی دارند و آمریکایی‌ها نسبت به حکومت آنها دغدغه دارند؛ اما این کشورها مثل روسیه و چین ابزار دفاعی بالایی مثل بمب اتم دارند و آمریکایی‌ها می‌دانند که از طریق نظامی نمی‌توانند با این کشورها هر خورد کنند؛ پس مجبور به تفاهم از طریق مسائل سیاسی هستند؛ چرا که بدون این تفاهم ممکن است منجر به جنگ شود. گروه سوم کشورهای همراه و همسو با آمریکا هستند که این همراهی مثل ژاپن به نفع‌شان است یا مثل مصر مجبور به همراهی شده‌اند. گروه چهارم که ما در آن قرار گرفته‌ایم، کشورهایی هستند که منابع و موقعیت جغرافیایی مناسبی دارند.

عده‌ای در کشور می‌خواستند کشور را از گروه چهارم به سوم ببرند و فکر می‌کردند به عنوان مثال اگر ایران در حوزه هسته‌ای امتیاز بدهد و برجام ۲ و ۳ نیز محقق شود، دلخوری‌های آمریکا را برطرف می‌کنند؛ اما نتیجه این شد که ما آماده برجام بودیم؛ اما آمریکایی‌ها اجازه ندادند و اگر کمی بهتر تحریم‌ها را مدیریت می‌کردند، برجام ۲ و ۳ را هم می‌گرفتند؛ اما از برجام خارج شدند و از طرف آنها تأیید نشده بود که از گروه چهارم به سوم برویم و قرار بود که ایران در قبل و بعد از برجام در گروه چهار باقی بماند و توانمندی‌های هسته‌ای خود را تقدیم آمریکایی‌ها کند که تا حدی هم راضی شده بودند؛ اما واقعیت این است که ما چاره‌ای جز مقابله با استکبار نداشته و امکان سازش هم نداریم؛ چراکه اگر ما هم به دنبال سازش باشیم، طرف مقابل هم باید آمادگی داشته باشد و تجربه برجام نشان داد که طرف مقابل آمادگی سازش ندارد.

فرجام اعتماد به استکبار

تاریخ نشان می‌دهد که آمریکایی هاهیچ گاه‌وعده های خود عمل نکرده و هر گاه رهبر کشوری و علی الخصوص رؤسای جمهور کشورهای مسلمان سعی در نزدیکی با غرب و آمریکا داشته‌اند در یا زود امنیت داخلی و نظام سیاسی کشورشان از هم پاشیده است.

عراق

بدرهبری صدام حسین

پذیرش خلع سلاح خود و اجازه بازرسی از مراکز نظامی عراق

عهد شکنی:

با وجود اینکه حمله صدام حسین به ایران در سال ۱۳۵۹ با حمایت کشورهای غربی بخصوص آمریکا انجام شد و از ارسال سلاح گرفته تا کمک های مادی، هیچ گاه او را در مقابل ایران تنها نگذاشتند، اما حمله عراق به کویت باعث تیره شدن روابط عراق با آمریکا شد و پس از آن بود که تهدیدها و تحریم‌های بین‌المللی وارد عمل شدند. همین امر هم در نهایت باعث حمله بوش پسر به عراق و ساقط کردن رژیم بعث صدام شد.

مصر

بدرهبری محمد مرسی

اعتماد به آمریکا و پشت کردن به جبهه مقاومت

عهد شکنی:

تلاش محمد مرسی برای نزدیکی به آمریکا در راستای کاست‌نشدن از میزان کمک‌های اقتصادی این کشور به مصر و ترش آن، باعث شد آمریکایی‌ها به یاد جدید خود در منطقه نیز پشت کرده و چند ماه بعد با کودتایی نظامی، رییس جمهور منتخب مردم مصر به زندان افتاد و دوباره نظامیان اوضاع را در دست گرفتند.

لیبی

بدرهبری معمر قذافی

توافق با آمریکا و ازبین بردن کامل تاسیسات هسته ای سال ۲۰۰۳

تعهدات:

پیمان‌های همکاری اقتصادی و البته نفتی را با این کشور به امضا رساندند. همچنین بخشی از تحریم ها را نیز لغو کرد.

عهد شکنی:

به دلیل بالا گرفتن اعتراضات مردمی در لیبی به صورت هوایی به این کشور حمله کرد. و برای سقوط هر چه سریعتر حکومت معمر قذافی گام برداشت.

کره شمالی

بدرهبری کیم جونگ ایل

توافق با آمریکا عمل در برابر عمل سپتامبر ۲۰۰۴

تعهدات:

اعطای کمک‌های مالی به کره شمالی ادامه یافته و در عین حال قدرت های بزرگ راکتورهای آب سبک را برای تولید برق کره شمالی بسازند.

عهد شکنی:

در سال ۲۰۰۵ آمریکا تحریم‌های جدیدی را علیه کره شمالی به اجرا گذاشت. سپس به بهانه اقدامات احتمالی برای پولشویی، نزدیک به ۲۴ میلیون دلار از دارایی‌های کره شمالی را مسدود کرد.

۴۰ سال ذلت ناپذیری

محمدصادق کوشکی
استاد دانشگاه و تحلیلگر مسائل سیاسی

«استکبار» از جمله مفاهیم قرآنی است و به معنی شخص یا جامعه‌ای است که بزرگ نیست؛ اما خود را بزرگ‌تر از بقیه می‌داند و این بزرگ‌تر بودن را می‌خواهد به دیگران تحمیل کند. قرآن این صفت را برای افرادی مانند فرعون به کار برده است. همچنین در قرآن به قوم عاد و ثمود اشاره شده که دستاوردها و توانمندی‌هایی داشتند و همین ویژگی‌ها سبب شده بود احساس کنند خیلی بزرگ و برتر هستند؛ بنابراین خود را بزرگ و دیگران را کوچک دیدن «استکبار» است. در روزگار ما مصداق این رفتار، کشورهایی هستند که خود را صاحب همه حقوق و حق مطلق می‌دانند و بقیه را تنها در مقام زیردست، مطیع می‌بینند.

اینکه در ادبیات امام راحل، آمریکایی‌ها و اروپایی‌ها به عنوان استکبار جهانی معرفی می‌شوند به این دلیل است که آنها همه قوانین بین‌المللی را به نفع خود تفسیر کرده و فکر می‌کنند همه اقدامات‌شان درست است. حتی کشتن ۵۰ میلیون انسان را در جنگ جهانی دوم اقدام درستی می‌دانند و آن را گرامی می‌دارند؛ اما مثلاً قربانی کردن گوسفند را کاری وحشیانه قلمداد و محکوم می‌کنند. استکبار یعنی کشورهایی با سوءاستفاده از امکانات کشورهای دیگر به ثروت و قدرت رسیده‌اند و با برده‌داری و دزدیدن منابع آنها و دخالت در امور کشورهای دیگر، قوانین بین‌المللی را به نفع خود وضع کرده‌اند. همچنین از سازمان‌های بین‌المللی که خود تأسیس کرده‌اند، سوءاستفاده می‌کنند و هر کجا که قوانین بین‌المللی به نفع آنهاست، آن را اجرا می‌کنند و هر کجا که به نفع‌شان نیست آن را نادیده می‌گیرند. در واقع خود را ناظم نظم جهانی و ابرقدرت می‌خوانند.

ویژگی مستکبران این است تا مادامی که از آنها اطاعت می‌کنید و مطیع هستید، با تو رفتار بردگی دارند؛ همان طور که آمریکایی‌ها رسماً از سعودی به عنوان گاو شیری یاد می‌کنند؛ اما اگر ملتی بخواهد در برابر چنین قدرت‌های مستکبری احساس شخصیت و ایستادگی کند و بگوید من بنده کسی نیستم و مستقل و آزاد باشم و برای سرنوشت خویش تصمیم بگیرم، همه قدرت‌های مستکبر با عناوین مختلف به سراغ این ملت می‌آیند و او را به یاغی‌گری، تروریسم، ناقض حقوق بشر و تولیدکننده سلاح هسته‌ای متهم می‌کنند؛ به عبارتی با هر بهانه‌ای تلاش می‌کنند تا چنین ملتی را به صف گاوهای شیری برگردانند.

اتفاقی که در مورد جمهوری اسلامی ایران رخ داد این بود که تا پیش از پیروزی انقلاب، یک گاو شیری در گله گاوهای شیرده آمریکایی‌ها و اروپایی‌ها در منطقه محسوب می‌شد؛ اما پس از پیروزی انقلاب تصمیم گرفت به جای اینکه گاو شیرده غرب باشد، یک ملت رشید، مستقل و بنده خداوند باشد. در واقع این تصمیمی بود که به برکت انقلاب اسلامی گرفته شد و به قدری برای اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها گران آمد که همچنان پس از گذشت ۴۰ سال از آن زمان، به دنبال پشیمان کردن ملت ایران از این تصمیم هستند؛ البته غیر از آمریکایی‌ها اروپایی‌ها در کشورمان نیز متأسفانه کسانی هستند که برتری مستکبران را پذیرفته‌اند و به دنبال ترویج این تفکر هستند که گاو شیرده آمریکا بودن بهتر از بندگی خداوند است. یک عده تلاش می‌کنند این باور غلط استکباری را در جامعه رواج دهند که بدون تسلیم شدن مقابل مستکبران نمی‌شود زندگی کرد؛ یعنی اگر امام (ره) با استفاده از بینش قرآنی، آمریکایی‌ها را شیطان بزرگ و استکبار جهانی نامید، عده‌ای آمریکا را صاحب نظم جهان می‌دانند و حتی می‌گویند برای بازگشت به صف گاوهای شیرده باید رفراندوم برگزار کرد و این‌طور مطرح می‌کنند که مشکلات ما به این دلیل است که نخواسته‌ایم گاو شیرده آمریکا باشیم.

در واقع نکته آزاردهنده‌تر از استکبار دولت‌های مستکبر، ذلت و ذلت‌پذیری افرادی در داخل کشور است که پس از گذشت ۴۰ سال از پیروزی انقلاب اسلامی به دنبال این هستند که ملت ایران را از آزادگی و استقلال ۴۰ ساله پشیمان کنند و او را به گله گاوهای شیرده آمریکا برگردانند که این ذلت‌پذیری و استکبارپذیری از رفتار مستکبرانه دولت‌های آمریکا و اروپا، زشت‌تر و زننده‌تر است.

بیشتر ملت ایران در این ۴۰ سال پاسخ خود را بارها به مستکبران و اقلیت ذلت‌پذیر داخلی در راهپیمایی ۲۲ بهمن و روز قدس و هر هفته در نماز جمعه با شعارهای مرگ بر آمریکا، مرگ بر اسرائیل و مرگ بر سعودی داده‌اند و همین پاسخ را به اقلیت ذلت‌پذیر داخلی می‌دهند که ما طمع استقلال و بندگی خدا را چشیده‌ایم و حاضر نیستیم از بندگی خدا و جرگه انسانیت خارج شویم و به گله گاوهای شیری آمریکا برگردیم.

ملت ایران باقی خواهد ماند و حرکت مستضعفان جهان را برای مقابله با جهان استکبار رهبری خواهد کرد. ملت مسلمان و انقلاب اسلامی در روزگار فعلی مانند حضرت موسی(ع) که قوم بنی‌اسرائیل را از ذلت بندگی فرعونیان خارج کرد و از نیل حادثه عبور داد و آنها را به قوم برگزیده خداوند تبدیل کرد، پرچمدار خواهد بود و مستضعفان جهان را بیدار خواهد کرد.

جریان‌شناسی مخالفان استکبارستیزی

مهدی سعیدی
کارشناس سیاسی

دکترین «استکبارستیزی» حضرت امام(ره) در طول چهار دهه اخیر با مخالفانی همراه بوده است که هریک به نوعی تلاش داشتند از گسترش و نفوذ اندیشه حضرت امام(ره) جلوگیری کنند. این جریان‌ها را از یک منظر می‌توان به سه دسته «مدعیان دروغین مبارزه»، «مخالفان مبارزه» و «تجدیدنظرطلبان در مبارزه» تقسیم کرد.

۱ـ مدعیان دروغین مبارزه

در بین نیروهای سیاسی دهه‌های اخیر، جریان‌هایی بودند که با وجود مخالفت با جریان خط امام(ره)، خود را پیشقراول و سردمدار مبارزه با استکبار جهانی و امپریالیسم بین‌الملل معرفی می‌کردند. در رأس این گروه‌های سیاسی در ایران که در مجموع جزء اردوگاه چپ مارکسیستی-مانوئیستی محسوب می‌شدند، می‌توان به سازمان مجاهدین خلق(منافقین) و چریک‌های فدایی خلق اشاره کرد که در دهه ۵۰ و ابتدای دهه ۶۰، مواضعی سوپر انقلابی داشته و شعارهایی تند علیه اردوگاه غرب و در رأس آن آمریکا سر داده بودند. این جریان حتی تا آنجا پیش می‌رفت که نهضت اسلامی ملت ایران به رهبری حضرت امام خمینی(ره) را حرکتی ارتجاعی و برخاسته از اردوگاه امپریالیسم معرفی می‌کرد که تنها به ظاهر مدعی مبارزه با استکبار است.

خیلی زود مشخص شد مبارزه با امپریالیسم جهانی نیز تنها وسیله‌ای برای رسیدن به اهداف بزرگ منفعت‌طلبی و قدرت‌طلبی این جریان بوده که متناسب با شرایط و مقطع زمانی انتخاب شده بود و با تغییر شرایط و مبتنی بر اصل فرصت‌طلبانه «هدف وسیله را توجیه می‌کند»، این شیوه و ابزار کنار گذاشته شد و این بار منفعت در آن بود که به آغوش امپریالیسم بین‌الملل رفته و از قلب تمدن غرب و با حمایت همه‌جانبه سران استکبار جهانی به مبارزه علیه انقلاب اسلامی ادامه دهند.

۲ـ مخالفان مبارزه

در مقابله با دکترین استکبارستیزی حضرت امام(ره) جبهه دیگری نیز وجود داشت که به طور کامل با آن مخالفت می‌کرد. آنها بیشتر دانش‌آموختگانی بودند که دوران تحصیل خود را در فرنگ گذرانده و مفتون و دلبره حکومت لیبرالیستی غرب شده و نگاه منفی به غرب و استکبار جهانی نداشتند. این افراد که خود را در پس عنوان فریب‌دهنده‌ای چون علی‌گرایی پنهان کرده بودند، به واقع لیبرال‌هایی داخلی بودند که چارچوب و مبانی تمدن غرب را قبول داشته و آمال و آرزوهای خود را در حرکت کشور به سوی نظام لیبرال سرمایه‌داری غرب می‌دیدند. این جریان نظام نابرابر بین‌الملل را نادیده گرفته و نگاهی مثبت به سیاست‌های تجاوزطلبانه و استیلاطلبانه غرب داشتند؛ از این رو از استعمال واژه «استکبار جهانی» برای خطاب قرار دادن غرب و در رأس آن آمریکای جنایتکار پرهیز داشتند.

این جریان که در ابتدای انقلاب فرصت‌های مناسبی برای کسب قدرت سیاسی داشتند، به علت همراهی نکردن با ملت، خیلی زود از سوی ملت کنار گذاشته شده و در محاق قرار گرفتند.

سیاست گرایش به غرب را می‌توان در عملکرد دولت موقت و با محوریت گروه نهضت آزادی به خوبی مشاهده کرد. جمله مع

تولد یک حزب در خزان سیاست

مروری بر آغاز به کار سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی همزمان با افول مجمع روحانیون مبارز

حسین معینی
کارشناس تاریخ

همان‌طور که در شماره پیشین اشاره شد، با ناکام ماندن جریان چپ در انتخابات مجلس چهارم دوران افول مجمع روحانیون مبارز فرا رسیده بود و به نظر می‌رسید، چند صباحی از فعالیت‌های جریان چپ خبری نباشد. در این میان، برخلاف روند موجود، تشکل جدیدی با عنوان «سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی» فعالیت خود را آغاز کرد. اعضای اصلی آن را تعدادی از چهره‌های شناخته‌شده جریان چپ تشکیل می‌دادند که برخی از آنان از دهه ۱۳۵۰ تا کنون به فعالیت سیاسی مشغول بودند. راه‌اندازی تشکل نو در حالی صورت می‌گرفت که در آن ایام اقبال چندانی به فعالیت‌های حزبی وجود نداشت و فصل، فصل خزان احزاب بود! «محمد سلامتی» دبیرکل سازمان فضای سیاسی آن روز را چنین توصیف می‌کند: «در سال ۷۰، جناح چپ سازمان، سازمان جدیدی به نام «سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران» تأسیس کرد. در این فاصله خلأ تشکیلاتی در جامعه وجود داشت. سابقه گروه‌هایی که با نظام جمهوری اسلامی موافق نبودند، ذهنیت بدی را نسبت به تشکل ایجاد کرده بود. تشکیلات موافق از جمله سازمان و حزب جمهوری اسلامی هم به دلیل اختلاف نظرها و برخوردشان با نقطه‌نظرهای امام، از چشم امام افتادند و هر دو زمانی که شرایط انحلال یا تعطیلی آنها به وجود آمد، به دلیل اثر منفی‌شان در جامعه، مورد قبول امام واقع شد. بنابراین در سال‌های ۶۵ تا ۷۰ و حتی تا مدتی پس از آن، شرایط ذهنی برای ایجاد تشکیل حزب و تشکیلات سیاسی وجود نداشت.

در سال ۷۰ که می‌خواستیم سازمان را تشکیل دهیم، فقط دوستان خودمان اعلام آمادگی کردند. در آن زمان می‌خواستیم یک حزب گسترده‌تر تشکیل بدهیم؛ اما هیچ‌کسی اعلام آمادگی نمی‌کرد. ما با بسیاری از شخصیت‌های کشور صحبت کردیم؛ مثلاً من با آقای هاشمی‌رفسنجانی صحبت کردم؛ ایشان می‌گفت که تشکیل حزب خوب است، اما شما تشکیل دهید، ما حمایت می‌کنیم. با آقای کروبی، آقای عبایی خراسانی، آقای هادی خامنه‌ای و حتی رده‌های پایین‌تر صحبت کردیم. بعضاً می‌گفتند کار خوبی است، اما ما فقط حمایت می‌کنیم. بعضاً هم می‌گفتند که شرایط مناسب نیست.»

محفل خودمانی یک حزب

این اقدام از سوی کسانی شکل گرفت که روزگاری در «سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی» فعالیت داشته و در سال ۱۳۶۱ به دلیل اختلافات پیش آمده از سازمان استعفا داده بودند. این افراد در این فاصله (از سال ۶۱ تا ۷۰) توانسته بودند به نحوی ارتباطات خود را حفظ کرده، بر مدار همگرایی فکری-سیاسی حرکت کنند. «بهزاد نبوی» از اعضای این محفل در این باره می‌گوید: «ما از سال ۱۳۶۱ تا ۱۳۷۰ به طور منظم جلسات هفتگی داشتیم. مستعفیان سازمان قبلی که البته گروه فعال‌شان به قول برادر حجاریان همان فولکس واگن معروف بودند، جلسات هفتگی ۵ ساعته روزهای دوشنبه ۵ تا ۱۰ شب در منازل دوستان برگزار می‌کردند و به بررسی اوضاع و احوال کشور و به تجزیه و تحلیل مسائل و تحولات می‌پرداختند.»

پسوند «ایران»

سرانجام این گروه سازمانی با نام «مجاهدین انقلاب اسلامی ایران» تشکیل داد و در ۱۱ مهر ماه ۱۳۷۰ مجوز فعالیت خود را از وزارت کشور گرفت که با سازمان منحل شده در سال ۱۳۶۵ تنها یک کلمه «ایران» در نام تفاوت داشت. علت چنین نام‌گذاری از زبان دبیرکل آن چنین عنوان شده است: «نام سازمان را به این لحاظ حفظ کردیم (البته با اضافه کردن «ایران» به انتهای آن)، چون سازمان قبلی خدمات ارزنده‌ای را انجام داده بود، نمی‌خواستیم آن خدمات به دست فراموشی سپرده شود.»

فلسفه تشابه اسم

درباره تلاش مشهود و معنادار اعضای سازمان برای انتساب سازمان جدید به سازمان قدیم ذکر این نکته قابل توجه است که بی‌شک اعضای سازمان از این مطلب آگاه بودند که انتخاب نامی مشابه می‌تواند این مطلب را به جامعه القا کند که این سازمان همان سازمان پیشین بوده که دوباره فعالیت سیاسی خود را آغاز کرده است. با توجه به اینکه سازمان اولیه همواره بازوی انقلاب محسوب می‌شده و اقدامات مهمی برای حفظ و تثبیت انقلاب در کارنامه درخشان خود دارد، این انتساب سازمان جدید به سازمان قدیم نوعی پشتوانه‌سازی برای عمل سیاسی امروز بوده و سازمان را از نوعی اصالت و پیشینه تاریخی برخوردار خواهد کرد. تیزبینی ماهرانه‌ای که در عمل نیز توانسته این موضوع را به مخاطب القا کند و در نظر اذهان عمومی این خلط تاریخی مشاهده می‌شود. در حالی که این امر از حقیقت تاریخی به دور است و اعضای شکل‌دهنده سازمان جدید تنها بخشی از سازمان قدیم بودند که نمی‌توان تمام سوابق پیشین سازمان را برای ایشان ثبت کرد و سازمان را ادامه‌دهنده همان سازمان قبلی دانست.

در نهایت باید گفت، هرچند شاید این نام‌گذاری موجب شد تا «خدمات سازمان پیشین به دست فراموشی سپرده نشود»، ولی بیش از آن، این «خدمات» سازمان پیشین بود که به کمک سازمان جدید آمد تا بتواند با پشتوانه گذشته، سازمان جدید فکری بوده و گاهی طرفداران داده در برابر غرب به دلیل مقایسه عقب‌ماندگی جوامع شرقی با پیشرفت غربی، نگاه مقلدانه را برای پر کردن این شکاف تجویز کرده‌اند. در مقابل، برخی دیگر آسیب یکپارچه دیدن غرب را گوشزد کرده و معتقدند غرب از دو بخش مبانی و ساختارها تکوین یافته است که ممکن است در دریافت ساختارها به عنوان تجربه بشری از غرب مانعی نباشد، اما در بحث مبانی و بنیادهای فرهنگ غرب نمی‌توان بر تضادها و تناقض‌های گاهی آشتی‌ناپذیر میان دو رویکرد چشم بست. فهم این نگاه و درک تفاوت‌ها از آن رو اهمیت دارد که انقلاب اسلامی در آغاز گام دوم باید به سمت ارائه الگوی تماماً انقلابی و دینی از ساختارها به ویژه مبانی دولت حرکت کند. این امر مستلزم شناخت فرهنگ غربی و محصولات آن از قبیل انسان و دولت مدرن و درک فاصله‌ها و تمایزات میان آنها با فرهنگ دینی و محصولات آن از قبیل انسان دینی و دولت دینی و انقلابی است.

ژان کالون

مارتین لوتر

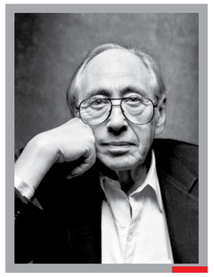
الوین تافلر

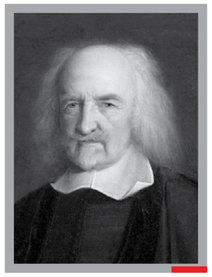
توماس هابز

بررسی مقایسه‌ای الزامات و محصولات فرهنگ غربی و فرهنگ دینی

تضادهای بنیادین دولت مدرن!

امیر قلی‌زاده
پژوهشگر علوم دینی

مدرنیته تنها مظهر پیشرفت ممالک غربی در حوزه صنعت و به قول «الوین تافلر» نماد موج دوم توسعه جوامع انسانی نبود، بلکه سمبل تحول و تغییری انقلابی در ساحت اندیشه و حتی رفتار و سبک زندگی فردی و اجتماعی به شمار می‌آمد. این فکر خیلی زود مرزها را درنوردید و به جوامع دیگر رسید. اینکه فرهنگ اسلامی چه نگاهی به مدرنیته و محصولات آن از قبیل انسان مدرن، دولت مدرن و فرهنگ مدرنیته و... دارد، همواره کانون منازعه فکری بوده و گاهی طرفداران واداده در برابر غرب به دلیل مقایسه عقب‌ماندگی جوامع شرقی با پیشرفت غربی، نگاه مقلدانه را برای پر کردن این شکاف تجویز کرده‌اند. در مقابل، برخی دیگر آسیب یکپارچه دیدن غرب را گوشزد کرده و معتقدند غرب از دو بخش مبانی و ساختارها تکوین یافته است که ممکن است در دریافت ساختارها به عنوان تجربه بشری از غرب مانعی نباشد، اما در بحث مبانی و بنیادهای فرهنگ غرب نمی‌توان بر تضادها و تناقض‌های گاهی آشتی‌ناپذیر میان دو رویکرد چشم بست. فهم این نگاه و درک تفاوت‌ها از آن رو اهمیت دارد که انقلاب اسلامی در آغاز گام دوم باید به سمت ارائه الگوی تماماً انقلابی و دینی از ساختارها به ویژه مبانی دولت حرکت کند. این امر مستلزم شناخت فرهنگ غربی و محصولات آن از قبیل انسان و دولت مدرن و درک فاصله‌ها و تمایزات میان آنها با فرهنگ دینی و محصولات آن از قبیل انسان دینی و دولت دینی و انقلابی است.

انسان مدرن در دام سرمایه‌داری!

وصف مدرن را برای عصری به کار می‌برند که در طول ۴۰۰ سال گذشته از دوران رنسانس در اروپا آغاز شده است. انسان غربی رهیده از یافته‌ها و ساخته‌های تحریف شده ارباب کلیسا در مسیر «رهاشدگی» حاصل از غلبه و هژمون نظریات لیبرالی و سوسیالیستی به قدری با شتاب رفت که «خود» انسانی خویش را به مثابه دال مرکزی گفتمان اومانیسم جایگزین خدامحوری در جهان‌بینی کرد. انسان و خواسته‌های اشباع‌ناپذیر وی معیار سعادت و خوشبختی شد و آنچه میراث گذشته انسان بود به نام ارتجاع و عقب‌ماندگی به گوشه عزلت رانده شد. همزمانی پیشرفت فیزیکی و کشف قوانین علمی راحتی‌آور برای حیات انسان با برهه انزوای دین، به اشتباه محاسباتی به ظاهر غلط؛ اما برنامه‌ریزی شده‌ای را در اذهان جوامع انسانی غربی و مقلد غرب دامن زد که متأسفانه هنوز هم در لایه هایی از جامعه منورالفکری وطنی می‌توان ردی از آن را یافت و آن این بود که «رمز توسعه و پیشرفت غرب راندن دین به گوشه روابط شخصی انسان با خدا و خروج آن از عرصه حیات سیاسی و اجتماعی و واگذاری این ساحت به تدبیر عقول انسانی است»!

معجزه جدید پیامبران دروغین غرب مانند مارتین لوتر و کالون، به مثابه انگاره‌ای برساخته و فرصتی مرموزانه با مثلث «قدرت، ثروت و رسانه» پیوند خورد و صحنه‌گردانان پردمنشین دنیای تازه کمر همت بستند تا یافته‌ها و بافته‌های نوین به اصطلاح علمی را که بر سرمایه عفت و استقلال و میراث یک عمر زندگی اخلاقی و فرهنگی انسان غربی چوب حراج می‌زد، ترویج جهانی کنند؛ زیرا به ازای هر تحول فردی از انسان قدیم به انسان جدید، سکه‌ای به کیسه درآمد سناریونویسان سرمایه محور می‌افزود. اگر زنی به اسم آزادی ولی به قیمت ذبح آزادی، حجاب از سر می‌گرفت، اسیر دنیای مد و مدلینگی می‌شد که برای هر لحظه‌اش در شب و روز، حضور و سفر، شادی و عزا، خلوت و جلوت، بازار و کارزار و هر مکان و موقعیتی در زندگی، مرعوب و مقهور طراحی و ترفندهای دنیای سرمایه داری برای درآمدسازی بود و...

مبانی دولت مدرن!

سه پارادایم (الگوی کلان) برای طرح دولت وجود دارد:

۱ـ پارادایم طبیعت‌گرا که در دوران باستان مطرح شد. در این دوران تمام فیلسوفان یونانی که بحث دولت را مطرح می‌کنند، معتقدند دولت نسخه‌ای از طبیعت است؛ بدین معنا که مجموعه‌ای از قانونمندی‌ها و نظام‌واره‌گی‌ها در طبیعت وجود دارد که اگر ما دولت خوب و مناسبی را طالبیم، باید منشأ و قوام‌مندی‌اش را از طبیعت بگیریم.

۲ـ نوع خاصی از فطرت‌گرایی که در عصر قرون وسطی و به تبع مسیحیت مطرح شد؛ به این معنا که همه خوبی‌ها و امور نیک مطابق با فطرت درونی انسان است، نه اینکه لزوماً ریشه در طبیعت بیرونی داشته باشد.

۳ـ در دوران رنسانس نسبت به نگاه طبیعت‌گرایی عصر قبل و همچنین در واکنش به نگاه مسیحیت در عصر قرون وسطی، چرخشی صورت گرفت و تحول خاصی در اروپا رخ داد؛ طبیعت نباید برای ما نسخه اخلاقی و فرهنگی انسان غربی چوب حراج می‌زد، بگیرد؛ بنابراین مقابل نگاه طبیعت‌گرایی، نظرگاه قراردادگرایی به وجود آمد که معتقد بود اگر دولت شایسته و مناسبی را خواهانیم، باید اجازه بدهیم که انسان‌ها (به عنوان شهروند) امورشان را انتخاب کنند و این انتخاب به‌واسطه وضع قرارداد پسینی باشد نه نسخه‌های پیشینی مانند آنچه طبیعت یا دین می‌گوید؛ از این‌رو بشر مدرن معتقد است هیچ چیز ثابتی که از قبل مطرح و انسان را در برگرفته باشد و او باید خودش را با این امور ثابت پیشینی مطابق کند، وجود ندارد.

آنچه ما باید در افق بلندمدت انقلاب اسلامی مشخص کنیم این است که از نگاه تلفیقی و ممزوج‌سازی غلطی که میان مفاهیم فرهنگ دینی و فرهنگ غربی و شرقی ایجاد شده و صورت‌بندی نظریات ما را از خلوص انقلابی و دینی تهی می‌سازد، جدا شویم و یکبار برای همیشه استادان دانشگاهی و مراکز علمی کشور بدانند انقلاب اسلامی آمد که طرحی نو در اندازد و مبتنی بر این نگاه، باید میان دولت اسلامی با دولت مدرن، انسان دینی با انسان غربی و سایر مقولات دوگانه از این دست تفکیک قائل شویم. در بسته تکاملی طراحی شده از سوی رهبر معظم انقلاب در مورد انقلاب اسلامی که از قصا از مرحله سوم‌ش، یعنی تشکیل دولت اسلامی که متأسفانه به تعبیر رهبر معظم انقلاب به توقفگاه روند تکاملی انقلاب اسلامی تبدیل شده، در صورتی می‌توان عبور کرد که دولت اسلامی بما هو دولت اسلامی را بدون ترکیب آن با شاخصه‌ها و مؤلفه‌های دولت مدرن تعریف کرد و الزامات رسیدن به آن را ترسیم کرد؛ چرا که دولت مدرن واجد مبانی و ساختارهایی است که ممکن است ما ساختارهای آن را بگیریم؛ اما بحث در مبانی دولت مدرن بسیار قابل تأمل و جدی است و ما با مبانی، ماهیت و چارچوب‌های کلان حاکم بر آن مشکل داریم.

تقویم انقلاب

سلاح برّنده

سیدمهدی حسینی
مورخ و پژوهشگر

یکی از اقدامات مهم و شاهکار رهبر معظم انقلاب صدور بیانیه‌ای درباره هفته کتاب و کتابخوانی است. ایشان در این باره می‌فرمایند: «امروز کتابخوانی و علم‌آموزی نه تنها یک وظیفه ملی که یک واجب دینی است».

در واقع در طول تاریخ هیچ ابزار فرهنگی ماندگارتر از کتاب نداشته و نداریم و جای خالی آن را هیچ وسیله‌ای نتوانسته پر کند. شواهد تاریخی و اسناد و آثار بجا مانده، از واقعیتی انکارناپذیر حکایت دارد؛ اینکه در روند مبارزه انقلاب اسلامی و علیه استکبار جهانی به ویژه رژیم مستبد شاهنشاهی مبارزان هیچ‌گاه قائل به به‌کارگیری ابزار خشونت‌گرایانه نبودند؛ اما عوامل رژیم شاه همواره با ابزارهای سخت و با اتکا به قوه قهریه اقدام به سرکوب خونین مردم می‌کردند؛ در حالی که در دهه چهل و پنجاه ابزار و روش مردم ایران یک ابزار نرم بود به نام کتاب! امام خمینی(ره) همواره روش قهرآمیز و مبارزه مسلحانه را منع می‌کردند. آنچه او برای مبارزه و برانداری رژیم شاه مناسب می‌دید و به‌کار می‌گرفت، فعالیت‌های رسانه‌ای، تبلیغ، آموزش، تعلیم و تربیت و افزایش آگاهی جامعه بود؛ یعنی استفاده از ابزارهای نرم. آن دسته از مبارزان و انقلابیونی که انقلاب را به پیروزی رساندند، کسانی بودند که پایه مبارزه خود را بر مبنای فعالیت‌های علمی-فرهنگی گذاشته بودند. سمبل و نماد اصلی مبارزه «کتاب» بود. ترویج کتابخوانی بیشترین کارایی را داشت مسئله‌ای که دستگاه‌های امنیتی رژیم پهلوی را عاجز و از پای درآورد. در این رابطه دستگاه‌های فرهنگی شاه‌ساماندهی را به نام «سانسور» ایجاد کردند؛ به این صورت که بسیاری از آثار نویسندگان متعهد و مسئول و آگاه‌کننده را با ممنوع‌الچاپ کرده یا بخشی از متن آن را حذف می‌کردند. همین دستگاه فهرست بلندبالایی را داشت به عنوان کتاب‌های ممنوعه؛ اما جوانان انقلابی و علاقه‌مند به آگاهی و فرهنگی اسلام و ایران با وجود اینکه می‌دانستند با تهیه این کتاب جان‌شان در معرض خطر مرگ قرار می‌گیرد، از تهیه آن دریغ نمی‌کردند و در آن شرایط سخت زندگی با درآمد ناچیز کارگری پول می‌دادند، کتاب را به قیمت بالا می‌خریدند و پس از مطالعه نیز به افراد دیگری که صد درصد مطمئن بودند که آن را می‌خوانند امانت می‌دادند. شاخص‌ترین کتاب‌های آن ایام آثار امام خمینی(ره) مانند کتاب‌های «جهاد اکبر»، «حکومت اسلامی» و «کشف‌الاسرار» بود. کتب مرحوم آیت‌الله سیدمحمود طالقانی مانند تفسیر «پرتوی از قرآن» یا کتاب «جهاد شهادت» بود که ممنوع شده بود. از کتب ارزشمند دیگر نوشته‌های «جلال آل احمد» مانند «غرب‌زدگی» یا «خدمت و خیانت روشنفکران» بود. کتب استاد شهید مطهری، مرحوم دکتر علی شریعتی، آیت‌الله خامنه‌ای، هاشمی‌رفسنجانی، شهید باهنر و... به خوبی مواضع انقلاب اسلامی و روند مطالبات ملت و جوانان را بیان می‌کرد و نشان می‌داد که الگوی مبارزه با ظلم و ستم و استکبار از صدر اسلام بسیار کارآمد بوده است. مرور خاطرات مبارزان با رژیم شاه به خوبی نشان می‌دهد سلاح برنده نهضت کتاب و کتابخوانی بوده که امروز هم با همه توان و با راه‌اندازی جنگ نرم علیه ارزش‌های انسانی-اسلامی به میدان آمده است. کتاب و کتابخوانی می‌تواند برگ برنده جریان انقلابی باشد.

سیاست‌نامه

بررسی اندیشه سیاسی آخوند خراسانی-۱۵

دیدگاه‌های متفاوت به ولایت فقیه

فتح‌الله پریشان
پژوهشگر اندیشه سیاسی

آخوند خراسانی افزون بر نامه‌نگاری‌هایی در جریان مشروطه، به طور مشخص و با روش اجتهادی خود، در دو اثر فقهی بحث ولایت فقیه را مطرح کرده است؛ یکی در «تقریرات قضا» و دیگری در «تعلیقات مکاسب». در تقریرات قضاء ولایت فقیه در امور حسبه را آشکارا پذیرفته و حتی ولایت در مطلق امور متعلق به سیاست را نیز احتمال داده است. در تعلیقات مکاسب، تصرفات فقیه در امور حسبه را از باب قدر متیقن پذیرفته است.[1] به این معنا که تا وقتی فقیه جامع‌الشرایط وجود دارد، نوبت به عدول مؤمنان نمی‌رسد.

آخوند خراسانی به دلیل نوع نگاه و تحول و نوسانی که در اعتقاد به ولایت‌فقیه دارد، در کانون توجه جریان‌ها و احزاب سیاسی با نگاه خاص که ولایت فقیه را برنمی‌تابند، قرار داشته و هنوز نیز قرار دارد. در سال‌های اخیر این جریان‌ها با بازخوانی آرای وی و نگاشتن مجموعه‌هایی در باب «مکتب سیاسی» آخوند و «مکتب اجتهادی آخوند خراسانی»، درصدد القای نگاه متفاوتی از وی به ولایت فقیه هستند که به نوعی آن را در رقابت با نظام جمهوری اسلامی و تئوری «ولایت فقیه» امام خمینی(ره) بنیانگذار کبیر انقلاب و نظام اسلامی صورت‌بندی می‌کنند. از این رو، در این شماره و مطالب آتی نگاه ویژه آخوند به مسئله ولایت فقیه را بررسی خواهیم کرد، درصدد ارائه نگاه واقعی وی هستیم.

برخی محققان با توجه به آثار فقهی آخوند و نامه‌های او، دو دیدگاه را در این باره برای وی ذکر کرده‌اند. دیدگاه نخست، انکار ولایت فقیه و پذیرش ایده جواز تصرف فقیه در امور حسبه از باب قدر متیقن است. طبق این دیدگاه، آخوند خراسانی در تعلیقات مکاسب و برخی نامه‌ها در ایام مشروطه، هر سه نوع ولایت فقیه را انکار کرده است: نوع اول، ولایت مطلقه است، یعنی ولایت تصرف در جان و مال مردم فراتر از احکام اولی و ثانوی شرعی و جواز انجام هرچه ولی مطلق مصلحت بداند، ولو ترک واجب و انجام دادن فعل حرام. خراسانی نوع از ولایت مطلقه را نه تنها برای فقها باور ندارد، بلکه ولایت مطلقه پیامبر(ص) و ائمه معصوم(ع) را نیز نمی‌پذیرد.[2]

«نوع دوم ولایت، ولایت عامه، یعنی تصرف در حوزه عمومی در چارچوب احکام شرع با جواز تصرف در عامه امور مجاز شرعی است. خراسانی برای پیامبر و ائمه چنین ولایتی را قائل است. او برای هیچ غیرمعصومی ولایت عامه قائل نیست. وی معتقد است، ادله شرعی از اثبات ولایت عامه فقیه عاجز است.»[3] نوع سوم ولایت، ولایت در امور حسبه است. خراسانی در حوزه امور حسبه دو قول متفاوت دارد. در آثار متقدم‌تر، پس از اشکال بر دلالت تمامی ادله بر ولایت استقلالی و غیر استقلالی فقیه، همانند دیگر منکران ولایت فقیه، جواز تصرف فقیه در امور حسبه را از باب قدر متیقن می‌پذیرد، اما در رای متأخرش با تردید در اجرای اصل عملی از باب قدر متیقن، به جای اینکه امور حسبه را به فقها بسپارد یا آنها را بر دیگران مقدم بدارد، متصدی آن را «عقلاء مسلمین» و «اثقات مومنین» معرفی می‌کند و این، یعنی انکار مطلق ولایت فقیه. در شماره‌های آتی دیدگاه‌های منسوب به آخوند را بر اساس آثار وی و ادله فقهی و عقلی شرعی بررسی خواهیم کرد.

منابع:
۱ـ منصور میراحمدی، اندیشه سیاسی آخوند خراسانی، ص ۸۲.
۲ـ محسن کدیور، سیاست‌نامه خراسانی، مقدمه
۳ـ همان، صفحه ۱۸.

سفرنامه

توصیف «آدام اولئاریوس» از ایران زمان صفویه

خانه‌های ایرانی

مهدی دنگچی
کارشناس تاریخ

تمدن ایرانی در دوران صفویه بار دیگر به دوران اوج و طلایی خود بازگشت. شرح این وضعیت را می‌توان در گزارش‌هایی که در سفرنامه‌های سیاحان اروپایی آمده، مشاهده کرد. از جمله این اروپاییان که در این دوران به ایران آمد و در بازگشت مشاهدات خود را مکتوب کرد، «آدام اولئاریوس» آلمانی است. وی در قالب هیئتی که «فریدریش سوم» ترتیب داده بود، به روسیه و ایران آمد و در ۳ اوت ۱۶۳۷ م وارد اصفهان شد. اولئاریوس در این سفر درباره آداب و رسوم مردم، مراسم‌های عاشورا، خانه‌ها، محله‌ها، شهرها، نوع مشاغل، خوراک مردم و... صحبت به میان آورده و جنبه‌های گوناگون سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران را به طور کامل شرح داده است. کتاب وی را آقای احمد به‌پور ترجمه کرده و انتشارات «ابتکار نو» روانه بازار کرده است. وی در بخشی از کتابش آورده است:

«در زمان شاه اسماعیل اول اصفهان دوباره جان گرفت. شاه عباس زمانی که مصمم شد پایتخت شاهی را از قزوین به جای آرام‌تر و زیباتری منتقل کند، اصفهان را برگزید و نـه تنها شهر را با ساختمانهای باشکوه آراست، بلکه از بسیاری ایالات خلق‌ها و اقوام بسیاری را به آنجا کوچاند که امروز اصفهان همچون جهان کوچکی می‌ماند که بیش از پانصد هزار نفر جمعیت را می‌توان در آن شماره کرد.

در خانه‌های شهر یک و برخی دو باغچه وجود دارد که به گسترش شهر کمک جایزاش‌ها به بودن باغچه در خانه خود بسیار اهمیت می‌دهند و برخلاف اروپاییان باغچه را با گل نمی‌آرایند، بلکه درختان گوناگون میوه و انگور را به طور منظم و مرتب در کنار هم می‌کارند. آنان مخصوصاً از جهت زیبایی و سایه افکندن به درخت چنار علاقه خاص دارند. این درخت در آلمان ناشناخته است...

آرایش دیگری که ایرانی‌ها بعد از درخت‌های یاد شده به باغ خود می‌دهند، خوشایی است که دو آن را حاشیه‌ای کشیده‌اند و جویهای منظمی برای آنها ساخته‌اند که آب را از این حوض به آن حوض جاری می‌کند. به طور کلی یک حوض بالاتر از حوض دیگر قرار گرفته است و آبها را برای سیراب کردن درختان و گیاهان به باغچه هدایت می‌کنند...

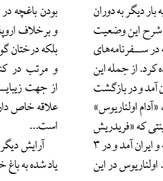

محوطه رویاز بالای منزل را که نرده کوتاه جلوی آن نصب کرده‌اند، «ایوان» می‌نامند که گاهی در چهار طرف خانه دیده می‌شود. در تابستان گرم برای اینکه در جریان باد و هوای خنک قرار گیرند، از ایوان به بعضی اتاق خواب استفاده می‌کنند.

پنجره اتاق ایرانی‌ها به بزرگی در است و تا کف اتـاق می‌رسد و به جای شیشه دارای شبکه‌های چوبی است که در زمستان روی آن را کاغذ چرب می‌چسبانند.»

حافظه

استعمارگران چشم آبی

بندر ثروتمند

محمد گنجی
پژوهشگر

«پورتوریکو» مجمع‌الجزایری در شمال شرقی منطقه کارائیب است. «کریستف کلمب» سال ۱۴۹۳ در سفر خود به پورتوریکو پای گذاشت. در آن زمان تاینوها در این منطقه ساکن بوده و آن را «بوریکن» به معنای سرزمین لرد بزرگ می‌خواندند؛ اما کلمب آن را به یاد یحیای تعمیددهنده به «سن خوان» تغییر نام داد. بر اساس شواهد تاریخی به دست آمده پیش از کلمب، جمعیت این جزیره در سال ۱۵۰۸، حدود ۳۰ هزار نفر بود.

در سال ۱۵۰۸، نخستین مهاجران اسپانیایی وارد پورتوریکو شدند. آنها شایعاتی درباره ثروت تاینوهای این پورتوریکو شنیده بودند، از این رو تازه‌واردان سرکوب و مطیع‌کردن بومیان جزیره را شروع کردند. مهاجران اسپانیایی، رفته‌رفته مردم تاینو را محو و معادن‌شان را در اندک زمانی ضبط کردند. در طول یک سال، استعمارگران تاینوها را مطیع خود کرده و کنترل بیشتر منطقه را به دست گرفتند. در آن زمان، جزیره مجدد به پورتوریکو به معنای «بندر ثروتمند» تغییر نام داد.

در ابتدا تاینوها در معادن طلا کار می‌کردند. در سال ۱۵۱۱، مقامات این جزیره بابت بدرفتاری با تاینوها از سوی کلیسای کاتولیک اخطاری دریافت کردند؛ اما همچنان نرخ مرگ و میر بر اثر کارهای سخت و طاقت‌فرسا، بردگی، بیماری و سوءتغذیه بالا بود. در سال ۱۵۱۸، هنگامی که آبله در میان این قوم شیوع پیدا کرد، بیشتر جمعیت آنان نابود شد. این وضعیت آنقدر ادامه پیدا کرد که دیگر تاینوهای زیادی برای کار وجود نداشتند. در این زمان اسپانیایی‌ها مجبور شدند برده‌های سیاه‌پوست را جایگزین آنها کنند.

حاکمان اسپانیا، پورتوریکو را به مثابه یک پایگاه نظامی و حلقه‌ای کلیدی در زنجیره بنادر اسپانیایی، از اسپانیا گرفته تا تمامی بنادر مستعمرات دیگرش در دنیای جدید، بسیار با ارزش می‌دانستند. اسپانیا از طریق یک حکومت استبدادی نظامی-کلیسایی بر این کشور حکومت و قیام بردگان، سرخ‌پوستان و دهقانان را سبعانه سرکوب می‌کرد.

در سال ۱۸۶۸، «رامون امتریو بتانسز» شورش استقلال‌طلبانه‌ای را رهبری کرد که به «ال گریتو لاورز» مشهور است. هر ساله در یادبود آن تظاهرات و جشن استقلال‌طلبانه‌ای در ابعاد وسیعی در جزیره برگزار می‌شود. بتانسز شبکه‌ای از باشگاه‌هایی را در پورتوریکو سازمان داد که طرح و نقشه‌ای برای قیام همزمان کشیدند. این نقشه را اسپانیایی‌ها کشف کرده و هنگامی که قیام صورت گرفت، آن را سرکوب کردند؛ اگرچه قیام ناموفق ماند؛ اما همواره الهام‌بخش آزادی‌خواهان پورتوریکویی تا به امروز بوده است. این قیام یکی از عواملی بود که لغو برده‌داری را در سال ۱۸۷۳ به حکومت اسپانیا تحمیل کرد.

ریزش‌ها

فراز و فرود سعید حجاریان-۲

در آرزوی دموکراتیزاسیون ایران!

شهاب زمانی
روزنامه نگار

حجاریان در آغاز ریاست‌جمهوری مرحوم آقای هاشمی‌رفسنجانی، مسئولیت معاونت سیاسی مرکز مطالعات و تحقیقات استراتژیک در دفتر ریاست‌جمهوری را پذیرفت. وی در این مرکز به تدریج پروژه اصلاحات را کلید زد و بسیاری از کادرهای مؤثر در دولت اصلاحات تحت مدیریت او در این مرکز تربیت شدند. حجاریان در همان زمان پروژه‌ای به نام «توسعه سیاسی» را در دستور کار قرار داد که موضوع آن نوسازی سیاسی یا دموکراتیزاسیون بود. این پروژه به گونه‌ای انحرافی بود که هاشمی آن را نپذیرفت و رها کرد. حجاریان نظریه‌پرداز حزب مشارکت محسوب می‌شد. تئوری‌های «فشار از پایین و چانه‌زنی از بالا» و «فتح سنگر به سنگر» مناصب قدرت از جانب وی و پس از دوم خرداد ۱۳۷۶ مطرح شده است. وی در جنگ روانی تبحر خاصی دارد و بارها آن را تدریس کرده است. به گفته فعالان سیاسی دوم خردادی، حجاریان در انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۳۷۶، از سازماندهی پارادایم جدید چپ‌های سیاسی تا تدارک جنگ روانی نقش حیاتی داشت و بدین‌گونه خاتمی را ظرف مردم برگزیده شد. وی دکتر سروش را نمونه‌ای از شعر حافظ می‌دانست که می‌فرمود با کریمان کارها دشوار نیست و از حضور نداشتن او در ایران ابراز تأسف می‌کرد. حجاریان در «نشریه کیان» با نام مستعار جهانگیر صالح‌پور به صورت کاملاً رندانه علیه اصل ولایت فقیه می‌نوشت. از سال ۱۳۷۷ هم دست به انتشار روزنامه «صبح امروز» زد که در جریانات سیاسی آن روز برای اصلاح‌طلبان نقش راهبردی داشت. حجاریان پس از دوم خرداد به سمت مشاور سیاسی سیدمحمد خاتمی رئیس‌جمهور وقت انتخاب شد و آخرین مسئولیت اجرایی او عضویت در شورای شهر تهران بود. سعید شاهسونی عضو فعال گروهک منافقین، از دوستان نزدیک حجاریان در مورد وی می‌گوید: «تنها کسی که می‌شود با او حرف زد حجاریان است. او فقط می‌فهمد من چه می‌گویم!». حجاریان در وزارت اطلاعات فعالیت‌های مبهمی داشت. علی فلاحیان، وزیر اطلاعات در دوران هاشمی‌رفسنجانی در مورد تغییر رفتار حجاریان می‌گوید:

«سعید حجاریان تا وقتی در وزارت اطلاعات بود نیروی فعالی بود؛ اما بعد از آنکه حجاریان فعالیتش در دانشگاه شروع شد، نوشته‌هایی او منتشر می‌شد که با آن سعید، که در وزارت اطلاعات می‌شناختیم خیلی متفاوت بود». هنگامی که سعید حجاریان برخی را به ترویج خشونت متهم خود را فردی اهل تساهل و تسامح معرفی می‌کرد، اینچنین مورد نقد روح‌الله حسینیان قرار گرفت. «من و آقای محسنی‌اژه‌ای به خاطر عملکردهای خشونت‌آمیز آقای حجاریان و رییعی نتوانستیم آنجا بمانیم، چطور شده است که یک مرتبه در جامعه همه چیز عوض شده و ما مبدل به چهره‌های خشن شده‌ایم و آنها چهره‌های ملایم و ضد خشونت شده‌اند.»[1]

منبع:
۱ـ «هفته‌نامه یاللثارات الحسین»، مصاحبه با روح‌الله حسینیان، ۱۳۷۹/۸/۴.

آفاق

ماهیت‌شناسی و نحوه استمرار انقلاب اسلامی-۶۵

نظارت‌پذیری در نظام ولایت فقیه

عباسعلی عظیمی‌شوشتری
عضو هیئت علمی پژوهشگاه امام صادق(ع)

در شماره گذشته در بررسی ولایت مطلقه فقیه و مقایسه آن با مفهوم مطلق‌گرایی در علوم سیاسی، دولت مطلقه و نظام ولایی را در میزان «ضرورت پاسخگویی حاکمیت به مردم» مورد سنجش مقایسه‌ای قرار دادیم و تأکید کردیم، برخلاف حکومت مطلق‌گرا، حاکم در حکومت اسلامی موظف به پاسخگویی در برابر خدا و مردم است. مردم مکلف به تبعیت از امامی هستند که واجد شرایط باشد؛ ولی‌فقیه هرگاه یکی از شرایط خود را از دست بدهد، خود به خود منعزل است[1] و در نتیجه ادامه تبعیت از او بر مردم ممنوع و اط

نه همین برند زیباست نشان آدمیت!

نگاهی به نقش نشان‌های تجاری خارجی در تضعیف تولید ملی

حمیدرضا حیدری
خبرنگار

برند یا نشـان تجاری چیزی است که محصولات گوناگون با آن شناخته می‌شـوند. این را می‌توان امری معمول در اقتصاد جهانی دانسـت. هر تولیدی برای آنکه پیشـینه و شناسنامه خود را به مشتری نشان دهد، تلاش می‌کند این کار را با نام تجاری خود انجام دهد؛ اما همین برندها گاه قیمت پیدا می‌کنند و عامل فروش بیشتر یک شرکت تولیدی یا تجاری می‌شوند.

در اینجا نمی‌خواهیم قضاوت کنیم که این برندها خوب هستند یا بد، یا اصلاً از نظر اقتصادی چقدر برای موفقیت یک مجموعه تولیدی بدان نیاز است. چیزی که می‌خواهیم اشاره کنیم گرایش بیش از حد قشری از جامعه ایرانی به برندهای خارجی و نقش این گرایش‌ها در شکست تولیدات داخلی است.

شـاید در دهه‌های اخیر در مقطـع زمانی خاصی مدل‌های ویژه‌ای برای پوشاک و لوازم گوناگون مربوط به زیبایی ظاهری تعریف می‌شد. در آن زمان، مهم نبود فلان مدل لباس از سوی چه خیاط یا برندی تولید شود؛ اما در شـرایط جدید و در یکـی دو دهه اخیر، جوانان ایرانی به سـوی برندها گرایش پیدا کردند و حالا این برندبازی به بیشـترین حد خود در سـال‌های گذشته رسیده است؛ زیرا از زمانی که معاهده برجام منعقد و راه برای ورود خارجی‌ها به ایران هموارتر شد، برندها هم یک به یک وارد کشور شدند و در بهترین فروشگاه‌های شهر تهران و دیگر کلان‌شهرها جا گرفتند. محصولاتی که تاکنون به صورت قاچاق وارد کشور می‌شد، اکنون به طور رسمی وارد کشور شده و همین امر سبب اشاعه بیش از پیش استفاده از برندها شده است.

شـاید پرسیم مگر چه اشـکالی دارد از برندهای خارجی استفاده کنیم. باید گفت حضور برندها بازار رقابت را برای تولیدکنندگان ملی بسیار مشکل می‌کند، یا آنکه تولیدکننـده نمی‌تواند در این بازار باقی بماند و مجبور اسـت در کارگاهش را تخته کرده و کارگرانش را از کار بیکار کند که این سـبب می‌شود عرصه بیش از پیش برای تولیدکنندگان خارجی و برندها باز شـده و ارز از کشـور خارج شـود که به خوبی می‌دانیم چه تأثیراتی در اقتصاد کشور دارد. یا اینکه با استفاده از نام و نشـان برندهای خارجی محصول خود را با آن نام به بازار ارائه دهند که این هم سـبب خواهد شد هیچ‌گاه صاحب برندهای ملی نشویم و این چرخه باز هم به نفع تولیدگران خارجی تمام خواهد شد.

آیا نمی‌توان برند نپوشید؟ در فرهنگ ما لباس زینت فرعی اسـت. «نه همین لباس زیباسـت نشان آدمیت!» یکی از مثل‌هایی اسـت که از گذشـته درباره انتخاب لباس کاربرد داشته است؛ هر چند حالا بسیاری از افراد حتی به زیبایی لباس هم توجه چندانی ندارند و بیشتر به برند آن توجه می‌کنند. شـاید باید این‌گونه نوشت: «نه همین برند زیباسـت نشـان آدمیت!» هر چند اگر وارد بطن موضوع شویم، درمی‌یابیم همان‌قدر که ظاهر برندها زیبایی نمایند، باطن آنها زشت، کثیف و برای‌مان زیان‌آور است. اگر بدانیم با استفاده ما از برندها، جوان ایرانی از کار بیکار شده و در مقابل همسر و فرزندانش شرمنده خواهد شد، همچنین اقتصاد کشورمان دچار زیان خواهد شـد و ارزش پول‌مـان روز به روز کاهش خواهد یافـت و فرهنگ‌های غربی هـر روز بیش از گذشـته وارد جامعه ما خواهد شد، قطعاً به زشتی این برندها پی خواهیم برد.

اما بازار هدف این برندها چه کسانی هستند. در این باره باید به مقدمه‌ای کوتاه اشاره کرد. عده‌ای در جامعه هسـتند که ادعای روشنفکری دارند. همان کسانی که خود را آریایی اصیل می‌دانند و خریج کردن برای محرم و کربلا و امام حسـین(ع) را نکوهش می‌کنند و که به سـوی برندها می‌روند. به زعم اینها یک آریایی اصیل حاضر است پول خود را به جیب خارجی‌ها بریزد و به همه نشان بدهد لباسش فلان برند آمریکایی یا ایتالیایی یا فلان برند ترک اصل است.

اینها نه تنها خود به سوی این برندها می‌روند، بلکه دیگران را هم ترغیب می‌کنند تا برند بپوشند. واقعیت امر این است که شاید یک محصول برند از نظر کیفیتی خیلی با محصول مشابه ملی تفاوتی نداشته باشد و حتی در مواردی هم کیفیتش به مراتب پایین‌تر باشد. در واقع این شرکت‌های تولیدی توانسـته‌اند در تبلیغات‌شان موفق عمل کنند؛ یعنی این برندها مبلغ هنگفتی را در گذشته برای شناساندن برندشان هزینه کرده‌اند و حالا که شـناخته شده هسـتند و بی چون و چرا مشتری را به سمت خود جذب می‌کنند، تمام هزینه‌های برندینگ‌را از مشتری خود می‌گیرند.

همین افرادی که ادعای میهن‌پرستی‌شان گوش فلک را کر کرده، با پوشـیدن پوشاک برند خارجی تبشه به ریشه کشور و اقتصاد می‌زنند.

گاندی رهبر بزرگ هندوسـتان و کسی است که در راه مبارزه با اسـتعمار انگلیس از پارچه‌های باکیفیت انگلیسی استفاده نکرد و به پارچه بافت هند روی آورد که همین امر سبب شکل‌گیری موجی در هندوسـتان شد که حالا پس از گذشـت سال‌ها هند به کشوری پیشرفته و به یکی از اقتصادهای بزرگ منطقه تبدیل شده اسـت. ژاپنی‌ها هم روزی از کالاهای بی‌کیفیت تولید ملی‌شان حمایت کردند که سـبب شده است اکنون ژاپن حرف اول را در تولید و صادرات بسیاری از محصولات بزند.

ایـنـان تنها یک ویژگی داشـتند؛ اینکـه مردم این کشورها استفاده از تولید ملی‌شان را افتخاری برای خود می‌دانسته‌اند، نه حک شـدن فلان برند معروف روی لباس و کیف و عینکشان.

البته حالا هم دیر نشده است. رهبر فرزانه انقلاب هم بارهـا و بارها در این باره تذکـر داده‌اند. حتی در مواردی هـم به طور خاص به موضوع برندها اشـاره می‌کنند. معظم‌له می‌فرمایند: «مصرف‌کننده باانصاف، مصرف‌کننده باوجدان هم می‌تواند همین‌جور به تولید کشور کمک کند. دنبال اسم و رسم نروند، دنبال برند نرونـد. این حرفی کـه حالا مرتب تکـرار می‌کنند: برند، برند دنبال مارک نروند؛ دنبال مصلحت بروند. مصلحت کشـور، مصرف تولید داخلی است، کمک به کارگر ایرانی اسـت.» یا در جای دیگری می‌فرمایند: «شـما می‌خواهی کارگر داخلی را بیکار کنی، کارگر بیگانـه را بهره‌مند و برخـوردار کنی بـرای پز دادن! جنس‌های دارای نشـان خارجـی را [می‌آورند]، یک عده پولدار هم... دنبال نشان‌های خارجی‌اند؛ به قول خودشـان برندهای خارجی. بنده از این کلمه «برند» هم خیلی بدم می‌آید. فروش کالای خارجی و مصرف کالای خارجی باید در جامعه به‌عنوان یک ضد ارزش شناخته‌بشود.»

خانه

راه آرام‌بخش

محبوبه ابراهیمی
فعال اجتماعی

کلافگی و ناآرامی، بخشی از زندگی انسان‌ها شـده و نمی‌توان با مثبت‌نگری کاذب آن را انکار کرد؛ مهم مسیری است که برای درمان آن در پیش گرفته می‌شود. برخی با خیرج‌هـای کلان و تجملات و دل‌بستن به خریدن‌های متعدد پشت دیوار ناآرامی‌های روحی خود پنهان می‌شوند و برخی با خوردن قرص‌های آرام‌بخش.... اما ما برای رسـیدن به آرامش، نسـخه کامل‌تری داریم:

ـ روانشناسان با سال‌ها پژوهش درباره بیمـاران مضطـرب و افسـرده، تجویز داروهای مختلف و آزمـودن روش‌های نویـن روان‌درمانی، بـا قاطعیت «دین» را مؤثرترین درمـان ناآرامی‌ها می‌دانند. بسیاری از روانشناسان و فیلسوفان غربی به ایـن باور رسـیده‌اند کـه دین‌گریزی اصلی‌ترین عامل تنش‌های روانی اسـت و بر این اسـاس بسیاری بیماران روانی را با بازگشـت به دیدگاه‌هـای دینی درمان می‌کنند.

در جایی که حتی جوامع غربی به این باور مهم رسـیده‌اند، بـرای ما که پیروان بزرگ‌ترین فرسـتاده الهـی و کامل‌ترین دین هسـتیم، جایی برای افسردگی باقی نمی‌مانـد. بی‌شـک تقرب بـه معبود، توسـل به اهل‌بیـت(ع) رفتن بـه اماکن مقـدس و انس بـا قرآن و ادعیـه و ذکر، بهترین و مطمئن‌ترین مسـیرهای آرامش هستند.

ـ ذهن و جسـم، با یکدیگر در ارتباط هستند و سلامت هر یک بر دیگری مؤثر است؛ بنابراین یکی از راه‌های مهم برای آرامش ذهن و روان، فراهم‌کردن سلامت جسـم اسـت. همچنین ورزش و تغذیه سالم، دو منبع سلامت‌سازی جسم و ذهن هستند.

ـ نیـاز انسـان به گفت‌وگـو و انس و دوسـتی و محبت، از جملـه نیازهایی اسـت که در این زمانـه مظلوم و مهجور واقع شده و انسـان امروزی را در تنهایی رنج آوری اسیر کرده اسـت. برای گریز از ایـن تنهایی‌ها، روابط دوسـتانه‌تان را تقویت کنید و با کسـانی که دوست‌شان دارید، تلفنی صحبت کنید یا به دیدارشان بروید.

ـ خانواده کانون اصلی آرامش اسـت که متأسـفانه به دلیل فعالیت‌های فراوان اعضـا در طـول هفته، انسـجام خود را از دسـت می‌دهد، پس به شدت تلاش کنیـد روزهـای پایان هفتـه را در جمع خانـواده بگذرانیـد تـا روح و روان‌تان از ایـن چشـمه زلال آرامش سـیراب شود.

ـ احسـاس ناکارآمدی و بیهودگی از عواملی اسـت که به ویژه زنـان را دچار افسردگی و ناآرامی می‌کند. برای رهایی از حس بیهودگـی، برای خودتان اهدافی تعریف کرده و برای رسیدن به آنها تلاش کنید.

ـ از مقایسـه زندگـی، دارایی، چهره و حتی همسـر و فرزندان‌تان با اطرافیان به شـدت دوری کنید که این مقایسـه‌ها جز سـلب آرامش از شما، هیچ نتیجه‌ای ندارند.

ـ از دوندگی‌هـای زندگی کم کنید و فرصتی را برای مسافرت، تفریح، گردش و حتی بـازی با فرزندان قرار دهید. موقع بـازی با فرزندان، بلنـد بخندید! صدای خنده شـما، موسـیقی آرام‌بخشی برای فرزندان‌تان است.

مسجد

به رنگ آرامش

نفیسه محمدی
داستان‌نویس

پرده سـبز رنگ مسـجد را محکم گرفت و بوسید. هق هق گریه‌اش بلند شد.

ـ مـن از اینجا تکون نمی‌خـورم تا حاجتمو ندی. هیچ‌کجا نمی رم. من جز اینجا هیچ جایی ندارم... جفطـور تو خونه به این بزرگی داری و من دریه در باشم؟

کم کم مسجد خالی می‌شـد؛ اما زن متوجه هیچ‌چیز نمی‌شد. گریه‌اش بند نمی‌آمد.

دلش می‌خواسـت همان‌جا بماند. مسـجد گرم بـود. بارانی بر سـر و رویـش نمی‌بارید و دلهره بچه‌هایش را نداشـت. از وقتی شوهرش بر اثر بیماری زمین‌گیر شـده بود، تمام خوشی از زندگی‌اش رفته بود.

صدای خادم مسجد بلند شد.

ـ کسی تو قسـمت زنونه نیست، می‌خوام در مسجدو ببندم.

با این صدا زن به خودش آمد. باران می‌بارید و بچه‌ها در میان اثاثیه بسته‌بندی شده در حیاط خانه مانده بودند. از جا بلند شد. در مسجد را بوسید و با خدا زمزمه کرد: «از خونه خودت بیرونم نکن، من جز تو کسی رو دارم آخه؟»

و اشـک‌هایش را پاک کرد. در چادر مشکی رنگ و رو رفته‌ای که برسـر داشـت، خودش را پیچید. چند مشاور املاکی که هربار به او جواب رد داده بودند، از نظر گذراند.

نزدیک خانه که شد، چند نفری را در تاریکی خانه دید. درست تشخیص نمی‌داد. دلش ناگهان فرو ریخت. نکند اثاثیه را به خیابان ریخته باشند؟ نه این کار از آقای عباسـی بعید بود او هم مجبور شده بود که عذرش را بخواهد؛ تازه بعد از سه ماه که وقت داده بـود؛ پس حتماً برای بچه‌ها اتفاقی افتاده بود. یا شاید شوهرش...

قدم‌هایش را تند کرد. تا به خانه برسـد قلبش از جا کنده شد.

امام جماعت مسـجد را شـناخت. مشغول خوش و بش با آقای عباسی بود و دو سه جوان هم کنارشان ایستاده بودند.

با دلخوری سـلام کرد و خواست وارد خانه بشود. خجالت از سر و رویش می‌بارید. از طرفی دلخور بود که با تقاضـای وامش مخالفت کرده بودند.

ـ خانم ایمانی...

صدای امام جماعت مسجد آقای صادقی بود.

خیلی آرام طوری که هیچ‌کس نشنود، برای زن زمزمه کرد.

ـ راسـتش ما دیدیم حالا که صندوق مسجد نتونسـت وام بده به شـما، وضعیت شـمام که اینطوریه، به کاری کرده باشیم براتون. به هر حال آقای ایمانی خیلی تو ساخت و ساز مسجد به ما کمک کـردن حق به گردنمـون دارن... یه واحد شـصت متری داره مسـجد که برای همین کارا گذاشتیم. خیلی رویه‌راه نیسـت، ولی بچه‌های بسیج تو این سه چهار روزه درسـتش می‌کنند. شما برید اونجا تا ببینیم خدا چی می‌خواد. الآنم این دو سه تا پسر خوب اومدند تا دیروقت نشده اثاثاتونو جابه‌جـا کنـن. از بعدازظهر چند بار فرسـتادم دنبالتون‌نبودید...

زن چیزی نگفت. اشـک‌هایش همه چیز را بازگو کردند.

راه نرفته

رفتار شما تعیین‌کننده است!

لیلا وطن‌خواه
مشاور خانواده

پرسـش: مادرشـوهرم بـه بهانه‌ها گوناگـون در زندگی مـا دخالت می‌کند و به دلیل اینکه دریک سـاختمان دو واحدی زندگی می‌کنیم، مباحث میان من و همسرم را نیز می‌شنود و سـبب اختلاف بیشتر ما می‌شـود. بنیان زندگی ما بسـیار سست شده اسـت. لطفاً برای مدیریت روابط‌مان راهنمایی بفرمایید.

پاسـخ: زندگـی در شـرایطی کنونی و با وضعیت شـما مهارت‌هـای خاصی از جمله ارتباط مؤثر میان زوجین، آیین همسـرداری و... را می‌طلبد که در این زمینه نکاتی هر چند کوتاه، ولی سازنده تقدیم می‌کنیم:

در گذشـته زوجین و مردم زیـاد به قانون «دوری دوسـتی میـاره» بهـا نمی‌دادند و به جای تغییر شرایط پیش آمده و غیرقابل تغییر، تعامل و سازگاری کردن و ارتباط با خویشان و مردمداری را با رفتار خویش به فرزندان آموزش می‌دادند.

بعضی رفتارهـا را پذیرید و از توقعات‌تان کم کنید. اگر می‌بینید مادرشوهر شما زیادی در کارهای شما سرک می‌کشد، بدانید از بدجنسی نیست، ممکن اسـت کمی به کنجکاوی‌های زنانـه یـا دل‌نگرانی‌هـای مادرانـه مربـوط باشد.

بیشـتر مادران اوایل ازدواج فرزندان خود این‌گونه هسـتند. نگران این موضوع نباشید؛ زیرا این رفتار مقطعی اسـت و بـا گذر زمان با ازدواج و مسـتقل شـدن فرزنـد خود کنار خواهند آمد. سؤالات مادر همسرتان فضولی یا دخالت چندین مفهوم دارد. گاهی مادرشوهر منظور خاصی ندارد و تنها پرسش‌های معمول روزانه را که حتی از دخترش هم می‌پرسـد از عروس سـؤال می‌کند. متأسـفانه عروس‌ها و مادرشـوهرها همه رفتارهای طرف مقابل را زیر ذره‌بین قرار می‌دهند؛ ولی اگر طرف خود را در جایگاه مادری و دختـری قرار دهند، به امنیت خاطر بیشتری خواهند رسید؛ انسان‌ها موجوداتی تغییرپذیرنـد؛ یعنی همان‌طور که رفتار دیگـران بر ما تأثیر می‌گـذارد، رفتار ما نیز بر روی آنان تأثیرگذار اسـت. قطعاً شـما هم با رفتار پسـندیده خـود می‌توانید خانواده شـوهرتان را تحت تأثیر قرار دهید؛ پس سعی کنید آنها را آن‌گونه که هستند دوست بدارید و در حوش‌ان دعا کنید و بدانید متحول شدن آنها با صبر و حوصله و تدبیر و هوشـیاری، شدنی است.

هرگز از همسرتان انتظار تغییر ناگهانی در مورد حمایت از خود را نداشته باشید؛ چرا که این شکل رفتارنه تنها ممکن است حمایت او را جلب نکند، بلکه ممکن است به لجبازی منجر شـود. هر چه بیشتر خویی‌های طرف مقابل را ببینید، روابط بهتری با وی برقرار خواهید کرد. در نهایت اینکه همسـر خـود را در قبال رفتار خانواده‌اش مقصـر ندانید و بدانید تغییر رفتار انسان‌ها به سادگی امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین با گله و شکایت شما به همسرتان خانواده وی تغییر نخواهند کرد.

نقدی بر رویکرد بازرگانی رسانه ملی

تبلیغات یا تغییر سبک زندگی!

نسیم اسدپور
روزنامه‌نگار

در ایام شـهادت سـالار شـهیدان در میان پیام‌های بازرگانـی صداوسـیما تصاویری پخش می‌شـود که با مداحی آغاز شده و پیننده انتظار دارد با برنامه‌ای مذهبی و ویژه آن ایام روبه‌رو شود؛ اما در پایان متوجه می‌شود که شرکت فلان برند بیسـکوییت یا فلان نوشیدنی و... این ایام را به مخاطب تسلیت می‌گوید. قطعاً این استفاده‌های ابزاری نه در شـأن این ایام است و در شأن صدا و سیمای جمهوری اسـلامی ایران! اما این مسـئله همه ماجرای پرغلط پخش آگهی‌های بازرگانی در رسانه ملی نیست.

یک گام به جلو

هفته پیش خبری مبنی بـر حذف تبلیغات بازرگانی از شـبکه کودک از زبان «محمدرضا سرشار» مدیر این شبکه منتشر شد که خوشحالی خانواده‌های ایرانی را به دنبال داشت؛ خانواده‌هایی که مدتی قبل با هشتگ #پویا_بدون_تبلیغات خواسـتار حذف پیام‌های بازرگانی این شبکه شده بودند، محمدرضا سرشار که خود نیز چندین بار از پخش آگهی بازرگانی در این شبکه گلایه کرده بود؛ در صفحه رسمی اینسـتاگرام خود نوشت: «از یکم آبان ۱۳۹۸، شبکه کودک یک گام بلند دیگر را برای بهتر شدن و نزدیک‌تر شدن به الگوی رسانه مربی برمی‌دارد؛ شبکه کودک بدون تبلیغات بازرگانی.»

این خبر سـبب رضایت خانواده‌های ایرانی شـد و رسـانه‌ها نیز آن را سـرتیتر اخبار فرهنگی خود کردند؛ اما متأسفانه این خوشـحالی دیری نپایید و خبر از سوی میرباقری، معاون صداوسیما طور دیگری منتشر شد. او بیان کرد که سازمان صداوسیما علاقه‌مند است از همین امروز تبلیغات را در شبکه کودک حذف کند؛ اما شرایط سخت مالی و اقتصادی اجازه این کار را نمی‌دهد. به گفته وی، با توجه به سیاسـت‌گذاری صورت گرفته، روند کم کردن تبلیغات در این شبکه همچنان ادامه دارد تا در بازه زمانی مشـخص بتوان این تبلیغات را به تدریج از شبکه کودک حذف کرد.

می‌توان به این ناهماهنگی‌های عجیب خبری در رسانه ملی که در یک سـال اخیر چند بار تکرار شده و موجب نارضایتی مردم را فراهم کرده است بی‌توجه بود؛ به طوری که به نظر می‌رسد پای بازی‌های رسانه‌ای خود را به داخل خانه‌های مردم هم می‌کشند که مدیر یک شبکه یک چیز می‌گوید و بعد مدیر بالامسـت چیز دیگر و در نهایت نیز مشخص نمی‌شود حرف کدام یک صحت دارد.

استفاده ابزاری از کودکان

امـا مگر در ایـن تبلیغات و پیام‌هـای بازرگانی چه می‌گذرد که نه تنها داد مادران، بلکه مخاطبان شبکه‌های دیگر را نیز درآورده اسـت، متأسـفانه چند سالی است که این پیام‌ها در شـبکه‌های مختلف رسـانه ملی سبب نارضایتی مخاطبان شده است؛ از زمان‌های طولانی میان برنامه که به این پیام‌ها اختصاص گرفته تا پنج دقیقه‌های حوصله‌سربر وسط فیلم‌ها و سریال‌ها. تبلیغاتی که گاهی در تغییر سبک زندگی‌های‌مان نیز تأثیرگذار است؛ از نشان دادن غذاهای رنگارنگ چیده شـده در میز کنار ساحل گرفته تا اصرار بـر نشـان دادن چهره‌هایی به اصطلاح اروپایی که موهایی به رنگ بور و چشمانی روشن دارند. استفاده ابزاری از بچه‌ها، به ویژه در تبلیغاتی که به نوعی دغدغه‌های مالی را مطرح می‌کند، مانند تبلیغات بانک‌ها و سـپرده‌گذاری‌ها و مـواردی از این قبیل به هیچ وجه با فرهنگ اسلامی ما سـازگاری ندارد. تکرار مکررات نیز از جمله چیزهایی است که در سال‌های اخیر، به ویژه در چند ماه پیش موجب نارضایتی خانواده‌ها شده است.

قانون چه می‌گوید؟

اما آیا برای این تبلیغ‌ها ضابطه‌ای وجود ندارد و اگر ضابطه‌ای هست آیا در صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران رعایت می‌شود و آیا بر این تبلیغات نظارتی وجود دارد تا فرهنگ ایرانی ـ اسـلامی مـا را به تدریج از بین نبرد؟ مصرف‌گرایی، پیروی از مد و تجمل‌گرایی مواردی هستند که در فرهنگ ما مذمت شده‌اند؛ البته نمی‌توان در دنیای امروز، که دنیای رقابت در تجارت است توقع داشـت کالاها با یکدیگر رقابت نکنند؛ امـا آیا نباید ضوابطی وجود داشته باشد که نوع تبلیغات از سلامت فرهنگی بیشتری برخوردار باشد؟ بله این ضوابط وجود دارد. سـاخت تیزرهای تبلیغاتی در رسانه ملی باید از ضوابط و اصولی تبعیت کند که مصوبه شورای اداره کل بازرگانی آگهی‌های صداوسیماست و ۸۱ اصل دارد که دقیق و با جزئیات به بایدها و نبایدها محتواهای پیام‌های بازرگانی اشاره کرده است. اما آیا رعایت می‌شود؟ برای پاسخ به این پرسـش به چند نمونه از این ضوابط اشاره می‌کنیم و قضاوت را به خواننده می‌سپاریم:

اصـل ۲۳ـ تبلیغـات تلویزیونـی نبایـد مـروج تجمل‌گرایی باشد.

اصل ۲۴ـ تبلیغات تلویزیونی نباید به گونه‌ای طراحی و سـاخته شـود که در آن مردم به مصرف بیش از نیاز و اسراف در استفاده از امکانات تشویق شوند.

اصـل ۷۸ـ از کـودکان نبایـد بـرای معرفی کالا و خدماتی اسـتفاده شـود که از آنها انتظـار نمی‌رود مصرف‌کننده آنها باشـند یا آن را بخرند و نیز در آگهی کودکان نباید در مورد هر گونه کالا یا خدمت به صراحت اظهارنظر کنند.

اصل ۶۷ـ آگهـی بازرگانی نباید به کودکان القا کند که چنانچه کالایی موضوع آگهی را نداشـته باشد یا آن را خریداری نکنند، از دیگر کودکان پایین‌تر هسـتند یا احتمالاً مورد تمسخر و استهزا واقع می‌شود.

اصل ۶۵ـ در تبلیغات تلویزیونی نباید از کودکان با صراحت درخواست شود محصولی را خریداری کنند یا از والدین خود و دیگران چنین درخواستی کنند و نباید خرید موضوع آگهی برای کودکان با ترغیب دیگران به این امر به عنوان انجام یک وظیفه مطرح شود.

برداشت

«جام جهانی در جوادیه» در فرانکفورت

محدثه محمدپور
خبرنگار

نمایشـگاه کتاب فرانکفورت یکی از جدی‌ترین نمایشـگاه‌های بین‌المللی کتاب در جهان است که از نظر تعداد ناشـران و بازدیدکننـدگان بزرگ‌ترین نمایشگاه کتاب جهان محسوب می‌شود. در حاشیه نمایشـگاه کتاب فرانکفورت جشنواره هنری «The arts plus» با حمایت این نمایشگاه برگزار خواهد شـد که ایده‌اش برابـاس تلفیق میان هنر و ادبیات شـکل گرفته و با رویکرد هنر مدرن نسبت به کتاب با عنـوان «متن و هنر» پیگیری می‌شـود. در بخش فیلم این رویـداد هنری کتاب‌ها بـه کارگردان‌ها و سرمایه‌گذاران سینمایی اروپا معرفی و عرضه می‌شود تـا از روی آن اقتباس کنند و حالا آژانس ادبی «دایره مینا» با رمان «جام‌جهانـی در جوادیه» در رویدادی جانبی بـا رویکرد سـینمایی در نمایشـگاه کتاب فرانفکورت شرکت کرده است.

احمد ذوعلم، مدیـر آژانس ادبی «دایره مینا» در این باره از فراخوانی گفته اسـت که جشـنواره آن را منتشر کرد و در آن اشاره شده بود، هر کتابی که قابلیت تبدیل شدن به فیلم دارد، به واسطه آژانس‌های ادبی در این رویداد شرکت کند. به این ترتیب آژانس ادبی «دایره مینا» رمان «جام جهانی در جوادیه» اثر «داوود امیریان» را برای معرفی در این بخش انتخاب کرد.

اما «جام جهانی در جوادیه» چه ویژگی‌هایی دارد که آژانس ادبی «دایره مینا»، آن را از میان ۳۰۰ کتابی که برای شـرکت در جشنواره هنری The arts plus ارسال شده، انتخاب کرده است.

برای یافتن پاسخ این پرسش کافی است مروری بر محور این داستان داشته باشیم. این کتاب داستان چند نوجوان پایین شهری است که به دنبال یک جای مناسب برای بازی فوتبال در تابستان می‌گردند و از قضا با پسر سفیر کانادا در ایران آشنا می‌شوند و مسابقه‌ای را در زمین خاکی محله‌شان ترتیب می‌دهند که این موضوع همین جا تمام نمی‌شود و تیم‌های دیگری هم از کشورهای دیگر از راه می‌رسند؛ مانند اسپانیا، ایتالیا و ژاپن. از طرفی چند تا از بچه‌های کارگر افغانی هم به این جمع اضافه می‌شوند و جام جهانی کوچکی در جوادیه پا می‌گیرد. شخصیت سیاوش، در رمان «جام جهانی در جوادیه»، سـمبل بچه‌های جوادیه است؛ بچه‌هایی که هر چند برخی در وضعیت مالی خوبی به سر نمی‌برند، اما در نهایت با تلاش به موفقیت‌های بزرگی دست یافته‌اند.

تابستان سـال ۱۳۹۷ بود که این کتاب در پوشی به نام «قهرمان شو!»، به نوجوانان معرفی شد و اتفاقاً استقبال خوبی هم از آن مـورد گرفت. جذابیت داسـتانی این کتاب به همراه زبان طنـزی که دارد و پرداختن به قشـری از جامعه که درگیر مشـکلات فراوان اجتماعی از جمله فقر هستند، از خصوصیاتی اسـت که توجه خوانندگان را به خود جلب می‌کند. این جذابیت در حدی بوده که شمارگان این کتاب را در زمانی اندک به ۲۰ هزار نسخه رساند.

«داوود امیریان» نویسنده کتاب هم تاکنون بیش از ۲۶ عنوان کتاب منتشر و جوایز متعددی کسب کرده است.

مستند

زنانی با گوشواره‌های باروتی

زهرا رمضانی
خبرنگار

رضا فرهمند پس از شش سال تمرکز بر روی یک پروژه مستند از اثری رونمایی کرد که حـالا نه تنها در داخل بلکه جشـنواره و رسانه‌های جهان به دنبال اکران و نمایش آن هستند. این اثر با نام «زنانی با گوشواره‌های باروتی» زن روزنامه‌نگاری بـه نام نور را به تصویر کشیده که در جریان جنگ، با زنان و کودکان آواره داعشی آشنا شده و همراه آنها وارد کمپ خانواده‌های داعشـی خارجی و داخلی (عراقی) می‌شود.

شـاید بتوان این اثر را جـزو معدود آثار مستندی دانسـت که به زندگی خانواده‌های داعشـی می‌پردازد و همین مهم سبب شده تا بتواند جایـزه بهترین فیلم بین‌الملل را در جشنواره سینما حقیقت سـال ۱۳۹۶ از آن خود کند؛ اثری که سال گذشته در جشنواره فیلم فجر به نمایـش در آمد و با اقبال همراه شد؛ اما اصلی‌ترین دلیل مطرح شدن «زنانی با گوشـواره‌های باروتـی» جوایز متعددی است که این اثر در جشنواره سینما حقیقت کسب کرده اسـت؛ زیرا مستند فرهمند در بخش‌هـای کارگردانی در بخش آوینی و بهترین کارگردانی در بخش آوینی و بهترین صـدا نیز رتبه خوبـی را به دسـت آورده و حتی در جشـنواره‌های خارجی نیز خوش درخشیده اسـت؛ به طوری که دیپلم افتخار جایزه ویژه هیئت داوران جشـنواره ملینیوم بلژیک را کسب کرد و کاندید جایزه بهترین فیلم از نگاه تماشاگران در جشنواره لایپزیک آلمان نیز شد.

البته این تمام دسـتاوردهای فرهمند از سـاخت «زنانی با گوشـواره های باروتی» نیسـت و ایـن اثر توانسـته آغازگر مسـیر جدیدی در سـینمای مسـتند ایران باشد؛ زیرا امسـال شرکت «جورنی من پیکچرز» حق اکران و نمایش جهانی این فیلم مستند را در بازار جشنواره کن خریداری کرد تا پای مستندهای ایرانی در بازارهای معتبر جهانی و شـبکه‌های تلویزیونی خارج از کشور باز شود؛ مسـئله‌ای که خود فرهمند درباره‌اش به یکی از رسـانه‌ها این‌طور گفتـه بود: «به نظرم این اتفـاق کم‌کم رخ خواهد داد؛ مثلاً خود من بعد از این بیشتر به این فکر می‌کنم که مستندی که می‌سازم بیشتر با مردم جهان رابطه برقرار کند. این مسـئله به نگاه کلان فرهنگی ما بازمی‌گردد که باید از همان اول در تعریف طرح‌های مستند به این فکر کنیم که حرفی بزنیـم که پتانسـیل پخش برای مخاطب خارجی را داشته باشد و همه مردم با آن ارتباط برقرار کنند.»

شـاید بتوان وجه تمایز این اثر مسـتند را با سـایر آثـاری که تا به امروز از سـوی کارگردانان ایرانی در حوزه داعش و جنگ ساخته شود حضور بین‌المللی آن دانست؛ اثری که خـود فرهمند دربـاره‌اش معتقد است: «مستندسازی در شرایط بحران و آن هم در کشوری با زبان غریبه و مکانی غریبه، آن‌چنان انرژی‌بر و دشوار است که فیلمساز تنها امیدوار اسـت بتواند پروسه فیلمش را به اتمام برساند.» با این حال این کارگردان توانست جوایز متعددی را در جشنواره‌های خارجـی از آن خود کنـد؛ جوایزی که در صورت تکرار ساخت چنین آثار با کیفیتی می‌تواند بـار دیگر تکرار شـود و نام ایران را در عرصه مستندسـازی بر سـر زبان‌ها بیندازد. نکته دیگـر در مورد فیلم «زنانی با گوشواره‌های باروتی» موضوع فیلم است. در چند سـال اخیر جوانان بسیاری از این مرز و بوم و حتی برادران افغان و پاکسـتانی به جنـگ با داعش رفتنـد؛ بنابراین وظیفه هنرمندان نیز این اسـت کـه در این رابطه رسالت هنری خود را ادا کنند.

عکاسی

قطره دریاست

ثبت پرتره زائران حسینی

پویـش ثبـت عکـس پرتره میلیون‌ها زائر اربعین حسینی(ع) با عنـوان «قطره دریاسـت» در خانه عکاسـان ایران کلید خورد. پویش ثبت چهره زائران اربعین، تلاشی برای ثبت چهره میلیون‌ها زائر بی‌ادعا است. شرکت در این پویش برای کلیه زائران آزاد بوده و همه عکس‌هـا، از پیر و جوان و کـودک، زن و مرد کـه صرفاً در محدوده مرز ایران و عراق و کشـور عراق گرفته شـده باشند، پذیرفته می‌شوند. برای کسب اطلاعات بیشتر با دبیرخانه «خانه عکاسـان ایران» تماس حاصل شود. گفتنی است، مهلت ارسال آثار چهارشنبه ۱۵ آبان ماه خواهد بود.

نماهنگ

الحسین یجمعنا

محصول جدید خانه طراحان انقلاب

خانه طراحان انقلاب اسلامی تازه‌تریـن تولید خود را با الهام از سخنان اخیر رهبر معظم انقلاب دربـاره جهانـی شـدن اربعین حسینی منتشـر کرد. این ویدئو که بخشـی از محتـوای کمپین «الحسـین یجمعنا» به شـمار می‌آید درباره جهانی و جهانی‌تر شـدن اربعین حسینی طراحی و تولید شده اسـت. این ویدئو در «پایگاه خبرگزاری تسنیم» صفحه موسـیقی در دسترس است. خانه طراحان انقلاب اسـلامی در سال ۱۳۹۱ با تلاش جمعی از متخصصـان حوزه هنرهای تجسـمی و با هدف آموزش و تولید محصولات هنری خلاقانه، سودمند و حرفه‌ای شروع به‌کار کرد.

ترجمه

قصه‌های مجید

نسخه صربستانی داستان پسر اصفهانی

گزیـده‌ای از «قصـه‌هـای مجید» بـا ترجمه «الکسـاندر دراگویچ» از سوی بزرگ‌ترین ناشر دولتی صربستان و در ۳۷۸ صفحه با شـمارگان هزار منتشـر شده و در شـصت‌وچهارمین نمایشگاه بین‌المللـی کتاب بلگـراد (۲۸ مهر تا ۵ آبـان ۱۳۹۸) در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است. این کتاب شـامل ۲۲ قصـه از کتاب قصه‌های مجید اسـت که مراحل ترجمه و انتشار کتاب قصه‌های مجید بیش از یک سـال طول کشیده اسـت، کتابی که «ه

نکته گرام

عبدالله گنجی: شنیدید برخی می‌گویند باید اول به قدرت اقتصادی تبدیل شویم، بعد جلوی آمریکا بایستیم؟ ژاپن الگوی قدرت برتر است. بهش گفتیم نفت ما را بخرید گفت، آمریکا اجازه نمی‌دهد، گفتیم پول ما را آزاد کن، گفت آمریکا اجازه نمی‌دهد، حالا آمریکا بهش گفته ناو بفرست برای امنیت خلیج‌فارس گفته چشم و فرستاده.

سورنا ستاری: «اوج ۱۱۰» و بسیاری از پروژه‌های دیگر در اوج محدودیت‌ها و فرسودگی، باور به توانستن را واقعیت بخشید. فرمانده کل قوا نامه‌ای به پدر مرقوم فرمودند که با قدردانی از او و همراهان، تأکید کردند کار با قوت ادامه یابد. ۳۰ سال گذشته و این حرکت با جلوه درخشان استعداد ایرانی در شرکت‌های دانش‌بنیان ادامه دارد.

فرشاد مهدی‌پور: بیروت همچنان ملتهب است؛ بغداد هم در چنین حالتی است و دوباره فراخوان تظاهرات داده شده است. دوپایتخت هم‌سو با ایران، زیرفشار محتوای مخرب سعودی و پول‌های کثیفند؛ توطئه شورش‌آفرینی در ایران شکست خورده و حالا دشمن به سراغ شرکایش رفته. دول لبنان و عراق باید بجنبند و مردم‌شان را دریابند.

یاسر جرایلیا: «هانا آرنت» تعریف زیبایی از ایدئولوژی به معنی منفی این مفهوم دارد. او می‌گوید «ایدئولوژی واقعیات پیچیده را ساده می‌کند.» لیبرال‌های ایرانی، هم در فرایند فهم مسائل و هم در فرایند تفهیم آنها، به شدت گرفتار این بیماری ایدئولوژیک بوده‌اند و همواره تلاش کرده‌اند مردم در پیچیدگی‌های واقعیات دقت نکنند. ذهن آنها روی این منطق ساده قفل شده بود که آمریکا یک قدرت است، پس هر توافقی با آمریکا هم خوب است.

نرم‌افزار

چی بپزم؟

آشپزی یا درآمیختن مواد خوراکی گوناگون با یکدیگر و تولید یک غذای خوشمزه و خوش طعم کار آسانی نیست؛ از این رو در همه فرهنگ‌های دنیا فرایند آشپزی را یک هنر می‌دانند. شما هم اگر دوست دارید با این هنر آشنا شوید، بد نیست بدانید که این روزها بادگیری هنر آشپزی آسان‌تر از هر زمان دیگری شده و شما می‌توانید با نصب اپلیکیشن آشپزی با سرآشپز پاپیون، بیش از چهار هزار دستور پخت غذاهای ایرانی و خارجی را به راحتی در تلفن همراه خود در دسترس داشته باشید و این هنر را به راحتی فرابگیرید.

سقوط امپراتوری شایعات!

نوید کمالی
کارشناس رسانه

پس از انتشار خبر بازداشت «روح‌الله زم» مدیر کانال تلگرامی «آمدنیوز» هشتگ‌هایی از جنس #پایان_زم، #پایان_آمدنیوز و #سپاه_متشکریم در فضای مجازی کشورمان به یک ترند خبری پر واکنش بدل شد؛ اما به نظر می‌رسد در هفته‌ها و ماه‌های پیش رو با انتشار بخش‌های دیگری از اعترافات زم شاهد تکرار متناوب این ترند خبری در شبکه‌های اجتماعی کشورمان خواهیم بود که این مسئله ناشی از ابعاد پیچیده و گسترده این پرونده است.

دستگیری زم اگر چه به معنای پایان عمر آمدنیوز است؛ اما ریشه‌یابی دلایل ظهور و بروز رسانه‌هایی از جنس این کانال تلگرامی که محور فعالیت‌شان بر شایعه‌پراکنی استوار شده، اهمیت دارد؛ زیرا بی‌توجهی به ریشه‌های ظهور و بروز این دست رسانه‌ها زمینه را برای احیای مجدد رسانه‌های شایعه‌ساز فراهم خواهد کرد.

برای بررسی این مسئله باید به این واقعیت توجه داشته باشیم که شایعه هر چند از جمله ابتدایی‌ترین تکنیک‌های عملیات روانی است؛ اما همچنان یکی از مهم‌ترین و قدرتمندترین ابزارهای جنگ روانی محسوب می‌شود و به همین دلیل هم با توصیه سرویس‌های اطلاعاتی خارجی مبنای فعالیت آمدنیوز و بسیاری از رسانه‌های ضد انقلاب بر شایعه‌سازی و شایعه‌پراکنی استوار شده است.

دانشمندان علم ارتباطات شایعه را نوعی هیاهوی بی‌اساس، اما هدفمند می‌دانند که به معنای انتقال پیام و خبری به نقل از منبعی ناشناس یا غیر معتبر است که محتوای آن بیشتر مجموعه‌ای از غیبت و بهتان را به شخص یا نهادی حقیقی یا حقوقی شامل می‌شود. با این حال تنها شایعاتی می‌توانند در صحنه جنگ روانی موفق و تأثیرگذار ظاهر شوند که به صورت هوشمندانه و مبتنی بر دغدغه‌ها، نگرانی‌ها و اضطراب‌های بخشی از افکار عمومی یا قاطبه آنها طراحی و منتشر شوند.

به عبارت ساده، شایعه به منزله یک ابزار جنگ روانی اصلاً در پی قانع کردن افراد نیست؛ بلکه تنها پیامی را به زبان می‌آورد که مخاطبان به دلیل ابهام‌های ذهنی حل نشده‌شان حاضر به پذیرش آن هستند که یک نمونه آن ابهام موجود در افکار عمومی نسبت به ثروت و دارایی برخی مقامات و مسئولان است. البته این مسئله در طول سالیان گذشته همواره به مثابه یکی از محورهای ثابت جنگ روانی رسانه‌های معاند به‌کار گرفته شده است.

در واقع، در مثال فوق به دلیل نبود یک سازوکار روزآمد، شفاف و مشخص برای شناسایی دارایی‌های مسئولان و مقامات کشور پیش و پس از قبول مسئولیت و اعلام موارد لازم به افکار عمومی، جامعه مستعد شنیدن هر گونه خبری مرتبط با ثروت مسئولان است و طبیعتاً در نبود یا انفعال رسانه‌های رسمی این رسانه‌های غیر رسمی و اغلب معاند هستند که با بهره‌گیری از خلأ اطلاع‌رسانی رسمی اقدام به شایعه‌سازی و اتهام‌افکنی علیه آحاد مقامات و مسئولان کشورمان می‌کنند.

خوشبختانه، در دوره جدید قوه قضائیه و به لطف رویکردهای هوشمندانه رئیس جدید دستگاه قضا این بستر سوءاستفاده نسبت به گذشته مرتفع شده و سامانه ثبت دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران رسماً راه‌اندازی شد که البته ارزیابی عملکرد آن به زمان بیشتری نیاز دارد؛ با این حال دستگاه‌های رسانه‌ای کشور نیز به نوبه خود باید با بازخوانی ماجرای ظهور و بروز رسانه‌هایی از جنس آمدنیوز نقش و جایگاه خود را در جبهه جنگ نرم ارزیابی کرده و با هم‌افزایی سازنده خود با دیگر رسانه‌های متعهد به منافع ملی کشورمان مانع از ایجاد مجال ظهور مجدد رسانه‌های شایعه‌پرداز شوند.

پژواک

جا پیدا کردن در غربت

محمدصالح نادری
کارشناس
فن‌آوری اطلاعات

اگر به راهپیمایی اربعین رفته باشید، یکی از مشکلات سفر ارتباط با خانواده‌ها در ایران است. در این سفر استفاده از سیم‌کارت‌های عراقی و سیم‌کارت‌های ایرانی دوراهکار برای برقراری ارتباط با ایران است. سیم‌کارت‌های عراقی به دلیل مشکلاتی که امسال در موضوع اعتراضات در این کشور رخ داد و اینترنت قطع بود علی‌رغم هزینه مکالمه پایین قابل استفاده نبود اما سیم‌کارت‌های ایرانی با وجود داشتن اینترنت هزینه‌های بسیار بالایی داشتند؛ البته این سیم‌کارت‌ها برای آنتن‌دهی باید در شبکه‌های تلفن همراه عراقی رومینگ شوند. رومینگ شدن یعنی سرویس گرفتن در جایی که سرویس برای آن سیم‌کارت به طور معمول تعریف نشده است. در واقع علاوه بر اینکه خود شما باید در کشور غریب جا پیدا کنید؛ سیم‌کارت‌های شما هم در غربت برای خدمات‌دهی باید در اپراتورهای آن کشور جا پیدا کنند. رومینگ علاوه بر مکالمات در داده هم استفاده می‌شود که در تلفن‌های همراه به عنوان دیتا رومینگ نمایش داده می‌شود.

در شرایطی که رومینگ یک خدمات مفید است، اما هزینه‌های مضاعفی به شما تحمیل می‌کند. علت بالا بودن هزینه‌ها در رومینگ این است که واسطه‌ها در رومینگ زیاد هستند، یعنی شما باید هزینه شبکه میزبان، مالیات کشور میزبان، هزینه شبکه خودی و مالیات کشور خودی و... را بدهید؛ هرچند در این بین سودجویی‌هایی هم می‌شود. به همین دلیل در زمان فعال‌سازی این ویژگی پیغام هشداری را مشاهده می‌کنید. در حالت کلی اپراتورهای همراه زمانی که شما از طریق دکل واسط اپراتور دیگری به شبکه آنها متصل شوید، هزینه اضافی برای شما در نظر می‌گیرند. البته میزان هزینه‌ای که باید پرداخت کنید، برای هر اپراتور متفاوت بوده و به قرارداد فی‌مابین اپراتورها و امکاناتی که ارائه می‌دهند، بستگی دارد. برای آنکه مطلع شوید گوشی هوشمند شما به دکل اپراتور دیگری متصل نشده و رومینگ انجام نشده است، باید به بخش تنظیمات و اطلاعات شبکه مراجعه کنید. اگر رومینگ انجام شده باشد، نام شبکه اپراتور دیگری را مشاهده می‌کنید که اپراتور شما نیست.

ترفندستان

نظارت بر فعالیت‌های مجازی فرزندان

مصطفی فرهی
پژوهشگر

با فراگیر شدن فناوری اطلاعات، امروز دیگر نمی‌توان خانواده‌ای را یافت که از وسایل ارتباطی جمعی، نظیر تلفن، تبلت و کامپیوتر استفاده نکند؛ اما افزایش دسترسی خانواده‌ها به این قبیل ابزارها موجبات افزایش دسترسی کودکان و نوجوانان به فضای مجازی و گوشی‌های هوشمند همراه را هم فراهم کرده است که این مسئله موجب بروز انواع متعددی از آسیب‌ها و خطرها برای این قشر آسیب‌پذیر شده است.

بدون شک، در این شرایط والدین مهم‌ترین حافظ کودکان و نوجوانان هستند؛ اما مشغله‌های روزانه موجب شده است والدین کمتر توان نظارت بر فعالیت‌های مجازی فرزندان‌شان را داشته باشند؛ از این رو در طول سالیان گذشته راهکارهای گوناگونی برای تسهیل نظارت والدین بر فرزندان ابداع شده است. با این حال در گام نخست والدین باید سطح آگاهی خود را به فناوری اطلاعات و فرصت‌ها و تهدیدات ابزارهای متنوع ارتباطی آن، از جمله فضای مجازی افزایش دهند تا در پی آن بتوانند در مواقع لزوم از توانایی‌های خویش، برای کنترل فرزندان خود استفاده کنند.

پس از این مرحله والدین می‌توانند با استفاده از نرم‌افزارهای کنترل‌کننده و محدودکننده‌ای که قابلیت نصب بر روی تلفن همراه هوشمند یا رایانه‌های خانگی را دارند، بر فعالیت‌های اینترنتی فرزندان‌شان نظارت کنند و در مواقع لزوم هشدارهای لازم را به آنها بدهند.

نرم‌افزار Google Family Link از جمله این نرم‌افزارهای نظارتی است که قابلیت‌هایی، از جمله امکان مشاهده فعالیت‌های فرزند در گوشی همراه والدین، امکان تأیید یا مسدود کردن برنامه نصب شده از سوی فرزندان، امکان مشاهده برخط موقعیت فرزندان و قفل کردن دستگاه فرزند از راه دور را دارد.

افزون بر این، والدینی که دغدغه استفاده بی‌رویه فرزندشان از گوشی همراه را دارند یا نگران دسترسی فرزندشان به محتوای نامناسب هستند، می‌توانند «دنیای درسا» را نصب کنند و از این پس با خیال راحت گوشی یا تبلت را در اختیار فرزندان‌شان قرار دهند.

مجازستان

قیمت بلیت مترو و آشوب در سانتیاگو!

اسماعیل شعبانی
کارشناس فرهنگی

با صنعتی شدن زندگی بشر و رواج سرمایه‌داری در جهان بیش از هر زمانی شاهد افزایش شکاف طبقاتی در جهان هستیم، اما مشکل اصلی آن جایی است که بیشتر مسئولان مرفه جهان سرمایه‌داری هیچ درک و برداشتی از عمق فشارهای اقتصادی تحمیل شده به جامعه خود ندارند و به همین دلیل ساده در سیاست‌گذاری اقتصادی‌شان به تنها چیزی که کمتر توجه می‌کنند؛ پیامدهای تصمیمات‌شان بر اقشار متوسط و ضعیف جامعه است که بیشتر شامل قشر کارمندان، کارگران و دانشجویان می‌شود.

برای نمونه، طی روزهای گذشته شهر «سانتیاگو» پایتخت شیلی صحنه درگیری‌های گسترده‌ای بین مردم و پلیس بود؛ به گونه‌ای که رئیس‌جمهور این کشور برای جلوگیری از گسترش اغتشاشات ناچار به اعلام وضعیت فوق‌العاده در این کشور شد.

اما دلیل وقوع این اعتراضات چیزی جز افزایش بهای بلیت‌های مترو از ۸۰۰ به ۸۳۰ پزو نیست که نسبت به نرخ اولیه در ظاهر مبلغ بالایی به نظر نمی‌رسد.

«سباستین پینیرا» رئیس‌جمهور میلیاردر این کشور که بر اساس آمار نشریه Forbes ثروت ۲/۵ میلیارد دلاری دارد، اعتراضات اخیر را غیر منطقی می‌داند؛ اما واقعیت اینجاست که در سانتیاگو مردم به دلیل سطح پایین سرانه درآمدشان به طور گسترده از حمل‌ونقل عمومی استفاده می‌کنند و هرگونه افزایش نرخ حمل‌ونقل عمومی بر کیفیت زندگی آنها تأثیر محسوسی دارد و افزایش یک باره قیمت بلیت مترو موجب ترند شدن عبارت #Metro! در شبکه‌های اجتماعی و شروع اغتشاشات گسترده در این کشور شد؛ حال آنکه اگر مسئولان این کشور شناخت مناسبی از معیشت عمومی کشورشان داشتند، هیچ‌وقت کار به اینجا نمی‌کشید!

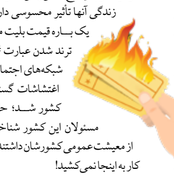

استارتاپ

استارت آپی از جنس طلبگی!

اکبر محمدی
خبرنگار

هر کشور، ملت و حتی جامعه‌ای فارغ از اینکه ابعاد یا حجم آنها در حد و اندازه کشور چین باشد یا در حد یک روستای کوچک چند خانواری به بخش‌های گوناگونی تقسیم می‌شوند که هر یک نیازهای خاص خود را دارند و باید به هر شکلی که شده به آن نیازها پاسخ داده شود تا روند زندگی عادی آن جامعه مختل نشود. پس اگر کسی قصد به راه انداختن یک کسب‌وکاری موفق را داشته باشد، باید این نیازها را شناسایی کرده و برای رفع آنها برنامه‌ریزی کند.

یکی از بخش‌های مهم جامعه ما «حوزویان» هستند این قشر مانند هر قشر دیگری در جامعه نیازمند خدمات خاصی است که یک کارآفرین موفق با شناسایی آنها می‌تواند موجب رفع نیازهای موجود و همچنین رونق گرفتن کسب‌وکار خود شود.

اما چه کسی بهتر از یک طلبه امکان شناخت نیازمندی‌های طلاب را دارد؟!

بد نیست بدانید یکی از موفق‌ترین استارت‌آپ‌های حوزوی کشور، استارت‌آپ «مسیر طلبه» است که به همت «حجت‌الاسلام سیدحمید فتاحی معصوم» و دوستانش با هدف پاسخگویی به نیاز اساسی حوزویان که همان ارتقا و بهبود مهارت‌های شغلی است، ایجاد شده است. در واقع طلبه‌ها پس از اتمام سطح یک، که مقدمات نام دارد، برای ورود به سطح دو به هدایت تحصیلی و انتخاب رشته نیاز دارند؛ اما به دلیل فرایند طولانی تحصیل در حوزه، طلاب با مشکلات زیادی در انتخاب مسیر آتی خود روبه‌رو می‌شوند، از این رو در این استارت‌آپ در راستای رفع این نیاز کارگاه‌هایی برگزار و محتواهای مجازی ایجاد شده است که طلبه‌ها با کمک آنها و آزمون‌های تیپ‌شناسی می‌توانند با استعدادهای خود و همچنین نیازهای موجود در سطح جامعه آشنا شوند.

یادداشت

چهار نکته برای دانشگاه

علیرضا جلالیان
کارشناس دفاعی

چهار موضوع دانشجویان، فرماندهان، استادان و فرایند تربیت و تعلیم در سخنرانی فرمانده کل قوا در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه امام‌حسین(ع) درباره مجموعه دانشگاه‌های تربیت پاسداری و جامع امام حسین(ع) مورد تأکید ایشان قرار گرفت؛ البته باید گفت این مباحث را می‌توان به تمام دانشگاه‌های دیگر سپاه هم تسری داد. رهبر معظم انقلاب در مورد کیفیت دانشجویان این دانشگاه «نظام جذب و عضویایی» را مطرح کردند که دارای اهمیت بسیاری است. در واقع عضویایی از میان عناصر انقلابی، با انگیزه و نخبه می‌تواند بر کیفیت نیروهایی که در این دانشگاه مشغول به تحصیل و تربیت می‌شوند بیفزاید.

نگاه مهم دیگر ایشان در این دانشگاه معطوف به آحاد فرماندهان، به ویژه فرماندهان ارشد سپاه بود؛ چرا که آنها به عنوان الگوهای مهم که از یادگاران دفاع مقدس هم هستند، می‌توانند نقش آگودهی خوبی برای دانشجویان جوان داشته باشند؛ البته در این میان ترویج سیره فرماندهان شهید هم امر مهمی است که باید در بخش محتوا و فرایند تربیت و تعلیم به آن پرداخته شود؛ اما در زمینه فرماندهان، فرمانده معظم کل قوا نکته عمیقی بیان داشتند که بسیار دقیق بود: «از جمله چیزهایی که بنده تأکید می‌کنم، نظام‌مند بودن و ضابطه‌گرایی در همه مسائل این دانشگاه [است] و در عین حال، با وجود ضوابط مستحکم و نظام مستحکم منضبط، ارتباط عاطفی و برادرانه بین فرماندهان و مدیران و مجموعه؛ همان چیزی که خصوصیت سپاه پاسداران از اول تشکیل سپاه بود که فرماندهان عالی سپاه، برادرانه با آحاد افراد سپاهی برخورد می‌کردند.» سپاه پاسداران اگرچه یک مجموعه نظامی و با ضوابط و مراتب و درجات است، تفاوتی عمده با سایر نیروهای مسلح جهان و حتی ارتش کشور خودمان دارد و آن جنبه ارتباط عاطفی فرماندهان با نیروهاست؛ یعنی فرمانده در عین حال که فرمانده است خودش در صف نیروها حضور دارد و وضعیت را خودش درک می‌کند. یکی از رموز موفقیت سپاه در عملیات‌ها هم حضور فرماندهان ارشد در کنار نیروها در سخت‌ترین شرایط است که این خصوصیت مهم سپاه می‌تواند مبدأ یک نظریه مدیریتی نیز باشد.

جنبه سوم سخنان امام خامنه‌ای معطوف به استادان تدریس‌کننده در این دانشگاه بود. «یکی از نکات هم این است که اساتید مشغول در این دانشگاه، اساتید عمیقاً مؤمن به مسائل انقلاب، مؤمن به سپاه پاسداران انقلاب؛ روی این مسائل باید تمرکز کنند.» این جنبه تأکیدی ایشان روی مسئله استادان قابل توجه است؛ چرا که به نظر می‌رسد دانشجو محصول اندیشه و منش و رفتار استاد است و بر این اساس با پررنگ شدن نقش استاد در تربیت و تعلیم افسران و پاسداران مشغول به تحصیل در این دانشگاه فرماندهان و مسئولان باید در جذب و به‌کارگیری استادان دقت روز افزونی داشته باشند.

به نظر می‌رسد مهم‌ترین نکته در این میان اشاره فرمانده معظم کل قوا به فرایند تربیت و تعلیم افسران در این دانشگاه است. فرایندی که منحصربه‌فرد بوده و تنها سپاه می‌تواند چنین فرایندی را اجرایی کند که هم تربیت و تعالی روحی و معنوی و هم اعتلای علمی و سطح دانش و توانایی‌های مهارتی و مدیریتی همراه داشته باشد.

رئیس بسیج جامعه زنان کشور در گفت‌وگو با صبح صادق

دشمن به دنبال مدیریت اعتقادات است

زهرا ظهروند
خبرنگار

وقتی هنوز نوجوانی بیش نبود پا به پای بزرگ‌ترها با رژیم سلطنت‌طلب طاغوت مبارزه می‌کرد پس از پیروزی انقلاب و با شروع جنگ تحمیلی فعالیت‌های فرهنگی خود را در پرشت نمکت‌های مدرسه ادامه داد. کمی بعدتر وارد بسیج و سپاه شد. فعالیت‌های خود را ادامه داد و همزمان درس می‌خواند و مادری می‌کرد. او فوق‌لیسانس الهیات و معارف و دکتری مدیریت خانواده دارد و در حال حاضر رئیس سازمان بسیج جامعه زنان کشور است. در ادامه گفت‌وگوی ما با «مینو اصلانی» را می‌خوانید:

زنان چه نقشی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی دارند؟

برای توضیح درباره گام دوم انقلاب، لازم است ابتدا گام اول را بررسی کنیم. نقش زنان در جریان پیروزی انقلاب اسلامی قابل تبیین است.

در گام دوم انقلاب که مربوط به زیرساخت‌هاست، زنان نقش زیادی در زیرساخت‌های لازم برای تحکیم بنیان خانواده و تحقق زندگی به سبک ایرانی-اسلامی دارند و به عبارتی زیربنای تحقق سبک زندگی در گام دوم انقلاب اسلامی هستند.

بسیج جامعه زنان برای اعتلای حجاب و عفاف چه کارهایی انجام داده است؟

پیش از تصویب قانون حجاب و عفاف در سال ۱۳۸۴، بسیج جامعه زنان از سال ۱۳۸۲ فعالیت‌های پژوهشی در زمینه حجاب و عفاف را شروع کرده و به نتایج بسیار خوبی هم رسیده است. در بحث حجاب و عفاف باید در سه حوزه «روان‌شناختی»، «هویت» و «اعتقادی» تلاش کنیم که دو حوزه روان‌شناختی و هویت بسیار مهم است؛ چرا که دلیل اصلی بروز معضلات مهم، به هویت برمی‌گردد؛ در واقع دختران جوان ما باید هویت خود را بشناسند و احیای هویت زن مسلمان باید به طور مداوم با روش‌های گفتمان‌سازی متناسب با نیاز زمان، ادامه یابد؛ یعنی یک جریان دائمی در احیای هویت وجود داشته باشد.

در بحث اعتقادی هم ما کارهای پژوهشی خود را در این سه حوزه شروع کرده و دوره‌های آموزشی برگزار کرده‌ایم و آنها را تا جایی گسترش داده‌ایم که منجر به شبکه‌سازی شده است.

در عمل محصول این کارهای شما چه بود؟

بسیج جامعه زنان جزء اولین نهادهایی است که شبکه‌سازی حجاب و عفاف را از سال ۱۳۸۴ شروع کرده و بالغ بر ۵۲ هزار نفر در این شبکه جای گرفته‌اند. در این راستا، عده‌ای در حوزه نوجوانان تلاش می‌کنند و با مخاطبان ارتباط می‌گیرند و گروهی نیز با کودکان، نونهالان، بزرگسالان و میانسالان ارتباط می‌گیرند. موضوع بعدی ساخت مستندهای گوناگون است؛ برای نمونه بسیج جامعه زنان مستندی به اسم «صد سال ستیز هالیوود با عفاف و حجاب» تولید کرد که با بیان چگونگی مقابله صد ساله هالیوود با عفاف و حجاب زنان، آن را عامل وضع فجیع جامعه جهانی می‌داند. در این مستند ۸۰ دقیقه‌ای دو کارشناس داخلی صحبت می‌کنند و بقیه از کارشناسان هالیوود هستند.

بسیج جامعه زنان مستند دیگری در زمینه «نقش فمینیست در فروپاشی خانواده» ساخته که به زبان اصلی است و وقتی آن را در دانشگاه‌ها به نمایش می‌گذاریم بدون اینکه توضیحی دهیم، جوان‌ها از بلایی که فمینیست بر سر هویت زنان و خانواده آورده است، آگاه می‌شوند گفتنی است، تا به امروز و با همین تصویرسازی و بدون اینکه با آنها درباره پوشش چادر بحث کنیم حدود ۲۰۰ هزار نفر از دختران پوشش چادر را انتخاب کرده‌اند.

در واقع با مشاهده این مستند خود دختران جوان متوجه نقش صهیونیست‌ها و سازمان‌های جاسوسی در بحث حیازدایی شدند و به این نتیجه رسیدند که این روند حیازدایی طبیعی نیست و در طول تاریخ بشر توجه به تن و مدیریت تن سابقه نداشته است. به این ترتیب وقتی متوجه اقدامات برنامه‌ریزی و ساماندهی شده آنها در زمینه مدیریت تن و از بین بردن مدیریت نفس، روان و اعتقاد می‌شوند، تلنگری به آنها وارد می‌شود. در واقع، صهیونیست‌ها می‌خواهند این موضوع را یک روند طبیعی نشان دهند، در حالی که برنامه‌ریزی بسیار سخیف و کثیفی در این زمینه انجام داده‌اند.

در این راستا، با مدارس و دانشگاه‌ها نیز ارتباط خوبی داریم و با کمک بسیج دانشجویی کرسی‌های دانشجویی برگزار می‌کنیم.

بازدید فرمانده کل سپاه از پروژه ملی پاتاوه-دهدشت

برای رفع محرومیت تلاش می‌کنیم

فرمانده کل سپاه با تأکید بر اینکه نهضت رفع محرومیت در کشور تا رسیدن به فرجام خوش ادامه دارد، گفت: «بر اساس فرمان مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) علاوه بر مقابله با تهدیدات، برای سازندگی و رفع محرومیت در کشور تلاش می‌کنیم.» سردار سرلشکر حسین سلامی، در بازدید از پروژه ملی پاتاوه-دهدشت گفت: «کشور در شرایط سرنوشت‌سازی قرار دارد. در نبرد اقتصادی هستیم که نیاز به سازندگی و توسعه اقتصادی کشوری ضروری است.» فرمانده کل سپاه گفت: «در صورت تأیید مجوز از سوی وزارت دفاع، سپاه در ساخت یک بیمارستان درمانی در استان کهگیلویه و بویر احمد اقدام خواهد کرد.»

به همت شرکت صنام الکترونیک راه‌اندازی شد

نرم‌افزار جدید کارتخوان حکمت

با تلاش دو ماهه کارشناسان شرکت خدمات فناوری صنام الکترونیک، نرم‌افزار جدید کارتخوان حکمت طراحی و به صورت پایلوت در فروشگاه‌های اتکای شهید چمران و شهید فکوری نصب و راه‌اندازی شد. کاهش صف جلوی صندوق‌های فروش و کاهش ۵۰ درصدی مصرف کاغذ رسید، همچنین افزایش سرعت تراکنش‌ها از مزیت‌های این نرم‌افزار است. با موفقیت‌آمیز بودن این نرم‌افزار در فروشگاه‌های مذکور تمامی فروشگاه‌های اتکا در کشور از اول آبان ماه با این نرم‌افزار فعالیت خواهند کرد. افزایش سرعت تراکنش کارتخوان‌های حکمت از ۵۰ ثانیه به ۲۰ ثانیه و کاهش مصرف ۵۰ درصدی کاغذ رسید.

پیام نماینده ولی‌فقیه در سپاه در پی درگذشت حجت‌الاسلام نظری

عمر پر برکت با جهاد فی سبیل‌الله

نماینده ولی‌فقیه در سپاه در پیامی درگذشت حجت‌الاسلام والمسلمین مختار نظری را تسلیت گفت. حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی‌صادقی در این پیام با اشاره به اینکه نبود علمای انقلابی و ایثارگر در جامعه به آسانی قابل جبران نیست، افزود: «مرحوم مغفور حجت‌الاسلام والمسلمین مختار نظری(ره) عمر پر برکتش را همراه با جهاد فی سبیل‌الله در دوران شکوهمند دفاع مقدس و ترویج اسلام ناب محمدی، صیانت از ارزش‌های انقلاب اسلامی و هدایت پاسداران و بسیجیان در مسئولیت‌های مختلف از جمله مسئول نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه حضرت سیدالشهدا(ع) استان تهران وقف نمود.»

روی خط

سنوات ارفاقی فرزندان شهدا را پیگیری کنید

/ ۰۹۱۳۰۰۰۸۲۹۴ تابستان امسال نیروی انسانی سپاه ابلاغ کرد به علت ادغام بانک‌های نیروهای مسلح سهامداران بانک انصار برای فروش سهام به بانک مراجعه کنند که از قرار معلوم، کسانی که فروخته‌اند، ضرر کرده‌اند. چون سهام سه برابر شده و سود سالیانه نیز نگرفته‌اند.

/ ۰۹۱۸۰۰۰۷۰۸۲ پنج سال است که وام مسکن پرداخت نکرده‌اند، تا کی باید منتظر باشیم؟ لطفاً پیگیری کنید.

/ ۰۹۱۳۰۰۰۰۳۰۰ دو سال است که بازنشسته شده‌ام و پاداشم پرداخت نشده است؟ این در حالی است که ارزش آن یک پنجم شده است.

/ ۰۹۱۲۰۰۰۸۷۷۰ درباره وام حکمت مسکن که از سال ۱۳۸۶ متوقف شده است، از بنیاد تعاون پیگیری کنید.

/ ۰۹۱۲۰۰۰۳۶۹۵ لطفاً سنوات ارفاقی فرزندان شهدا را پیگیری کنید.

/ ۰۹۱۷۰۰۰۹۰۱۴ بایگانی‌های بسیج در بندر گناوه را دریابید. بیشتر آنها کم فعالیت و راکد هستند.

/ ۰۹۱۷۰۰۰۷۷۳۰ چرا به هر فروشگاهی که با اتکا قرارداد دارد می‌رویم، متأسفانه شاغلان دریایی سپاه را شامل نمی‌شود؟ مسئولان رسیدگی کنند.

/ ۰۹۱۸۰۰۰۵۱۷۳ چرا بسیجیان کد ۸۸ در همه جای ایران رسمی شدند؛ ولی در برخی مناطق این اتفاق نیفتاد!

/ ۰۹۱۷۰۰۰۲۱۱۰ شارژ پول نقد در حکمت کارت طرح خیلی خوبی بود، ولی نمی‌دانم چه سیاستی در کار است که با شارژ حکمت کارت فقط باید اجناس سوپری بخریم و نمی‌توان لوازم خانگی خرید، بنده ۷۵۰ هزار تومن شارژ کارتمه ولی پسرم آرزوی دوچرخه دارد!

/ ۰۹۱۶۰۰۰۰۲۳۷ طرح جدید صبح صادق خوب است؛ اما ای کاش قسمت پیام‌ها را حذف نمی‌کردید؛ حداقل جایگزین معرفی کنید.

صبح صادق: قسمت پیام‌ها نه تنها حذف نشده بلکه بخش بیشتری به پیام‌های مخاطبان اختصاص داده شده است.

/ ۰۹۱۵۰۰۰۳۳۶۲ در کنار محرومیت‌زدایی باید به مردم محروم ماهیگیری را یاد داد. محرومیت‌زدایی صرفاً توزیع جهیزیه و بسته‌های غذایی، نوشت‌افزار و... نیست. اگر این هزینه‌ها را صرف رونق تولید و اشتغال کنیم، آنها خود به خود تأمین می‌شود.

/ ۰۹۱۵۰۰۰۵۴۵۹ در مرداد سال ۹۷ جشنواره مالک‌اشتر در استان خراسان شمالی برگزار شد، چرا تاکنون جوایز آن را نداده‌اند؛ لطفاً پیگیری کنید.

/ ۰۹۳۳۰۰۰۱۳۸۲ از فرماندهی بهداری سپاه می‌خواهم در صورت امکان نیروهای خرید خدمتی را که در مراکز درمانی مشغول به کار هستند، جذب کنند. بنده پنج سال است که در درمانگاه سپاه به صورت خرید خدمت مشغول به کار هستم./قاسمی از بندرعباس

/ ۰۹۱۳۰۰۰۱۴۲۷ سلام با تشکر از نشریه جدیدتون. خواهشمندیم برای اربعین ۱۳۹۹ سپاه برای پرسنل خود تسهیلات فراهم کنند تا بهتر و با شکوه‌تر در پیاده‌روی شرکت کنند؛ مثل اتوبوس تا سر مرز یا وام‌های کم‌هزینه سفر. سپاس

/ ۰۹۱۴۰۰۰۲۳۳۶ سلام قالب و طرح جدید عالی است؛ خسته نباشید.

/ ۰۹۱۹۰۰۰۱۸۱۵ به تازگی بحث زیارت حرم‌های سوریه مطرح شده. برای سفر به سوریه و زیارت حرم عقیله بنی‌هاشم خانواده مدافعان حرم و شهدای مدافع حرم را در اولویت اعزام بگذارند.

۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳

پیامتان را از طریق سامانه پیامکی هفته‌نامه صبح صادق با ما در میان بگذارید

صبح صادق

هفته‌نامه
سیاسی، فرهنگی و اجتماعی

صاحب امتیاز
معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیرمسئول: یدالله جوانی/**سردبیر:** علی حیدری/**جانشین سردبیر:** فتح‌الله پریشان/ **شورای سیاست‌گذاری:** علی قاسمی، سیامک باقری، سعدالله زارعی، حسین عبداللهی‌فر، فرهاد مهدوی، مهدی سعیدی، مهدیار اسماعیلی/ **دبیر تحریریه:** سیدفخرالدین موسوی **مدیرفنی:** محمدصالح‌نادری/**صفحه‌آرا:** علی‌اکبر هدایتی **مدیر نگارش و ویرایش:** محبوبه حاجی‌آقائی **عکاس:** حامد گودرزی/**ناظر چاپ:** سعید قاسمی

تلفن: ۱۱۰و۷۷۴۶۰۱۰۰ (۰۲۱)
ssweekly.ir
@ssweekly
info@ssweekly.ir
نمابر: ۷۷۴۸۸۴۲۶

شماره ۹۱۹ | دوشنبه ۶ آبان ۱۳۹۸

صبحانه

خوشبختی

به داشته‌ها، موقعیت‌ها و آدم‌های خوب زندگی‌ام فکر می‌کنم به هر چیز یا هر کسی که دنیای مرا زیبا و حال مرا خوب می‌کند. و می‌خندم به روی تمام روزهای خوبی که در راهند، اتفاقات خوبی که خواهند افتاد و آرزوهایی که برآورده خواهند شد.
خوشبختی یعنی همین که زندگی را سخت نگیرم، که حال من خوب باشد.

صادقانه

خصلت‌های شخص مسلمان

امام رضا(ع) می‌فرمایند: عقل شخص مسلمان تمام نیست، مگر اینکه ده خصلت را داشته باشد: از او امید خیر باشد، از بدی او در امان باشند، خیر اندک دیگری را بسیار شمارد، خیر بسیار خود را اندک شمارد، هرچه حاجت از او خواهند دلتنگ نشود، در عمر خود از دانش‌طلبی خسته نشود، فقر در راه خدایش از توانگری محبوب‌تر باشد، خواری در راه خدایش از عزت با دشمنش محبوب‌تر باشد، گمنامی را از پرنامی خواهان‌تر باشد. احدی را ننگرد جز اینکه بگوید او از من بهتر و پرهیزگارتر است. (تحف‌العقول، ص ۴۶۷)

تلخند

هراس از اتحاد

قبیله عشق

راهم را ادامه دهید

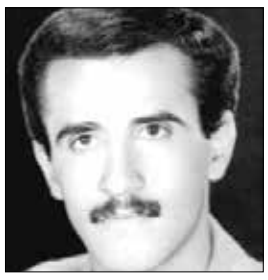

«شهید نصیر خان‌بابایی» در سال ۱۳۴۴ در شهرستان کرج و در خانواده‌ای مؤمن دیده به جهان گشود. وی در تمام مراحل زندگی با صداقت زندگی کرد و همیشه در تمام کارها خداوند متعال را مدنظر داشت. سرانجام این انسان فرهیخته در سال ۱۳۶۴ عازم جبهه‌های جنگ شد و با رشادت‌هایی که از خود نشان داد، پس از چندین ماه حضور مداوم در منطقه حاج عمران عراق با اصابت ترکش خمپاره دشمن به فیض شهادت رسید. تربت پاکش در گلزار شهدای «مرزن‌آباد» نمادی از ایثار و استقامت در راه وطن است. وصیت کوتاه شهید نصیرخان بابایی به بازماندگان این بود که تا آخرین نفس راهش را ادامه دهیم و راه اسلام و قرآن را در سراسر زندگی طی کنیم. مؤمن و معتقد به ارکان و اصول اسلامی باشیم و نماز اول وقت و جماعت را برپا داریم. یکی از هم‌رزمان شهید بابایی می‌گوید: «او واقعاً فردی با خدا و مؤمن بود و زمانی که خون از سر و دست و صورتش جاری می‌شد، می‌گفت: به خدا رستگار شدم. شربت شهادت را بالاخره نوشیدم. چقدر زیباست! در راه خدا رفتن و کلمه «انا لله و انا الیه راجعون» به زبان آورد و دنیای فانی را وداع گفت و به شهادت رسید.»

کتیبه سبز

یار قدیمی

می‌خورد بر گونه‌ام از جانب صحنت شمیمی
می‌دهی اذن دخول این بار آقا با نسیمی
فرق دارد زائرت واگویه‌هایش با همیشه
دارد از «باب‌الجواد» این بار می‌آید یتیمی
دست خالی آمدم رسم ادب این نیست آقا
میهمان با توشه‌ای آید به دیدار کریمی
در میان سوره‌های چشم‌های مهربانت
«توبه»ام دارد چه «بسم‌الله الرحمن الرحیم»ی
شاه توس! آواره آهنگ ناقوست مسیحی
یابن موسی! بی‌قرار طور آهویت کلیمی
از تو پنهان نیست شرح غصه‌ها هر چند گم شد
در صدای کفترانت ناله‌های یا کریمی
زخم‌های کهنه با دیدار تو درمان شد اما
دردهای تازه آوردیم ای یار قدیمی!

قاسم صرافان

یار مهربان

خانواده

مؤسسه جهادی «صهبا» که تمرکز اصلی فعالیت‌هایش بر تحقیق و تفحص در منویات و دیدگاه‌های رهبر معظم انقلاب است، با استفاده از روش کتاب‌سازی و مجموعه‌ای از سخنرانی رهبر معظم انقلاب، کتابی را به شیوه «ساخت یک جلسهٔ مطوَّل مَطوی در محضر مقام معظم رهبری» تولید و منتشر کرده است و نام آن را «خانواده» گذاشته است. در واقع این روش با استفاده از یک فرایند چند مرحله‌ای تحقیق در بیانات ایشان و با چینش خاص این بیانات در پشت سرهم یک جلسه سخنرانی طولانی و پیچیده را پدید آورده است که خواننده با مطالعه آن اصلاً احساس گسستگی در میان بیانات را ندارد و گویی همه این سخنرانی طولانی در یک جلسه ایراد شده است. این اثر در ۱۲۸ صفحه و به شکلی تألیف شده است که مخاطب آن، فقط زوج‌های جوان نیستند و هرکس می‌خواهد خانواده‌ای تشکیل دهد، یا تشکیل داده و در ابتدای راه است، یا سال‌هاست که زندگی مشترک را شروع کرده و اکنون در فکر زندگی مشترک فرزندان است، می‌تواند مخاطب آن باشد.

توشه

کریم اهل بیت(ع)

چرا به امام حسن مجتبی(ع) کریم اهل بیت(ع) می‌گویند
امام حسن(ع) تمام توان خویش را در راه انجام امور نیک و خداپسندانه به کار می‌گرفت و اموال فراوانی در راه خدا می‌بخشید. مورخان و دانشمندان در شرح حال زندگانی ایشان، بخشش‌های بی‌سابقه و انفاق‌های بسیار بزرگ و بی‌نظیری ثبت کرده‌اند. آن حضرت در طول عمر خود دو بار تمام اموال و دارایی خود را در راه خدا خرج کرده و سه بار نیز ثروت خود را به دو نیم تقسیم کردند و نصف آن را در راه خدا به فقرا بخشیدند. از ابن‌شهر آشوب روایت شده که روزی امام حسن(ع) بر جمعی از گدایان گذشت که پاره‌ای چند از نان خشک‌ها را بر روی زمین گذاشته‌اند و می‌خورند. چون نظر ایشان به آن حضرت افتاد، از امام دعوت کردند و حضرت از اسب پیاده شدند و فرمودند: «خدا متکبران را دوست نمی‌دارد» و با ایشان نشستند و از طعام ایشان تناول کردند و سپس از همه گدایان خواستند که برای صرف غذا به خانه حضرت بروند و حضرت با غذاهای خوب از ایشان پذیرایی کرده و به همه آنها لباس‌های مناسب هدیه دادند. تاریخ از بخشندگی‌های امام حسن(ع) داستان‌های فراوان به یاد دارد؛ روزی عربی به نزد ایشان آمد و درخواست کمک کرد و امام دستور دادند که آنچه موجود است به او بدهند و حدود ده هزار درهم موجود را به آن اعرابی بخشیدند.

حسن ختام

بغض‌های آخر صفر

ای رحمه‌للعالمین با چلچراغی از اشک و کوله‌باری از گناه به درگاه‌تان پناه آورده‌ام؛ دست‌هایم هر دو خالی، دیدگانم پر از اشک، سینه‌ام مملو از سوز و آه، دامنم آلوده و جسمم خسته و رنجور از بار معصیت است؛ ولی چشمانم را به هوای یک نگاه به سوی درگاه‌تان آورده‌ام؛ یا رسول‌اللّه روسیاهم، معصیت کارم، بدم، هر که هستم بر در رحمت شما پناه آورده‌ام.

یابن رسول‌اللّه

این روزها عجیب غم غربت مدینه در دلم نشسته است؛ غربتی که از دل بیست و سه سال سنگ خوردن و آزار ریشه برآورده و از نشنیدن فریاد «لا اسئلکم علیه اجرا الا الموده فی القربی» آتش گرفته و از خیانت در دو امانت رسول‌اللّه(قرآن و عترت) کافر گشته است. آقاجان اجر رسالت را مردمی که در غدیر دست بیعت دراز کردند، هدیه دادند؛ آنگاه که به بیت آل یاسین حمله کردند، شمشیر بر فرق شیر خدا نشاندند، زهر بر جان فرزند حضرت زهرا(س) نوشاندند و سر ثاراللّه را به مهمانی نیزه‌ها بردند.

مولای من

جد غریب‌تان را زهر نوشاندند و جسم بی‌جانش را با تیر گلباران کردند و بارگاهش را با خاک یکسان کردند؛ ولی غافل بودند که دل هر شیعه‌ای حرمی است برای امام مجتبی(ع)، آن امامی که در میان سپاه خود، نامش غریب و دردش غریب و غمش غریب بود و آن وارث جود و بخشش نبی اسلام(ص) که هرکسی از هرکجا بی نصیب می‌شد، راهی خانه او می‌شد و ناگاه خود را در جلوی دروازه کرامت او می‌دید و حاجتش را بی‌پروا طلب می‌کرد.

پیشنهاد هفته

آمدم ای شاه پناهم بده

بسیاری از مداحان و خواننده‌های کشورمان با خواندن در وصف امام رضا(ع)، عشق و ارادت خود را نسبت به این امام رئوف نشان داده‌اند. در این میان برخی آثار توانسته‌اند ارتباط بیشتری با مخاطبان برقرار کنند. یکی از این آثار که به جرئت می‌توان گفت معروف‌ترین قطعه در مدح امام رضا(ع) به شمار می‌آید، قطعه ماندگار «آمدم ای شاه پناهم بده» با نام اصلی «قطعه‌ای از بهشت» است. شاعر این قطعه مرحوم «حبیب‌اللّه چایچیان» است. آهنگسازی و تنظیم آن را «آریا عظیمی‌نژاد» برعهده داشته و با صدای دلنشین «محمدعلی کریم‌خانی» اجرا شده است. کریم‌خانی درباره جزئیات ساخت آهنگ این‌گونه گفته است: «به قدری شعر و آهنگ را عوض کردیم که حنجره من بی‌حس شده بود. به آریا گفتم «برو دو تا چای بیار تا بخوریم». دو رکعت نماز هم خواندیم و به یک باره همه چیز عوض شد و ورق برگشت و من شعر «آمدم...» را پیدا کردم. اولش را اشتباه خواندم و گفتم «آمدم»؛ اما آقای عظیمی‌نژاد آن را پاک نکرد و گفت که باعث زیبایی کار می‌شود. اگر عنایت «آقا» نبود، کار من به جایی نمی‌رسید و اینها همه از لطف ایشان است.»
عظیمی‌نژاد درباره وقایع پس از ضبط نیز گفته است: «بعد از ضبط کار، وقتی آقای کریمخانی به کار گوش می‌داد، ارتباطی عجیب با آن برقرار کرده بود و خداوند را شاکرم که تلاش‌ها و زحمات‌مان نتیجه داد.»

پیشخوان

بازگشت عصر اندیشه

شماره جدید مجله «عصر اندیشه» پس از شش ماه توقف منتشر شد. «بر مدار مدارا» عنوان پرونده اصلی این شماره مجله عصر اندیشه است که با توجه به ایام سالگرد ارتحال «آیت‌اللّه مهدوی‌کنی»، رفتار سیاسی آن مرحوم را بررسی کرده است. افزون بر این، عصر اندیشه در ادامه پرونده‌ای را برای موضوع مهم این سال‌های عرصه علم، یعنی بحث علوم شناختی گشوده و سعی در ترویج ادبیات این موضوع در کشور داشته است. پرونده بین‌المللی مجله بحث مفصلی را به دیدگاه‌های «جان مرشایمر» رئالیست مشهور آمریکایی در زمینه افول هژمونی لیبرال اختصاص داده است که مصاحبه‌های خارجی از نقاط قوت آن است. پرونده سینمایی عصر اندیشه نیز گفت‌وگویی تفصیلی را با «رضا میرکریمی» به بهانه فیلم اخیرش «قصر شیرین» انجام داده است. گفتنی است، این شماره بیستمین شماره عصر اندیشه از آغاز و اولین شماره سال جاری است که در اوج محدودیت‌های مالی و با مشقت‌های بسیار تولید شده است.

نکته نظر

ازدواج آسان

نکته: شخصی از ملا نصرالدین پرسید، آیا تا به حال به ازدواج فکر کرده‌ای؟ ملا نصرالدین پاسخ داد: فکر کرده‌ام. جوان که بودم، تصمیم گرفتم زن کاملی پیدا کنم. از صحرا گذشتم و به دمشق رفتم و با زنی زیباروی آشنا شدم؛ اما او از دنیا بی‌خبر بود. پس از آن به اصفهان رفتم و آنجا هم با زنی آشنا شدم که معلومات زیادی درباره آسمان داشت؛ اما زیبا نبود. سپس به قاهره رفتم و نزدیک بود با دختر زیبا و مؤمن تحصیل‌کرده‌ای ازدواج کنم؛ اما متأسفانه او هم دنبال مرد کاملی می‌گشت!

نظر: بالا رفتن سن ازدواج از مسائل نگران‌کننده جامعه است که می‌تواند آینده سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و به ویژه فرهنگی کشور را تحت‌الشعاع خود قرار دهد. یکی از مهم‌ترین عوامل ازدواج دیرهنگام جوانان، سخت‌گیری زیاد آنها در انتخاب همسر آینده‌شان است که می‌توان علت این سختگیری را تصورات غلط آنها درباره شریک زندگی آینده‌شان دانست. همان طور که در حکایت بالا اشاره شد، کسی که به دنبال انتخاب شریک برای زندگی است که از همه نظر در سطح عالی باشد، باید بداند که آیا خودش نیز از همه نظر شرایط مطلوبی دارد؟ بی‌تردید اگر سختگیری بیش از حد و آرمانگرایی در ازدواج جای خود را به آسان‌گیری در عین عقلانیت و واقع‌نگری بدهد، تا حد زیادی شاهد پایین آمدن سن ازدواج خواهیم بود.